



# Bostyrets ansvar

Kandidatafhandling

Christina Gaarn Fuglsang  
Janne Rosenskjold

## Titelblad

Uddannelse: Jura, Aalborg Universitet

Fagområde: Erhvervsret

Afhandling: Kandidatafhandling

Projektitel: Bostyrets ansvar

Engelsk titel: Liability of the trustees

Forfattere: Christina Gaarn Fuglsang (20164054)  
Janne Rosenskjold (20163914)

Vejleder: Anders Ørgaard

Antal anslag: 165.520

## Abstract

This thesis examines liability of the trustees appointed in an estate in bankruptcy or restructuring. The management in a company are subject to a managerial responsibility. A practitioner of a profession is subject to a professional responsibility. Some standards concerning parties' liability have been evolved through case law. The assessment of liability of the management and the professional practitioner are different. It is expected that a professional practitioner acts like a commonly good practitioner, while the management only are expected to act like an average member of the management. When a company has gone bankrupt or undergoes restructuring, the trustee or restructuring administrator takes over the management of the company. Therefore, this thesis seeks to identify whether a trustee appointed in an estate in bankruptcy or restructuring are assessed as the management or as a professional practitioner. In order to answer this question some underlying legal issues must be clarified.

Chapter two seeks to describe general law of torts. In this regard, the terms of liability in damages – loss, basis of liability, causality and foreseeability – are described.

Chapter three examines the standards of the professional practitioner's responsibility. Due to the fact that the trustees appointed in an estate in bankruptcy or restructuring often are attorneys, the chapter furthermore examines the liability of attorneys. In this regard, the chapter also describes best practice for attorneys and more specific which standards they have to meet.

Initially, chapter four describes fundamental principles of the Danish company law. Through an analysis of case law, the chapter examines the standards of the responsibility of the management in a company, including which circumstances that are emphasized by the court of justice.

Chapter five and six initially describes parts of the regulation regarding bankruptcy and restructuring, including which obligations the trustee and the restructuring administrator have. Subsequently, the chapters contain examination of a number of liability situations.

Chapter seven briefly describes the liability of the bankruptcy court and their possibility of sanctions towards the trustee and the restructuring administrator, while chapter eight encompasses a comparison of the standards of liability of the management and the professional trustees.

Chapter nine encompasses the conclusion of the thesis. Based on the analysis, it can be concluded that the standard of liability depends on which assignment the trustee executes. If the trustee executes assignments, which have managerial character, he must be assessed as the management. If the trustee executes assignments, which are exceptional for the duty, he must be assessed as a professional practitioner.

# Indholdsfortegnelse

<b>TITELBLAD</b> .....	<b>1</b>
<b>ABSTRACT</b> .....	<b>2</b>
<b>INDHOLDSFORTEGNELSE</b> .....	<b>4</b>
<b>KAPITEL 1 – INTRODUKTION</b> .....	<b>6</b>
1.1. INDLEDNING .....	6
1.2. PROBLEMFOMULERING.....	7
1.3. METODE OG RETSKILDER.....	7
<b>KAPITEL 2 – ERSTATNINGSRET</b> .....	<b>11</b>
2.1. ERSTATNINGSRETEN .....	11
2.1.1. Lovgrundlaget.....	12
2.2. DE ALMINDELIGE ERSTATNINGSRETlige BETINGELSER .....	13
2.2.1. Tab .....	13
2.2.2. Ansvarsgrundlag.....	13
2.2.2.1. Culpa .....	13
2.2.2.2. Objektivt ansvar .....	14
2.2.3. Kausalitet .....	15
2.2.3. Adækvans .....	15
<b>KAPITEL 3 - PROFESSIONSANSVAR</b> .....	<b>17</b>
3.1. PROFESSIONSANSVAR GENERELT .....	17
3.1.1. Culpastandarden.....	19
3.1.2. Bevisbyrden.....	20
3.2. ADVOKATANSVAR.....	21
3.2.1. Generelle krav til advokaten.....	22
3.2.2. God advokatskik.....	23
<b>KAPITEL 4 – LEDELSESANSVAR</b> .....	<b>25</b>
4.1. LEDELSEN I KAPITALSELSKABER .....	25
4.1.1. Bestyrelsens opgaver og forpligtelser.....	25
4.1.2. Direktionens opgaver og forpligtelser.....	26
4.2. SELSKABSLEDELSENS ANSVAR .....	27
4.2.1. anbefalinger for god selskabsledning .....	29
4.2.2. Ansvarsvurderingen .....	29
4.2.2.1. Det forretningsmæssige skøn .....	31
4.2.2.2. Drift af nødlidende selskaber .....	32
4.2.2.2.1. Salg af aktiver .....	35
4.2.3. Personligt ansvar .....	36
4.2.4. Advokaten som medlem af bestyrelsen.....	36
<b>KAPITEL 5 – KONKURS</b> .....	<b>39</b>
5.1. INTRODUKTION TIL KONKURS .....	39
5.1.1. Skyldner .....	39
5.1.2. Begæringen .....	40
5.2. KURATOR .....	41
5.2.1. Udpegning og habilitet .....	41
5.2.1.1. Kurator som jurist / ikke jurist .....	42
5.3. KURATORS ANSVAR.....	43

5.3.1. Kuratorfuldmagten.....	44
5.3.1.1. Overskridelse af kuratorfuldmagt.....	44
5.3.2. Varetage boets interesser.....	45
5.3.2.1. Utilstrækkelige undersøgelser.....	45
5.3.2.2. Sikring af boets aktiver.....	46
5.3.2.2.1. Udlevering af aktiver tilhørende skyldneren til tredjemand.....	46
5.3.3. Fremme bobehandlingen.....	47
5.3.3.1. Langsommelig bobehandling.....	48
5.3.4. Inddrivelse af fordringer.....	49
5.3.4.1. Retssager og omstødsessager.....	49
5.3.4.1.1. Anlæggelse af omstødsessag/retssag uden at boet har midler hertil.....	50
5.3.4.1.2. Undladelse af at anlægge omstødsessag/retssag.....	52
5.3.4.2. Sammenfatning om sagsanlæggelse.....	53
5.3.5. Salg af aktiver.....	54
5.3.6. Ledelse af skyldnerens virksomhed.....	55
5.3.6.1. Beslutning om fortsat drift.....	55
5.3.7. Kurator overser anmeldte fordringer.....	56
5.3.8. Fejl og forsømmelser udvist af kurators ansatte.....	57
<b>KAPITEL 6 – REKONSTRUKTION.....</b>	<b>59</b>
6.1. INTRODUKTION TIL REKONSTRUKTION.....	59
6.1.1. Skyldner.....	59
6.1.2. Begæringen.....	60
6.2. REKONSTRUKTØRENS BESKIKKELSE OG HABILITET.....	60
6.3. REKONSTRUKTØRENS ANSVAR.....	61
6.3.1. Rekonstruktørens overtagelse af ledelsen.....	61
6.3.1.1. Varig overtagelse af ledelsen.....	62
6.3.1.2. Foreløbig overtagelse af ledelsen.....	63
6.3.1.3. Ansvar ved overtagelse af ledelsen.....	64
6.3.2. Rekonstruktørgodkendte dispositioner.....	65
6.3.2.1. Adskillelse af midler.....	67
6.3.3. Rekonstruktøren tillader formålsløs drift.....	68
<b>KAPITEL 7 – SKIFTERETTEN.....</b>	<b>71</b>
7.1. SKIFTERETTENS REAKTIONSMULIGHEDER.....	71
7.2. SKIFTERETTENS ANSVAR.....	73
<b>KAPITEL 8 – SAMMENLIGNING.....</b>	<b>74</b>
8.1. ER ANSVARNORMEN DEN SAMME FOR KURATOR OG REKONSTRUKTØR?.....	74
8.2. ANSVARNORMEN FOR KURATOR OG REKONSTRUKTØR.....	75
8.2.1. Opgaver af ledelsesmæssig karakter.....	75
8.2.2. Opgaver, der er særlige for kurator- og rekonstruktørhvervet.....	78
<b>KAPITEL 9 – KONKLUSION.....</b>	<b>81</b>
<b>KAPITEL 10 – LITTERATURLISTE.....</b>	<b>83</b>

## Kapitel 1 – Introduktion

### 1.1. Indledning

I et kapitalselskab består ledelsen typisk af en direktion og en bestyrelse, hvor direktionen har ansvaret for den daglige ledelse, mens bestyrelsen har ansvaret for den overordnede strategiske ledelse og i øvrigt skal føre tilsyn med direktionen. Insolvente og insolvenstruede kapitalselskaber kan tages under rekonstruktions- eller konkursbehandling. Lovbekendtgørelse nr. 775 af 3. maj 2021, herefter konkursloven, opstiller reglerne for konkursbehandlingen og indenretlig rekonstruktion. Rekonstruktion kan imidlertid også foregå udenretligt, hvor konkurslovens regler ikke finder anvendelse. Nærværende afhandling tager alene sigte på den indenretlige behandling. Ved indledningen af konkurs- eller rekonstruktionsbehandling vil skifteretten udpege henholdsvis en kurator eller en rekonstruktør.

Efter udpegningen overtager kurator, og i nogle tilfælde rekonstruktøren, ledelsen af selskabet. I tilfælde, hvor rekonstruktøren ikke overtager ledelsen af selskabet, kan selskabets ledelse ikke foretage dispositioner af væsentlig betydning uden rekonstruktørens samtykke.

I dansk erstatningsret findes flere ansvarsnormer, og i den forbindelse har der udviklet sig forskellige standarder for, hvornår en udvist adfærd anses for at være culpøs. Medlemmer af ledelsen i et kapitalselskab er således underlagt en ledelsesansvarsnorm, mens udøvere af en profession er underlagt en professionsansvarsnorm. Kuratorer og rekonstruktører er typisk advokater, og er i kraft heraf underlagt en professionsansvarsnorm. Det er derfor interessant at undersøge, om advokater, der udpeges som kuratorer og rekonstruktører, i dette hverv er underlagt en professionsansvarsnorm eller en ledelsesansvarsnorm, og i forlængelse heraf om bedømmelsen af kuratorers og rekonstruktørers ansvar er ens eller sammenlignelige.

I og med skifteretten tager del i bobehandlingen ved at udpege den ansvarlige herfor, giver det anledning til at overveje, om skifteretten kan holdes ansvarlig for bobehandlerens ansvarspådragende adfærd, og om skifteretten i øvrigt har reaktionsmuligheder over for bobehandleren, der ikke behørigt har varetaget sine forpligtelser.

## 1.2. Problemformulering

Ud fra ovenstående betragtninger og overvejelser er formålet med nærværende afhandling at undersøge og klarlægge, i hvilket omfang kurator og rekonstruktør kan drages til ansvar for handlinger og undladelser udført som led i hvervet - og i relation hertil, hvilken ansvarsnorm disse er underlagt.

Problemformuleringen, som afhandlingen søger at besvare, er således:

*Hvilken ansvarsnorm er kurator og rekonstruktør underlagt i deres hverv?*

## 1.3. Metode og retskilder

Den retsdogmatiske metode danner grundlag for behandlingen af afhandlingens problemformulering. Formålet med denne retsvidenskabelige metode er at beskrive, analysere og systematisere gældende ret, *de lege lata*, og identificere retstilstanden på et givent område.<sup>1</sup> Metoden anvendes i teoretiske sammenhænge, modsat juridisk metode, som anvendes med henblik på løsning af konkrete juridiske problemstillinger.<sup>2</sup>

Retskilderne udgør i traditionel forstand loven, retspraksis, retssædvane og forholdets natur. Disse har forskellig retskildeværdi, men udgangspunktet i dansk ret må være, at der ikke består en rangorden mellem retskilderne.<sup>3</sup> Afhandlingens problemformulering søges besvaret, undersøgt og belyst gennem analyse af relevante kilder, herunder love, forarbejder, domme og juridisk litteratur. I det følgende redegøres for kilderne, deres retskildeværdi og anvendelsen af disse i afhandlingen.

Inden for retskildegruppen *loven* består en retlig trinfølge, i form af et hierarki, hvori Grundloven udgør den øverste retskilde. Herefter følger øvrige love og slutteligt bekendtgørelser og cirkulærer. I den retlige trinfølge gælder et princip om, at en efterstående bestemmelse ikke gyldigt kan stride imod en foranstående bestemmelse som følge af den hierarkiske struktur.<sup>4</sup> I afhandlingen henvises i høj grad til love bekendtgørelser, som udgør samskrivning af en lov med senere tilhørende ændringslove. Der er tale om en praktisk foranstaltning, som har til formål at sikre et bedre overblik over gældende

---

<sup>1</sup> Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen, Retskilder og retsteorier, side 56 og Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 204

<sup>2</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 193

<sup>3</sup> Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen, Retskilder og retsteorier, side 34 f.

<sup>4</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 209



ret, hvorfor lovbekendtgørelser har samme retskildeværdi som loven.<sup>5</sup> Fortolkning af den oprindelige lovtekst er et udtryk for objektiv fortolkning.<sup>6</sup>

I forbindelse med et lovforslags behandling og vedtagelse i Folketinget udarbejdes blandt andet betænkninger og bemærkninger til lovforslag, som udgør *forarbejderne*. Disse anvendes blandt andet til fortolkning og forståelse af gældende ret. En betænkning udarbejdes af et særligt nedsat udvalg, som kommer med kommentarer til den endelige lov. Baggrunden for og hovedprincipperne bag et lovforslag kommer til udtryk i bemærkningerne til lovforslaget. Forarbejderne til en lov udgør ikke en traditionel retskilde, men disse er vejledende og kan udgøre vigtige fortolkningsbidrag til at opnå forståelse for den specifikke lov og dennes anvendelse. Inddragelse af forarbejderne er således udtryk for subjektiv fortolkning, da lovgivers vilje inddrages til at opnå forståelse for loven.<sup>7</sup> Forarbejder i form af betænkninger og bemærkninger til lovforslag anvendes derfor i afhandlingen som fortolkningsbidrag til gennem den retsdogmatiske metode at analysere og beskrive gældende ret.

I forbindelse med undersøgelsen af afhandlingens problemformulering vil *retspraksis*, som er en samlebetegnelse for afgørelser afsagt af domstolene, blive inddraget. En afgørelse har som udgangspunkt kun virkning for de implicerede parter, men kan dog i nærmere bestemte tilfælde danne grundlag for fremtidige afgørelser vedrørende tilsvarende problemstillinger. Dette betegnes som præjudikatværdi.<sup>8</sup> Ikke alle afgørelser har lige stor præjudikatværdi. Ved vurderingen af en afgørelses præjudikatværdi tillægges det blandt andet betydning, hvorvidt afgørelsen er formuleret i konkrete eller generelle vendinger, og hvilken instans der har afsagt afgørelsen. Højesteret er den øverste instans, hvorfor afgørelser afsagt af Højesteret har større præjudikatværdi og bliver tillagt større betydning, end afgørelser der er afsagt af landsretten. Endvidere har landsrettens afgørelser større præjudikatværdi, end afgørelser der er afsagt af byretten.<sup>9</sup> I et retsområde, hvor der ikke er megen regulering eller hvor en retstilstand er uklar, kan retspraksis i høj grad bidrage til at skabe forståelse for retsområdet.

I afhandlingen vil der blive anvendt én afgørelse afsagt af Högsta Domstolen i Sverige. Vi har ikke haft tilgang til afgørelsen, men afgørelsen anvendes bredt i dansk litteratur. De danske domstole er

---

<sup>5</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 268

<sup>6</sup> Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen, Retskilder og retsteorier, side 94

<sup>7</sup> Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen, Retskilder og retsteorier, side 93 f.

<sup>8</sup> Ruth Nielsen, Retskilderne, side 101

<sup>9</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 323 f.

ikke bundet af afgørelser afsagt af udenlandske domstole. Erstatningsretten er ulovreguleret i både Danmark og Sverige og den nugældende danske konkurslov bygger på konkursloven af 1977, hvor det lovforberedende arbejde foregik i samråd med udvalg fra de øvrige nordiske lande.<sup>10</sup> På den baggrund antages det, at afgørelsen afsagt af den svenske Högsta Domstolen sandsynligvis er retvisende for, hvad de danske domstole ville have fundet frem til under lignende omstændigheder. Derfor har afgørelsen formentlig præjudikatværdi i dansk ret.

Tidligere havde selskaber mulighed for at anmelde betalingsstandsning og på den måde forsøge at opnå en gældsordning. I den forbindelse ville der blive beskikket et tilsyn, som kunne varetage fordringshavernes interesse, og som skulle godkende skyldnerens væsentlige dispositioner. Reglerne om betalingsstandsning er i vidt omfang videreført ved reglerne om rekonstruktionsbehandling, som blev indført ved lov nr. 718 af 25. juni 2010 om ændring af konkursloven og forskellige andre love. Rekonstruktøren varetager i dag de opgaver, som tilsynet tidligere havde ansvaret for. Retspraksis vedrørende tilsynets ansvarspådragende adfærd kan således anvendes til at beskrive rekonstruktørens forpligtelser.

Retskilden *retssædvane* er udtryk for et adfærdsmønster, som bliver regelskabende.<sup>11</sup> Der er ikke i teorien enighed om, hvilke betingelser der skal opfyldes, førend der er tale om en retssædvane. Traditionelt set er en retssædvane en adfærd, der er fulgt almindeligt, stadig og længe, og når der er en opfattelse af, at der er en retlig forpligtelse til at handle i overensstemmelse hermed.<sup>12</sup> Retssædvaner har ikke samme væsentlige betydning i nutidens samfund, som de havde i tidligere tid. Et retsområde, hvor sædvaner dog stadig har stor betydning, er inden for erstatningsretten - særligt i relation til culpabedømmelsen. Når domstolene i forbindelse med en sag skal bedømme, hvad der er den rigtige handle-måde ud fra et erstatningsretligt perspektiv, lægges der blandt andet vægt på, hvad den *normale* og *anerkendte* handle-måde er. I den forbindelse kan der endda udvikle sig formelle og nedskrevne normer i form af eksempelvis regler om god skik, der foreskriver, hvad der anses for at være god skik inden for en bestemt branche.<sup>13</sup> I kapitel fire inddrages *soft law* i form af Anbefalinger for god Selskabsledelse. Soft law er udtryk for ikke-bindende retsregler, og anvendelsen af disse behandles nærmere i det pågældende kapitel.

---

<sup>10</sup> Anders Ørgaard, Konkursret, side 13

<sup>11</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 345

<sup>12</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 346 og Christina D. Tvarnø og Ruth Nielsen, Retskilder og retsteorier, side 202

<sup>13</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 42

*Forholdets natur* er den sidste af de traditionelle retskilder. Denne retskilde er udtryk for en række afvejn timer, som foretages, når der ikke kan findes støtte for en regel i de øvrige retskilder. Der må i sådanne tilfælde foretages afvejn timer af hensyn, rimelighedsbetragtninger og principper.<sup>14</sup> *Forholdets natur* er altså udtryk for en række friere overvejn timer, der foretages ud fra juridiske perspektiver. Disse betegnes undertiden også som *sagens natur* og *almindelige retsgrundsætninger*. *Forholdets natur* kan medføre en udvikling i retsreglerne, hvis en retsopfattelse, som i starten støttes på *forholdets natur*, senere bliver slået fast i enten retspraksis eller lovgivningen.<sup>15</sup> Inden for erstatningsretten, som behandles i afhandlingens kapitel to, forekommer mange hensyn. Disse hensyn kan ændre sig over tid, og udspringer formentlig af *forholdets natur*.<sup>16</sup>

*Juridisk litteratur* er ikke en retskilde i traditionel forstand, dels fordi litteraturen er et udtryk for forfatterens fortolkning af gældende ret, dels fordi forfatteren ikke har legitimation til at fastlægge og diktere gældende ret. Resultaterne af forfatterens anerkendte metodiske arbejde kan imidlertid anvendes til at opnå forståelse for retlige problemstillinger.<sup>17</sup> Derfor anvendes juridisk litteratur i samspil med øvrige retskilder i afhandlingen til at analysere og belyse retsområdet.

I forbindelse med undersøgelsen af afhandlingens problemformulering vil retskildernes retskildeværdi blive taget i betragtning og tillagt betydning.

---

<sup>14</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 367 ff.

<sup>15</sup> Ruth Nielsen, Retskilderne, side 122 f.

<sup>16</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 43

<sup>17</sup> Carsten Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, side 372 f.

## Kapitel 2 – Erstatningsret

Formålet med nærværende kapitel er at redegøre for erstatningsrettens formål og indhold, samt beskrive de almindelige erstatningsretlige betingelser, som må opfyldes, førend erstatningsansvar kan pålægges.

### 2.1. Erstatningsretten

Erstatningsretten tager udgangspunkt i situationer, hvor en skade er indtrådt, eller hvor et tab er lidt. Erstatningsretten er en overordnet betegnelse for det retsområde, som omhandler “[...] de retsregler, der fastlægger betingelserne for, at nogen kan drages til ansvar for en indtrådt skade på en sådan måde, at vedkommende bliver forpligtet til at betale erstatning til den, som skaden har ramt, samt hvordan erstatningen for den pågældende skade i så fald skal udmåles.”<sup>18</sup>

Som udgangspunkt må et tab bæres af det individ, der har lidt et tab. I tilfælde, hvor de erstatningsretlige betingelser er opfyldt, kan skadelidte dog kræve det økonomiske tab dækket af skadevolderen. Et erstatningskrav, som indrømmes den skadelidte, medfører dermed, at det tab, som den skadelidte er blevet påført, ”flyttes” fra den skadelidte til den ansvarlige skadevolder.<sup>19</sup> Som følge heraf vil et pengekrav blive stiftet, som skadevolderen er forpligtet til at betale til den skadelidte, uanset at der ikke foreligger et aftalegrundlag mellem parterne, der begrundes dette.<sup>20</sup> Erstatningsansvar kan således ifaldes både i og uden for kontraktforhold.

Formålet med erstatningsretten er at skabe tryghed og hindre uønsket adfærd. Den tryghedsskabende funktion består i, at skadelidte får økonomisk genopretning for det lidt tab ved, at skadevolderen forpligtes til at udrede tabet. Dette leder naturligt til, at risikoen for at blive pålagt et erstatningskrav som skadevolder, der har udvist uforsvarlig adfærd, skal motivere borgerne til at agere med en fornøden agtpågivenhed for derved at hindre en uhensigtsmæssig adfærd, der er uønsket i samfundet.<sup>21</sup>

---

<sup>18</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 21

<sup>19</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 17

<sup>20</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 21

<sup>21</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 34 f. og Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 48 f.

### 2.1.1. Lovgrundlaget

I dansk ret er reglerne om erstatningsansvar ikke generelt affattet ved lov. Reglerne herom udspringer hovedsageligt af retspraksis.<sup>22</sup>

Den almindelige erstatningsret er karakteriseret ved, at en skadevolder alene kan ifalde erstatningsansvar, såfremt de fire almindelige erstatningsbetingelser er opfyldt.

De fire kumulative betingelser, der skal være opfyldt, førend en skadelidte kan tilkendes erstatning, er, at 1) der skal være indtrådt en *skade* eller lidt et *tab*, 2) der skal foreligge et *ansvarsgrundlag* hos skadevolderen, 3) der skal være *kausalitet*, og 4) skaden/tabets skal være en *adækvat* følge af den ansvarspådragende adfærd.<sup>23</sup>

Betingelserne udspringer af retspraksis og uskreven ret i form af retssædvane og forholdets natur. På nogle områder er der dog vedtaget speciallovgivning, som regulerer ansvarsgrundlaget. Dette gælder særligt i de tilfælde, hvor en strengere ansvarsnorm er påkrævet.<sup>24</sup> Eksempelvis følger der af § 361 i lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber, herefter selskabsloven, en bestemmelse om ansvarsgrundlaget ved bedømmelse af ledelsesmedlemmers erstatningsansvar. Den pågældende bestemmelse pålægger dog ikke en strengere ansvarsnorm end den, der følger af den almindelige erstatningsret. Bestemmelsen kodificerer dermed den almindelige erstatningsregel inden for lovens anvendelsesområde.<sup>25</sup>

Lovbekendtgørelse nr. 1070 af 24. august 2018 om erstatningsansvar, herefter erstatningsansvarsloven, regulerer blandt andet udmåling af erstatning og godtgørelse, hvilke personskader der kan kræves erstattet, samt regler om lempelse af erstatningsansvaret. Loven regulerer dermed kun i begrænset omfang betingelsen om, at der skal være indtrådt en skade eller et tab, men regulerer ikke de øvrige erstatningsretlige betingelser.

---

<sup>22</sup> *Bo von Eyben og Helle Isager*, Lærebog i erstatningsret, side 41

<sup>23</sup> *Andreas Bloch Ehlers*, Grundlæggende erstatningsret, side 28 ff.

<sup>24</sup> *Andreas Bloch Ehlers*, Grundlæggende erstatningsret, side 40

<sup>25</sup> *Bernhard Gomard*, Moderne erstatningsret, side 17

## 2.2. De almindelige erstatningsretlige betingelser

### 2.2.1. Tab

Den første og grundlæggende betingelse for at pålægge et erstatningsansvar er, at der skal være indtrådt en skade eller være lidt et tab.

Skadens indvirkning på skadelidtes økonomi er et centralt element i erstatningsudmålingen, da skadelidte skal have fuld erstatning for det økonomiske tab, som denne måtte have lidt. Dette under betingelse af, at der foreligger et erstatningsberettiget tab.<sup>26</sup> Et erstatningsberettiget tab kan bestå i formueskade eller fysisk skade. Dette kan eksempelvis være en tingsskade, som må genoprettes, fortabt mulighed for at fremsætte et økonomisk krav mod en anden part, driftstab, merudgifter etc.<sup>27</sup> Skadelidte kan dermed alene fremsætte et erstatningskrav mod skadevolderen for det påviselige økonomiske tab, som denne er blevet påført.

### 2.2.2. Ansvarsgrundlag

Denne betingelse udspringer af udgangspunktet, som er beskrevet ovenfor under pkt. 2.1. om erstatningsretten, hvorefter et tab som udgangspunkt må bæres af det individ, det rammer. Overførsel af tabet til et andet individ, som gøres ansvarlig, forudsætter derfor et særligt grundlag.<sup>28</sup> Ansvarsgrundlag kan påvises på baggrund af to forskellige typer ansvarsregler; subjektive ansvarsregler og objektive ansvarsregler.

#### 2.2.2.1. Culpa

I Danmark betegnes culpa som den *almindelige erstatningsregel*, og øvrige ansvarsgrundlag må betegnes som undtagelser hertil. Culpareglen har karakter af residualbestemmelse og anvendes på områder, hvor der ikke ved lov eller igennem praksis er indført objektive ansvar eller øvrige særlige erstatningsordninger.<sup>29</sup>

Culpareglen er en subjektiv ansvarsregel, som forudsætter skyld hos den ansvarlige skadevolder. Culpa er dermed et retligt begreb om adfærd, som bør medføre erstatningsansvar. I teorien defineres culpareglen blandt andet således:

---

<sup>26</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 361

<sup>27</sup> Mads Bryde Andersen, Advokatretten, side 754

<sup>28</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 23

<sup>29</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 47

*“Hovedbetingelsen om ansvar for skade tilføjet andre er efter nutidens culparegel, at skaden er forvoldt ved en adfærd, som er uønskelig og forkastelig (uforsvarlig), såfremt skaden burde kunne have været undgået eller – i klassisk terminologi – er forvoldt med fortsæt eller uagtsomhed.”<sup>30</sup>*

Det følger af ovennævnte definition, at culpa omfatter såvel forsætlige som uagtsomme handlinger. Imidlertid bidrager definitionen ikke til en nærmere beskrivelse af grænsen mellem handlinger, der karakteriseres som henholdsvis uagtsomme og ikke-uagtsomme.

Efter en klassisk opfattelse betegnes en handling eller undladelse som uagtsom og culpøs, hvis adfærden afviger fra det handlemønster og den agtpågivenhed, som en almindelig god samfundsborger, også betegnet *bonus pater familias*, ville have udvist i en tilsvarende situation. Afgørende er dermed efter den klassiske opfattelse, om *bonus pater familias* ville have indset, at adfærdens skadeevne var af en sådan karakter, at vedkommende burde have handlet anderledes.<sup>31</sup>

Som følge af samfundsudviklingen, der har medført højere grad af specialisering, kan det i visse situationer synes meningsløst at sammenligne en skadevolder med en *bonus pater familias*, ud fra hvad den pågældende vidste eller burde have vidst.<sup>32</sup> En objektiveret culpabedømmelse har derfor vundet indpas, hvorefter den faktisk udviste adfærd vurderes i forhold til, om det er i overensstemmelse med almindeligt anerkendte normer for god adfærd.<sup>33</sup> Domstolene synes også at tage udgangspunkt i “[...] om den handling eller undladelse, der foreligger til pådømmelse, afviger fra et på handlingens/undladelsens tidspunkt anerkendt adfærdsmønster.”<sup>34</sup> Bedømmelsen foretages på denne vis med udgangspunkt i det traditionelle retskildehierarki, hvor der primært lægges vægt på adfærdsnormer, der er fastlagt i lovgivning, regulativer, retspraksis og retssædvane. Sekundært kan adfærdsnormer findes i eksempelvis regler om god skik.<sup>35</sup>

#### 2.2.2.2. Objektivt ansvar

På nogle områder er ansvarsnormen skærpet. Den mest vidtgående ansvarsskærpelse foreligger i form af objektivet ansvar, hvorefter skadevolderen ifalder ansvar for hændelige skader, som ikke er forvoldt

---

<sup>30</sup> Bernhard Gomard, *Moderne erstatningsret*, side 35

<sup>31</sup> Andreas Bloch Ehlers, *Grundlæggende erstatningsret*, side 70

<sup>32</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, *Lærebog i erstatningsret*, side 93 f.

<sup>33</sup> Andreas Bloch Ehlers, *Grundlæggende erstatningsret*, side 70

<sup>34</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, *Lærebog i erstatningsret*, side 96

<sup>35</sup> Andreas Bloch Ehlers, *Grundlæggende erstatningsret*, side 75

ved uagtsom eller forsætlige handlinger.<sup>36</sup> Objektivt ansvar er særligt indgribende, da ansvaret pålægges, uden der nødvendigvis er noget at bebrejde den pågældende. Hjemmel til at pålægge objektivt ansvar findes i lovgivningen og på enkelte områder som ulovbestemt ansvar, der er udviklet i retspraksis. Domstolene er dog tilbageholdende med at statuere ulovbestemt objektivt ansvar.<sup>37</sup>

### 2.2.3. Kausalitet

Kausalitet, også kaldet årsagsforbindelse, er et udtryk for, at der skal være sammenhæng mellem den ansvarspådragende adfærd og det tab, som er opstået. Hensynet bag kausalitetsbetingelsen er, at det vil forekomme urimeligt at pålægge en person ansvar for et tab, som den pågældende ikke har forvoldt.<sup>38</sup>

I dansk ret anvendes nødvendighedsbetingelsen til at vurdere kausalitetsspørgsmålet. Heraf følger, at den ansvarspådragende adfærd skal have været en *nødvendig betingelse* for skadens eller tabets indtræden. Der opstilles således et hypotetisk scenarie, hvor den ansvarspådragende adfærd ikke er til stede. Såfremt skaden indtræder, uanset at den ansvarspådragende adfærd er elimineret, foreligger der ikke kausalitet. Såfremt skaden *ikke* indtræder ved elimineringen af den ansvarspådragende adfærd, har den pågældende adfærd været nødvendig for tabets opståen, og dermed er kausalitetsbetingelsen opfyldt.<sup>39</sup>

### 2.2.3. Adækvans

Formålet med betingelsen om adækvans, også kaldet påregnelighed, er, at skadevolderen ikke skal ifalde erstatningsansvar for enhver, potentielt vidtrækkende, følge af sin ansvarspådragende adfærd. Adækvans er udtryk for, at kausaliteten skal være af en vis kvalitet, således skadevolderen ikke skal svare erstatning i tilfælde, hvor sammenhængen mellem den ansvarspådragende adfærd og skaden er af spinkel karakter.<sup>40</sup>

Ved bedømmelsen heraf indgår flere faktorer, der udgør en *samlet rimelighedsbedømmelse* ved inddragelse af blandt andet skadens påregnelighed, og om handlingen medførte en forøget risiko af den

---

<sup>36</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 23 f.

<sup>37</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 125

<sup>38</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 182

<sup>39</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 317

<sup>40</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 327 f.



konkret indtrådte skade.<sup>41</sup> Generelt kan det udledes, at en ansvarlig skadevolder som udgangspunkt ikke ifalder ansvar for en uagtsom handling, medmindre den pågældende handling medførte “*en ikke ubetydelig forøgelse af risikoen/faren for indtrædelse af den skade, som faktisk indtrådte.*”<sup>42</sup> Derved omfatter erstatningsansvaret ikke tilfældige og atypiske følger af en ansvarspådragende handling.

---

<sup>41</sup> *Andreas Bloch Ehlers*, Grundlæggende erstatningsret, side 31

<sup>42</sup> *Bo von Eyben og Helle Isager*, Lærebog i erstatningsret, side 330

## Kapitel 3 - Professionsansvar

Formålet med nærværende kapitel er at redegøre for det generelle professionsansvar, herunder hvilken ansvarsnorm, der anvendes ved vurderingen af en professionsudøvers ansvar. Afslutningsvist indeholder kapitlet en redegørelse for de forhold, som særligt gør sig gældende i relation til advokatansvaret.

### 3.1. Professionsansvar generelt

Professionsansvar er udtryk for det særlige ansvar, som udøvere af en profession er underlagt. Forskellen mellem professionsansvaret og et almindeligt culpaansvar består grundlæggende i, at der er nogle normer og standarder, som det kræves, at professionsudøveren lever op til.

Professionsansvaret vurderes ud fra, om den enkelte professionsudøver i den konkrete situation “[...] har udvist den omhu og faglige dygtighed, som man med rimelighed må kunne forlange af den pågældende professions udøvere.”<sup>43</sup> I erstatningsretlige sammenhænge bliver professionsansvaret således karakteriseret ved, at der i forbindelse med ansvarsvurderingen anvendes en særlig professionsmålestok, hvorefter den professionelle skal agere som en almindelig god udøver af den pågældende profession.<sup>44</sup> Netop dette kom til udtryk i FED 1997.820 V, hvor B i forbindelse med udførelsen af gravearbejde for A ikke udtrykkeligt havde gjort opmærksom på, at han *ikke* var professionel. Derfor måtte hans ansvar vurderes ud fra den omhu og faglige dygtighed, man med rimelighed kunne forvente af en professionel inden for den pågældende branche.

I FED 1997.820 V havde A og B aftalt, at A skulle hjælpe B med at nedgrave et omfangsdræn. Ved udgravningen styrtede B's havestue sammen og forvoldte skade på husets endevæg. Herefter krævede A erstatning af B, som imidlertid bestred, at der forelå et ansvarsgrundlag. B anførte, at arbejdet var blevet udført efter A's anvisninger, at der forelå egen skyld, og at skaden skyldtes dårlig fundering af huset. Parterne var uenige om, hvorvidt B havde fremstået som professionel entreprenør/gravemester over for A. Ved landsretten blev det lagt til grund, at B havde forestået gravearbejdet, og at han havde fremstået som professionel. B havde ikke udtrykkeligt gjort opmærksom på, at han ikke var professionel, og derfor måtte hans ansvar vurderes ud fra den omhu og faglige dygtighed, man med rimelighed kunne forvente af en professionel inden for den pågældende branche. Herefter fandt retten på baggrund af en skønserklæring, at B var ansvarlig for skaden, og at A ikke havde

---

<sup>43</sup> Anders Vinding Kruse, Advokatansvaret, side 8

<sup>44</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 24 og 31

udvist egen skyld, idet A's anvisninger alene havde været oplysende. A blev herefter tilkendt erstatning på 176.275 kr.

Som modsætning hertil henvises til FED 2003.1409 Ø, hvor skadevolderne, B og C, i forbindelse med fældningen af et træ *ikke* havde handlet ansvarspådragende. I sagen lagde domstolene særligt vægt på, at der var tale om en vennetjeneste, og at det var åbenbart, at B og C ikke var professionelle inden for den pågældende branche.

I FED 2003.1409 Ø skulle B og C hjælpe med at fælde et træ på A's ejendom. Træet faldt i en væsentlig anden retning end planlagt og ramte herved en traktor. A udtog stævning mod B og C med påstand om betaling af udgifterne til istandsættelse af traktoren. B og C påstod frifindelse og gjorde blandt andet gældende, at der skulle anvendes en mild uagtsomhedsbedømmelse, fordi der var tale om en vennetjeneste. Overfor dette gjorde A gældende, at der ikke var tale om en vennetjeneste, fordi træet, som skulle fældes, kunne bruges af B's søn, hvorfor fældningen skete i deres interesse. Retten lagde til grund, at arbejdet blev udført som en vennetjeneste i A's interesse, og at der ikke skulle ydes betaling herfor. Retten lagde vægt på, at træet ikke blev brugt som betaling, fordi B's søn havde adgang til træ andetsteds. Retten fandt, at arbejdet var af omfattende karakter, og at A, der havde bestemt at arbejdet skulle udføres, i medfør af DL 3-19-2 om arbejdsgiveransvar skulle betale skaden på traktoren.

Landsretten lagde særligt vægt på, at arbejdet var foretaget på sædvanlig vis, og at det ikke kunne bebrejdes B og C, at træet var faldet i en væsentlig anden retning end planlagt. B og C havde herefter ikke udvist ansvarspådragende adfærd ved udførelsen af arbejdet, og de blev derfor frifundet.

I forbindelse med vurderingen af, om en professionsudøver har handlet ansvarspådragende, er det relevant at undersøge, hvilken forpligtelse professionsudøveren har påtaget sig. Dette vurderes på baggrund af aftalen mellem parterne, hvoraf det fremgår, hvilken specifik opgave professionsudøveren skal udføre. Se nærmere herom nedenfor under pkt. 3.2.1.

Der sondres mellem i) resultatforpligtelser, som er defineret ved, at professionsudøveren har forpligtet sig til at nå frem til et *bestemt resultat*, og ii) indsatsforpligtelser, som er defineret ved, at professionsudøveren har forpligtet sig til at yde en *bestemt indsats*. I nogle tilfælde vil professionsudøveren formentlig have påtaget sig dels en indsatsforpligtelse og dels en resultatforpligtelse. Når det er

konstateret, at professionsudøveren ikke har ydet den aftalte indsats eller ikke er nået frem til det ønskede resultat, må det vurderes om det fornødne ansvarsgrundlag foreligger.<sup>45</sup>

### 3.1.1. Culpastandarden

Ved vurderingen af, om en professionsudøver har handlet ansvarspådragende, anvendes ikke den klassiske culpapregel. Domstolene anvender derimod en *differentieret culpamålestok*<sup>46</sup> og lægger blandt andet vægt på, om erhvervsudøveren anvender den viden og teknik, som er normalt kendt i den pågældende branche. Der stilles samme krav til alle, der udadtil agerer som professionelle erhvervsudøvere inden for den pågældende branche, hvorfor det er uden betydning, om professionsudøveren er uddannet inden for professionen, jf. FED 1997.820 V som omtalt ovenfor i pkt. 3.1.<sup>47</sup> Dette er udtryk for, hvad der i teorien betegnes som *culpanormens relativitet* og altså ikke udtryk for, at der ved professionsansvaret er tale om en skærpet culpanorm. Dette betyder, at det er forholdene og normerne inden for det område, hvor skaden er indtrådt, der er afgørende for, hvad der anses for at være forsvarlig adfærd.<sup>48</sup> At professionsansvaret ikke er et særligt strengt ansvar, understøttes endvidere af, at domstolene da også anvender samme fremgangsmåde, når det skal vurderes, om en skadevolder har handlet ansvarspådragende, uanset om vedkommende er professionsudøver eller ej.<sup>49</sup>

Såvel som der er sket en objektivisering af den almindelige culpastandard, som beskrevet under pkt. 2.2.2.1., er der tillige sket en objektivisering af culpastandarden inden for professionsansvaret. Dette betyder, at det er tilstrækkeligt til at fastslå, at der foreligger et ansvarsgrundlag, når den udførte handling objektivt set kan karakteriseres som uforsvarlig.<sup>50</sup> Dette synspunkt anses som en naturlig følge af, at der inden for flere områder er udviklet regler for god adfærd, eksempelvis i form af regler omkring god skik.<sup>51</sup> Når det vurderes, om en professionsudøver har handlet ansvarspådragende, inddrages dermed dels, hvordan øvrige dygtige professionsudøvere af den på gældende profession ville agere i en tilsvarende situation, og dels retssædvaner og forskrifter i form af regler om god skik, hvis der findes sådanne på området.<sup>52</sup>

---

<sup>45</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 28 f.

<sup>46</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 30 f.

<sup>47</sup> Lars Bo Langsted, Rådgivning I – det professionelle erstatningsansvar, side 245

<sup>48</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 126

<sup>49</sup> Lars Bo Langsted, Rådgivning I – det professionelle erstatningsansvar, side 171

<sup>50</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 61

<sup>51</sup> Lars Bo Langsted, Rådgivning I – det professionelle erstatningsansvar, side 265

<sup>52</sup> Bo von Eyben og Helle Isager, Lærebog i erstatningsret, side 121

Når der foreligger regler omkring god skik, kan det give anledning til at overveje, hvad den retlige betydning af disse forskrifter er, og om det er en betingelse for at ifalde erstatningsansvar, at den pågældende professionsudøver har handlet i strid hermed. I UfR 1978.653 H udtalte ni ud af tolv dommere, at “[...] *det må være en betingelse for at pålægge en revisor erstatningsansvar, at han i udførelsen af sit arbejde har handlet i strid med god revisionsskik.*” I den juridiske litteratur antages, at dette forhold ikke er særegent for revisorskik, og at bemærkningen også må gælde for andre erhverv.<sup>53</sup> Det antages endvidere, at det i almindelighed forholder sig således “[...] *at der er den sammenhæng mellem god skik-regler og culpavurderingen, at en overtrædelse af god skik-reglerne indebærer en formodning for, at der også er handlet culpøst i erstatningsretlig forstand.*”<sup>54</sup>

### 3.1.2. Bevisbyrden

I relation til bevisbyrde er der ikke enighed om, hvorvidt der ved professionsansvaret gælder ligefrem eller omvendt bevisbyrde. Inden for dansk bevisret er ligefrem bevisbyrde det klare udgangspunkt.<sup>55</sup> Herved forstås, at det er op til skadelidte at bevise, at skadevolderen har handlet culpøst. Den omvendte bevisbyrde er modsætningen hertil, og betegnes også som et præsumptionsansvar. Herved forstås, at skadevolderen for at blive ansvarsfri skal bevise, at denne *ikke* har handlet culpøst. Der findes ikke mange, men endog få, bestemmelser i lovgivningen, der foreskriver, at der gælder et præsumptionsansvar. Det afholder dog ikke domstolene fra alligevel at statuere, at der foreligger et præsumptionsansvar i tilfælde, hvor lovgivningen ikke foreskriver dette; eksempelvis når der foreligger særlige omstændigheder, hvor den professionelle må udvise ekstra påpasselighed, og det derfor findes rimeligt, at det skal være nemmere for skadelidte at opnå erstatning.<sup>56</sup> Netop dette var tilfældet i UfR 1985.416 V, der omhandlede en fejlslagen operation, hvor landsretten vendte bevisbyrden. Årsagen hertil var, at skadelidte blev nægtet adgang til sin journal og dermed ikke havde mulighed for at løfte sin del af bevisbyrden. Landsretten udtalte i den forbindelse:

*“[...] i en sag som den foreliggende må det, hvis sagsøgeren ikke kan føre fuldt bevis for, at der er begået fejl fra sygehusets side, derfor være berettiget at lette sagsøgerens bevisbyrde, således at det afgørende for sagens udfald bliver, at sagsøgte ikke kan føre bevis for, at skaden ikke kunne have været undgået.”*

---

<sup>53</sup> Sten Bønsing, Brancheregler og brancheprocess, side 58

<sup>54</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 61

<sup>55</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Den civile retspleje, side 548 f. og Erik Hørlyck, Bevisbyrden i civile sager, side 20

<sup>56</sup> Andreas Bloch Ehlers, Grundlæggende erstatningsret, side 90 f. og Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 35

I den juridiske litteratur er der divergerende holdninger til netop bevisbyrden ved professionsansvaret. På den ene side antages det, at der ved professionsansvar er ligefrem bevisbyrde, og at det er skadelidte, der skal bevise, at den skadevoldende professionsudøver har handlet culpøst.<sup>57</sup> På den anden side antages det, at der *kan* gælde et præsumptionsansvar, når der består et kontraktforhold mellem professionsudøveren og skadelidte - særligt når professionsudøveren har påtaget sig en resultatforpligtelse. I disse tilfælde skal skadelidte bevise, at professionsudøveren ikke har erlagt den kontraktmæssige ydelse, og herefter er det op til den skadevoldende professionsudøver at bevise, at dette ikke skyldes fejl, der er begået af hverken udøveren eller dennes ansatte.<sup>58</sup> Som det fremgår af dette eksempel, er den omvendte bevisbyrde ikke altid udtryk for, at den samlede bevisbyrde flyttes til den skadevoldende professionsudøver. Det er nærmere udtryk for, at både skadevolderen og skadelidte hver især skal løfte en del af bevisbyrden, og at der er tale om en delt bevisbyrde.<sup>59</sup>

Det fremhæves, at det først fremførte synspunkt om ligefrem bevisbyrde formentlig er det teoretiske udgangspunkt, mens den praktiske hovedregel nok er, at der i erstatningssager mod professionsudøvere anvendes omvendt bevisbyrde. Til støtte for dette synspunkt fremhæves blandt andet, at omvendt bevisbyrde ofte anvendes i praksis, fordi professionsudøveren “[...] *har særlig mulighed for at føre bevis eller måske snarere er den eneste, der kan løfte bevisbyrden [...]*”, og at professionsudøveren antages at være i besiddelse af en særlig viden, som klienten ikke har - herunder viden om, hvad der er det rigtige at gøre i en given situation.<sup>60</sup>

### 3.2. Advokatansvar

Til brug for besvarelsen af afhandlingens problemformulering er det relevant at redegøre for det ansvar, som en advokat er underlagt i kraft af sit hverv, netop fordi kuratorer og rekonstruktører i langt de fleste tilfælde er advokater. Det er også særligt relevant at undersøge, hvilke regler, herunder særligt regler omkring god skik, advokater er underlagt, og hvilken betydning disse regler har.

Professionsansvaret er karakteriseret ved, at især rådgivning udgør en stor del af den ydelse, som erlægges.<sup>61</sup> Dette gør sig ligeledes gældende inden for advokatbranchen. En advokat kan varetage

---

<sup>57</sup> Søren Halling-Overgaard, Advokaters erstatningsansvar, side 358

<sup>58</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 35

<sup>59</sup> Erik Hørlyck, Bevisbyrden i civile sager, side 91

<sup>60</sup> Erik Hørlyck, Bevisbyrden i civile sager, side 112

<sup>61</sup> Vibe Ulfbeck, Erstatningsretlige grænseområder, side 24

forskellige opgaver, herunder blandt andet rådgive klienter om bestemte retsforhold, føre retssager for klienter samt udarbejde forskellige juridiske dokumenter, eksempelvis testamenter, ægtepagter og kontrakter. Det er derfor utvivlsomt, at en advokat er underlagt et professionsansvar.<sup>62</sup> Advokaters erstatningsansvar er desuden karakteriseret ved, at advokaten ifalder ansvar som følge af handlinger eller undladelser i forbindelse med et givent opdrag for en klient.<sup>63</sup>

### 3.2.1. Generelle krav til advokaten

En klient kan forvente, at en advokat lever op til nogle helt grundlæggende krav. Klienten kan for det første forvente, at advokaten har en vis faglighed. Dette ses særligt i de regler, som opstilles i retsplejelovent omkring beskikkelse af advokater, og som håndhæves ved blandt andet Advokatnævnet. Dernæst kan klienten forvente, at advokaten i sit virke i høj grad er uafhængig af egne interesser samt uvedkommende interesser hos kolleger, myndigheder, domstolene etc.<sup>64</sup> Dette sikrer, at klienten kan have tillid til, at advokaten alene har klientens interesser for øje, når vedkommende yder sin ydelse.

Der findes ikke egentlig lovregulering af, hvilke specifikke pligter en advokat har over for en klient, når denne påtager sig en opgave. Disse pligter må derfor fremgå af den aftale, som advokaten og klienten indgår. Et af udgangspunkterne i dansk ret er aftalefrihed, men der må samtidig være grænser for, hvilke opgaver og krav en advokat kan aftale sig ud af. Det kræves altid af en advokat, at vedkommende lever op til god advokatskik. Derfor kan advokater ikke undlade at rådgive om vigtige juridiske problemstillinger, når de har påtaget sig en opgave for en klient. Det må endvidere være sådan, at advokater ikke kan afgrænse sig ud af de forpligtelser, som naturligt ligger i professionens kerneområde. Dette betyder også, at en advokat ikke gyldigt kan indgå en aftale med en klient om, at der skal leveres en ydelse, som ligger væsentligt under, hvad der er det fagligt forsvarlige. Der er dog intet til hinder for, at parterne indgår en aftale om, at advokaten skal levere en ydelse, som går ud over, hvad der normalt kan forventes.<sup>65</sup>

---

<sup>62</sup> *Mads Bryde Andersen*, Advokatretten, side 752

<sup>63</sup> *Mads Bryde Andersen*, Advokatretten, side 748

<sup>64</sup> *Mads Bryde Andersen*, Advokatretten, side 49 f.

<sup>65</sup> *Vibe Ulfbeck*, Erstatningsretlige grænseområder, side 62 ff. og *Mads Bryde Andersen*, Advokatretten, side 186 f.

### 3.2.2. God advokatskik

Regler om god skik kan følge af enten praksis eller lovgivningen. Et eksempel herpå ses i § 126 i lovbekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020 om rettens pleje, herefter retsplejeloven. Bestemmelsens stk. 1 har følgende ordlyd:

*“En advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.”*

I lovens forarbejder defineres god advokatskik på følgende måde:

*“Ved »god advokatskik« må forstås den adfærd, som gode og omhyggelige, fagligt kompetente advokater udviser, og som opfylder de faglige og etiske krav, der på grundlag af lovgivningens regler om advokaters funktioner må opstilles.”<sup>66</sup>*

Det fremgår videre af forarbejderne, at indholdet af, hvad der kan defineres som god advokatskik, skal følge samfundets udvikling, men at der altid skal være nogle faste normer, som advokater til enhver tid skal leve op til. Det fremgår i øvrigt, at der kan findes inspiration til, hvad der anses for værende god advokatskik i reglerne herom udfærdiget af Advokatrådet, *De Advokatetiske Regler*.<sup>67</sup>

Det fremgår ikke udtrykkeligt af De Advokatetiske Regler, hvad der anses for værende god advokatskik. Advokatrådet, der er Advokatsamfundets bestyrelse, fører tilsyn med blandt andet advokater, jf. retsplejelovens § 143, stk. 2, 1. pkt. Advokatrådet kan indklage en advokat for Advokatnævnet, såfremt den pågældende advokat har handlet i strid med god advokatskik. Disciplinærklager over en advokat kan indbringes for Advokatnævnet, jf. retsplejelovens § 147 b, stk. 1. Finder Advokatnævnet, at en advokat har handlet i strid med god advokatskik, kan nævnet sanktionere den pågældende advokat enten ved bøde eller irettesættelse, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 1. Nævnet kan også beslutte at frakende en advokat retten til at drive advokatvirksomhed, jf. retsplejelovens § 147 c, stk. 3.

Det beror på en konkret vurdering i den konkrete sag, om en advokat har handlet i strid med god advokatskik. Som eksempel på tilfælde, hvor Advokatnævnet har slået fast, at en advokat har handlet

---

<sup>66</sup> Betænkning nr. 871/1979, side 59

<sup>67</sup> Betænkning nr. 871/1979, side 59



i strid med god advokatskik, kan blandt andet fremhæves Advokatnævnets kendelse af 22. december 2016. Nævnet fastslog i kendelsen, at det var i strid med god advokatskik, at en advokat først dagen forinden hovedforhandlingen konstaterede, at han var inhabil og dermed udtrådte af sagen. I en anden sag fandt Advokatnævnet, at det var i strid med god advokatskik, at en advokat ikke i tilstrækkelig grad havde sikret sig, at oplysninger, der var af væsentlig betydning for skifterettens beslutning om at udpege ham som kurator, forelå for skifteretten.<sup>68</sup> Advokatnævnet fandt også, at en advokats undladelse af at vejlede sin klient om, at denne kunne klage til Advokatnævnet over advokatens salær, var i strid med god advokatskik.<sup>69</sup> Slutteligt fandt Advokatnævnet, at det var en grov overtrædelse af god advokatskik, at en advokat på et dagsblads Facebookside havde fremsat beskyldninger mod vidner i en verserende straffesag. Advokaten blev sanktioneret med en bøde på 100.000 kr. Sagen blev indbragt for domstolene, hvor Højesteret stadfæstede nævnets afgørelse.<sup>70</sup>

Som beskrevet oven for under pkt. 3.1.1., er der blandt nogle forfattere enighed om, at det er en betingelse for, at en professionsudøver kan ifalde erstatningsansvar, at denne har handlet i strid med reglerne om god skik inden for den pågældende profession. I relation til advokatansvar fremhæves i den juridiske litteratur blandt andet, at det ved vurderingen af, om der foreligger et ansvarsgrundlag, er vigtigt at vurdere, om en advokat har handlet i strid med god advokatskik.<sup>71</sup> Der er endvidere opstillet en formodningsregel om *“[...] at tilsidesættelse af god advokatskik [...] indebærer en pligt til at betale erstatning for forhold, der er dadelværdige af samme grunde, som de anses for stridende mod god advokatskik.”*<sup>72</sup> I den juridiske litteratur anføres det ydermere, at overtrædelse af god advokatskik vil kunne medføre tab for klienten, og i disse tilfælde vil der formentlig være en formodning for, at advokaten er erstatningspligtig,<sup>73</sup> samt at De Advokatetiske regler må forventes at kunne indgå *“med betydelig vægt i culpavurderingen”*.<sup>74</sup> På baggrund af dette og det under pkt. 3.1.1. anførte, må det antages, at overtrædelse af god advokatskik som minimum må skabe en formodning for, at advokaten er erstatningsansvarlig over for den skadelidte klient.

---

<sup>68</sup> Advokatnævnets kendelse af 30. oktober 2019

<sup>69</sup> Advokatnævnets kendelse af 29. maj 2018

<sup>70</sup> Højesterets dom af 12. december 2017 (sag 237/2016)

<sup>71</sup> *Søren Halling-Overgaard*, Advokaters erstatningsansvar, side 31 f.

<sup>72</sup> *Mads Bryde Andersen*, Advokatretten, side 751

<sup>73</sup> *Anders Vinding Kruse*, Advokatansvaret, side 13 og *Vibe Ulfbeck*, Erstatningsretlige grænseområder, side 34

<sup>74</sup> *Vibe Ulfbeck*, Erstatningsretlige grænseområder, side 60 f.

## Kapitel 4 – Ledelsesansvar

Formålet med nærværende kapitel er at beskrive gældende ret i relation til selskabsledelsen, herunder hvilke pligter selskabets organer er underlagt, samt under hvilke betingelser ledelsen kan ifalde ansvar. Slutteligt vil kapitlet beskrive ansvarsbedømmelsen af en advokat, der har påtaget sig hvervet som bestyrelsesmedlem.

### 4.1. Ledelsen i kapitalsselskaber

Det danske lovgrundlag for kapitalsselskaber er selskabsloven. Betegnelsen kapitalsselskaber anvendes om aktie- og anpartsselskaber, samt partnerselskaber, jf. selskabslovens § 5, nr. 17. Kapitalsselskaber er i traditionel forstand karakteriseret ved, at ingen fysiske eller juridiske personer hæfter for selskabets forpligtelser, og at der er et lovfæstet krav om indskudt selskabskapital, jf. selskabslovens § 4, stk. 2. Partnerselskaber er omfattet af begrebet kapitalsselskab i lovens forstand, uanset at komplementaren hæfter ubegrænset for selskabets forpligtelser.<sup>75</sup>

Det øverste organ i et kapitalsselskab er generalforsamlingen, hvor kapitalejerne kan varetage egne interesser og udøve deres indflydelse på selskabet.<sup>76</sup> Af selskabslovens § 111, stk. 1 fremgår, at ledelsen af selskabet kan være organiseret ved to forskellige tostrengede ledelsesstrukturer; i) en bestyrelse og en direktion eller ii) et tilsynsråd og en direktion. I anpartsselskaber *kan* ledelsen bestå af direktionen alene.

Selskabsloven tillægger selskabets ledelsesorganer forskellige kompetencer, opgaver og forpligtelser i forbindelse med ledelsen og driften af selskabet. Disse vil blive gennemgået nærmere i det følgende.

#### 4.1.1. Bestyrelsens opgaver og forpligtelser

I aktieselskaber skal mindst halvdelen af bestyrelsens medlemmer vælges af generalforsamlingen, jf. selskabslovens § 120, stk. 1, mens bestyrelsen i anpartsselskaber kan vælges på den i selskabets vedtægter beskrevne måde.<sup>77</sup> Bestyrelsens opgaver er reguleret i selskabslovens § 115, hvorefter de væsentligste opgaver er at varetage den overordnede og strategiske ledelse samt sikre en forsvarlig organisation af selskabets virksomhed. En naturlig følge heraf er, at bestyrelsen tager stilling til de

---

<sup>75</sup> Erik Werlauff, Selskabsret, side 28 f.

<sup>76</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalsselskaber, side 387

<sup>77</sup> Erik Werlauff, Selskabsret, side 490

vigtige beslutninger, beskæftiger sig med selskabets generelle økonomiske udvikling og udarbejder interne politikker for udøvelsen af selskabets virksomhed etc.<sup>78</sup>

En af de vigtigste funktioner for bestyrelsen, i forhold til at sikre en forsvarlig organisation, er at ansætte en kvalificeret direktion.<sup>79</sup> Bestyrelsen er herefter forpligtet til føre tilsyn med direktionen og sikre, at denne varetager sit hverv på behørig måde og efter de retningslinjer, som bestyrelsen har udformet, jf. selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 4.

I øvrigt skal bestyrelsen foretage intern kontrol og påse, at bogføring og regnskabsaflæggelse sker på tilfredsstillende vis, samt at der er etableret fornødne procedurer for risikostyring og intern kontrol, jf. selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 1 og 2. Bestyrelsen er endvidere forpligtet til at påse, at denne løbende modtager rapportering om selskabets finansielle forhold, således at bestyrelsen løbende kan vurdere selskabets økonomiske situation og påse at kapitalberedskabet til enhver tid er forsvarligt, jf. selskabslovens § 115, stk. 1, nr. 3 og 5. Vurderingen af selskabets kapitalberedskab indebærer også et ansvar for driften, hvorefter der kan opstå en pligt til at standse eller tilpasse virksomheden i tilfælde, hvor videreførelse af driften ikke er forsvarlig.<sup>80</sup>

Bestyrelser, der består af flere medlemmer, skal vedtage en forretningsorden med bestemmelser om udførelsen af bestyrelsens hverv, jf. selskabslovens § 130, stk. 1. I henhold til bestemmelsens stk. 2, skal forretningsordenen vedrøre det konkrete kapitalselskabs behov og virksomhed. Derudover kan forretningsordenen indeholde bestemmelser om, hvorledes der føres tilsyn med direktionen, regnskabsaflæggelse, føring af bøger og protokoller, arbejdsdeling og afholdelse af bestyrelsesmøder.

#### 4.1.2. Direktionens opgaver og forpligtelser

I selskaber med en tostrengt ledelsesmodel, som har både bestyrelse og direktion, ansætter bestyrelsen direktionen, mens direktionen i anpartsselskaber uden bestyrelse, udpeges efter de bestemmelser, der er optaget i selskabets vedtægter herom.<sup>81</sup> Direktionens opgaver og forpligtelser er reguleret i selskabslovens § 117. Heraf følger, at direktionen i kapitalselskaber med en tostrengt ledelsesmodel, varetager den daglige ledelse i selskabet. Ved udførelsen heraf skal direktionen følge bestyrelsens

---

<sup>78</sup> Paul Krüger Andersen, *Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber*, side 331

<sup>79</sup> Jørgen Boe, UfR 1984B.385, side 390

<sup>80</sup> Erik Werlauff, *Selskabsret*, side 499

<sup>81</sup> Erik Werlauff, *Selskabsret*, side 494

retningslinjer. Direktionen har ikke kompetence til at træffe beslutninger, der set i lyset af kapital-selskabets forhold er af usædvanlig art eller stor betydning, hvorfor disse som udgangspunkt skal forelægges bestyrelsen. Undladelse heraf kan kun ske i tilfælde, hvor direktionen har fået særlig bemyndigelse, eller hvis bestyrelsens beslutning ikke kan afventes uden væsentlig ulempe for virksomheden, jf. selskabslovens § 117, stk. 1, 4. pkt. I så fald skal bestyrelsen underrettes om direktionens disposition snarest muligt.<sup>82</sup>

I øvrigt har direktionen pligt til at sikre, at bogføring sker under iagttagelse af de relevante retsregler herom, at formueforvaltningen sker på betryggende måde, samt at kapital-selskabets kapitalberedskab er forsvarligt, jf. selskabslovens § 118.

I kapital-selskaber, som ikke har en bestyrelse, men alene en direktion, påhviler det direktionen at varetage såvel den daglige ledelse som den overordnede og strategiske ledelse, jf. selskabslovens § 117, stk. 2.

## 4.2. Selskabsledelsens ansvar

Reguleringen af ansvar for aktører i et kapital-selskab fremgår af selskabslovens §§ 361-365. Af selskabslovens § 361 følger, at stiftere og medlemmer af selskabets ledelse, som har tilført selskabet, kapitalejerne eller tredjemand skade, er forpligtet til at erstatte denne, såfremt de har handlet forsætligt eller uagtsomt. Bestemmelsen er dermed en kodificering af dansk rets almindelige culperegulering.<sup>83</sup>

I og med culpareglen danner grundlag for ledelsesansvaret, er ledelsen erstatningspligtig for tab, der opstår som følge af handlinger eller undladelser, som skyldes en bebrejdellesværdig adfærd, og kan tilregnes ledelsen som forsætlig eller uagtsom.<sup>84</sup> Idet ledelsesansvaret hviler på en culpabedømmelse, er det en forudsætning for at ifalde erstatningsansvar, at de øvrige erstatningsbetingelser er opfyldt.<sup>85</sup>

Ledelsesansvaret er særligt, da der ved fastlæggelsen af, hvilken norm selskabsledelsen er underlagt, er to overordnede modstående hensyn, som må tages i betragtning. For det første er der et hensyn til

---

<sup>82</sup> Erik Werlauff, Selskabsret, side 500 og Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapital-selskaber, side 331

<sup>83</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapital-selskaber, side 498

<sup>84</sup> Morten Samuelsson og Kjeld Søgaard, Bestyrelsesansvaret, side 24

<sup>85</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapital-selskaber, side 527

at sikre fordringshavere og kapitalejerne mv. mod tab, og for det andet et hensyn til at give ledelsen behørig frihed til at træffe forretningsmæssige beslutninger, som er nødvendige for at drive et selskab. Mange beslutninger, som træffes af ledelsen i et selskab, medfører en vis risiko, og ved anlæggelse af en streng ansvarsbedømmelse kan det frygtes, at ledelsesmedlemmernes bekymring for at ifalde ledelsesansvar vil medføre, at adskillige sunde og fornuftige beslutninger, som vil være gavnlige for selskabet, ikke vil blive truffet.<sup>86</sup>

Ved revisionen af selskabslovgivningen i 2010, som resulterede i den nugældende selskabslov, blev det diskuteret, om ledelsesansvaret skulle skærpes - eksempelvis ved indførelse af objektivt ansvar eller omvendt bevisbyrde. Udvalget konkluderede, at culpanormen samt fastlæggelsen af indholdet heraf igennem domstolenes praksis og en ligefrem bevisbyrde var hensigtsmæssig, således ansvarsbedømmelsen kunne foretages under hensyntagen til konkrete omstændigheder.<sup>87</sup> Det blev dermed vurderet, at culpanormen havde en tilpas fleksibilitet til at fastlægge et rimeligt ansvarsniveau. Derved blev den praksis, som var gældende i den tidligere selskabslovgivning videreført og har således fortsat præjudikatværdi.<sup>88</sup> Imidlertid medførte lovændringen, at ledelsens ansvar blev præciseret, idet loven nu indeholder konkrete forpligtelser for ledelsen og samtidig konkretiserer, hvad ledelsens *ansvar* er. Det, at der er udformet lovregler omkring ledelsens forpligtelser, er udtryk for, at iagttagelse af pligterne vægtes højt. Konkretiseringen medfører, at der er et klarere grundlag for bedømmelsen af ledelsens ansvar, og at det er lettere at kontrollere, om ledelsen har iagttaget de pligter, som påhviler denne. Derved synes det, at ansvaret er blevet strengere ved overtrædelse af selskabsloven og selskabets vedtægter end hidtil, hvilket har medført en vis objektivisering af culpastandarden ved ledelsesansvarsbedømmelsen.<sup>89</sup> Objektiveringen betyder, at der foretages en vurdering af, om ledelsens handlinger eller undladelser stemmer overens med anerkendte adfærdsmønstre på området.<sup>90</sup> Som beskrevet udtrykker lovgivningen nu i højere grad, hvilke pligter ledelsen forventes at iagttage, og dette giver dermed også et mere solidt grundlag for at fastlægge, hvilke adfærdsmønstre der er anerkendte.

---

<sup>86</sup> Janus Winther Høy, Bestyrelsens ansvar, side 69 f.

<sup>87</sup> Betænkning nr. 1498/2008, side 41 f.

<sup>88</sup> Klaus Stubkjær Andersen, Ledelsesansvar og ledelsesansvarsforsikring, side 26 f. og Erik Werlauff, Selskabsret, side 656

<sup>89</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 502 og 516

<sup>90</sup> Janus Winther Høy, Bestyrelsens ansvar, side 69

#### 4.2.1. anbefalinger for god selskabsledelse

I tillæg til ansvarsbestemmelserne, der følger af selskabsloven og retspraksis, har Komitéen for god Selskabsledelse udarbejdet *Anbefalinger for god Selskabsledelse*, også kaldet corporate governance. Anbefalingerne for god Selskabsledelse indeholder en række forslag, retningslinjer og anbefalinger til, hvordan ledelsen på bedst mulig vis varetager sine opgaver og forpligtelser i selskaber, som er optaget på et reguleret marked.<sup>91</sup> Anbefalinger for god Selskabsledelse er ikke bindende lovregler, men betegnes af Komitéen som *soft law*, som derved giver mulighed for større fleksibilitet samt supplerer den almindelige lovgivning. Dette medfører, at det enkelte selskab kan indrette sig på den måde, som er mest optimal for det konkrete selskab.<sup>92</sup> I forlængelse heraf anvendes *følg eller forklar-princippet*. Dette indebærer, at selskabsledelsen kan vælge *ikke* at følge anbefalingerne under betingelse af, at de forklarer baggrunden og årsagerne hertil. Manglende efterlevelse er således ikke selvstændigt ansvarspådragende.<sup>93</sup>

Selskabsloven indeholder, som omtalt ovenfor, bestemmelser, som konkretiserer, hvad der er bestyrelsens henholdsvis direktionens *ansvar* og skærper kravene til ledelsens opmærksomhed og kontrol på en række punkter. Selskabsloven forholder sig da på sin vis til spørgsmål vedrørende corporate governance.<sup>94</sup> Pligten til at forklare hvorfor et selskab, som er optaget på et reguleret marked, vælger ikke at følge anbefalingerne lægger pres på selskaberne, særligt i relation til at overholde de pligter, som er udtrykt direkte i selskabsloven. Dermed må anbefalingerne forventes at have indflydelse på culpavurderingen.<sup>95</sup> Anbefalingerne kan endvidere tjene som inspiration til god selskabsledelse for selskaber, der ikke er optaget på et reguleret marked.<sup>96</sup>

Anbefalingerne er et udtryk for *best practice*, og det er derved nærliggende at sammenligne disse med regler om god skik, som er gældende inden for professionsansvaret.

#### 4.2.2. Ansvarsvurderingen

Selskabsloven opstiller ikke generelle kvalifikationskrav for bestyrelsesmedlemmer, udover almindelige krav til myndighed, jf. selskabslovens § 112. Imidlertid følger det af Anbefalingerne for god

---

<sup>91</sup> Corporate Governance, Anbefalinger for god Selskabsledelse, side 4

<sup>92</sup> Corporate Governance, Anbefalinger for god Selskabsledelse, side 5

<sup>93</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 87

<sup>94</sup> Erik Werlauff, Selskabsret, side 34

<sup>95</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 87

<sup>96</sup> Corporate Governance, Anbefalinger for god Selskabsledelse, side 5

Selskabsledelse, at sammensætningen af bestyrelsen i selskaber “[...] skal gøre den i stand til at varetage opgaver af strategisk, ledelsesmæssig som kontrolmæssig art.”<sup>97</sup> Dette udtrykker et vist minimumskrav til det enkelte bestyrelsesmedlem i selskaber, der er optaget på et reguleret marked, hvorefter bestyrelsesmedlemmerne skal være i stand til at sætte sig ind i virksomhedens økonomiske og overordnede juridiske forhold.<sup>98</sup>

Der er således ikke opstillet krav om, at ledelsen til enhver tid skal agere på den forretningsmæssigt mest optimale vis. Der må imidlertid kræves et vist minimum, førend ledelsesmedlemmerne i et kapital-selskab kan undgå at pådrage sig et personligt ansvar. Et bestyrelsesmedlem behøver ikke være branchekyndig eller føre opsyn med virksomheden på daglig eller ugentlig basis, men medlemmet må forlanges at være en fornuftig generalist,<sup>99</sup> som besidder et gennemsnitligt kundskabs- og erfaringsniveau.<sup>100</sup> Bestyrelsesansvaret er dog ikke mere vidtgående, end at et medlem uden speciel sagskundskab kan friholde sig for ansvar, såfremt vedkommende optræder rimelig aktivt i bestyrelsesarbejdet.<sup>101</sup> Ansvarsbedømmelsen må foretages med udgangspunkt i, hvordan det *gennemsnitlige omhyggelige* bestyrelsesmedlem i et selskab af tilsvarende karakter ville have handlet og hvilken adfærd, der med rimelighed måtte forventes af ledelsesmedlemmerne.<sup>102</sup> Herved adskiller ledelsesansvaret sig fra professionsansvaret, hvor erstatningsansvar pådrages, hvis professionsudøveren ikke har handlet som en almindeligt *god udøver* af den pågældende profession, som beskrevet under pkt. 3.1.

Inden for anglo-amerikansk ret anvendes begreberne *duty of care* og *duty of loyalty* til at beskrive ledelsens forpligtelser. Dette kan ligeledes anvendes til at beskrive dansk ret. *Duty of care* er et udtryk for de almindelige pligter, som ledelsen skal varetage for at drive selskabet forretningsmæssigt forsvarligt, mens *duty of loyalty* beskriver den loyalitetspligt, som ledelsen har overfor selskabet. Heraf følger, at ledelsesmedlemmerne skal varetage selskabets interesser frem for egne interesser. I tilfælde, hvor en beslutning formodes at være påvirket af en personlig interesse, vil ansvarsbedømmelsen formentlig være strengere for det pågældende ledelsesmedlem sammenlignet med tilfælde, hvor der utvivlsomt er handlet i selskabets interesse.<sup>103</sup>

---

<sup>97</sup> Corporate Governance, Anbefalinger for god Selskabsledelse, side 16

<sup>98</sup> Janus Winther Høy, Bestyrelsens ansvar, side 80

<sup>99</sup> Bernhard Gomard, UfR 1993B.145, side 147, Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 510 og Bernhard Gomard, U 1971B.117, side 117

<sup>100</sup> Janus Winther Høy, Bestyrelsens ansvar, side 80

<sup>101</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 505

<sup>102</sup> Morten Samuelsson og Kjeld Søgaard, Bestyrelsesansvaret, side 24 og 27

<sup>103</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 510 f.

Culpavurderingen må foretages på baggrund af de opgaver og pligter, der påhviler selskabsledelsen i medfør af loven i samspil med, hvad der almindeligvis må anses som forsvarlig handlemåde. Herved kan Anbefalingerne for god Selskabsledelse indgå.<sup>104</sup> Imidlertid kan ledelsens ansvar ikke karakteriseres som et professionsansvar, uanset at der er en tendens til øget professionalisering i ledelsens sammensætning og arbejdsform.<sup>105</sup>

#### 4.2.2.1. *Det forretningsmæssige skøn*

Ved ledelse og drift af et selskab foretages en række skøn. Det er uundgåeligt i selskabsforhold, at nogle skøn vil vise sig at være fejlbehæftede og tabsforvoldende. Det er derfor relevant at undersøge, hvor bred ledelsens margin for fejlskøn er.<sup>106</sup>

Det skøn, som ledelsen foretager vedrørende selskabets forretningsmæssige handlinger, omtales som *det forretningsmæssige skøn*. Dette kommer til udtryk i *the business judgement rule*, som er et udtryk for, at ledelsen i god tro kan foretage et skøn, på et oplyst og forsvarligt grundlag, uden at ifalde ansvar. Dette uanset at dispositionen på et senere tidspunkt viser sig at være tabsgivende.<sup>107</sup> Meningen hermed er, at domstolene ikke har til opgave at overskønne de forretningsmæssige vurderinger, som ledelsen har foretaget, ud fra en bakspejlsbetragtning. Erstatningsansvar pådrages således navnlig i tilfælde, hvor ledelsen ved enkeltstående dispositioner ikke har været i god tro, eller ikke har foretaget tilstrækkelige undersøgelser af de faktiske forhold eller gældende ret; altså hvor skønnet ikke er foretaget på et forsvarligt grundlag.<sup>108</sup>

The business judgement rule er ikke endeligt anerkendt i dansk retspraksis, men i afgørelsen UfR 2019.1907 H fandt Højesteret, “[...] at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der er udøvet af Bankens Bestyrelse og direktion ved bevilling af et lån.” Det blev herved stadfæstet af Højesteret, at betragtningerne om ledelsens forretningsmæssige skøn finder anvendelse i dansk ret.<sup>109</sup> I tilføjelse hertil bemærkede Højesteret, at denne forsigtighed ikke skal udvises, hvis det antages, at en disposition ikke alene er foretaget på baggrund af forretningsmæssige

---

<sup>104</sup> Paul Krüger Andersen, *Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber*, side 498

<sup>105</sup> Erik Werlauff, *Selskabsret*, side 657 og Paul Krüger Andersen, *Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber*, side 502 f.

<sup>106</sup> Erik Werlauff, *Selskabsret*, side 680

<sup>107</sup> Ole Borch og Torben Vistisen, ET 2007.237, afsnit 4

<sup>108</sup> Janus Winther Høy, *Bestyrelsens ansvar*, side 241 f. og Paul Krüger Andersen, *Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber*, side 515 f.

<sup>109</sup> Janus Winther Høy, *Bestyrelsens ansvar*, side 451



hensyn til banken, men tillige på baggrund af hensyn som er banken uvedkommende. Såfremt dette er tilfældet, stilles skærpede krav til at det sikres, at bankens interesser ikke tilsidesættes.<sup>110</sup> Udtalelsen anerkender dermed ledelsens forretningsmæssige skøn og indikerer en bredere margin for fejl-skøn, såfremt selskabets interesser varetages.

Højesteret understreger endvidere i afgørelsen, at ansvarsnormen ved bedømmelsen af ledelsesansvaret er det almindelige culpaansvar, hvorfor the business judgement rule må antages at have betydning ved bedømmelsen af ledelsesansvar i alle typer af selskaber.<sup>111</sup>

#### 4.2.2.2. Drift af nødlidende selskaber

En af de centrale pligter for selskabsledelsen er i medfør af selskabslovens §§ 115, stk. 1, nr. 5 og 118, stk. 2 at sikre henholdsvis påse, at kapitalberedskabet til enhver tid er forsvarligt, og at selskabet har tilstrækkelig likviditet til at opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder. Ledelsen skal dermed til enhver tid vurdere selskabets økonomiske forhold, da mangel på tilstrækkeligt kapitalberedskab kan medføre betydelige økonomiske tab for selskabets fordringshavere. Ved økonomiske vanskeligheder må ledelsen skønne, hvornår fortsættelse af selskabets drift ikke er mulig uden yderligere tab, og om driften som følge heraf bør indstilles eller tilpasses. Dette tidspunkt betegnes *håbløshedstidspunktet*, som er “[...] det punkt, hvor det står eller bør stå klart for selskabets ledelse, at det er håbløst at videreføre selskabets drift, idet selskabet fra da af ikke kan reddes.”<sup>112</sup>

Ved fastlæggelse af håbløshedstidspunktet må der indrømmes ledelsen en vis mulighed for at genoprette virksomheden. Dette har domstolene udtrykt i UfR 1977.274 H, hvor en virksomhed modtog varer på kredit helt frem til, at selskabet trådte i likvidation som insolvent. Ledelsen forsøgte frem til dette tidspunkt at genoprette virksomheden igennem kapitaltilførsel eller salg.

UfR 1977.274 H vedrørte et stormagasin, som var i svære økonomiske vanskeligheder. I den forbindelse havde selskabets bestyrelse antaget to advokater som bistand. Advokaterne havde foretaget en række undersøgelser, og disse samt vanskelighederne, herunder den fortsatte modtagelse af varer, blev drøftet på et møde afholdt den 17. februar 1975. Der blev samtidig hasteindkaldt til generalforsamling den følgende dag. Stormagasinet modtog varer på kredit den 18. februar 1975. Efter modtagelsen af varerne blev der afholdt et bestyrelsesmøde og generalforsamling, hvor det blev besluttet,

<sup>110</sup> UfR 2019.1907, side 1955 f. og *Janus Winther Høy*, Bestyrelsens ansvar, side 452

<sup>111</sup> *Karsten Engsig Sørensen*, UfR 2019B.299, side 300

<sup>112</sup> *Erik Werlauff*, Selskabsret, side 696 f.

at selskabet skulle træde i likvidation som insolvent. Fordringshaveren, som havde leveret varer på kredit umiddelbart forinden beslutningen, anlagde sag mod bestyrelsen. Fordringshaveren nedlagde påstand om erstatning for varernes købesum, idet fordringshaveren mente, at ledelsen allerede den 17. februar måtte være klar over, at det var udelukket at fortsætte driften af virksomheden, og at det derfor var uforsvarligt at modtage yderligere varer på kredit. Om aftenen den 17. februar og om dagen den 18. februar blev der fortsat ført seriøse forhandlinger med henblik på at videreføre selskabet.

Højesteret fandt, at det i dette tilfælde *ikke* var ansvarspådragende, at selskabet ikke havde standset normal modtagelse af varer, idet der blev ført seriøse forhandlinger, og der var en mulighed, endog en ringe mulighed, for at opnå en løsning og dermed videreføre selskabet. Håbløshedstidspunktet var således ikke nået. Ud fra Højesterets præmisser kan det udledes, at der ikke pålægges ansvar, så længe der føres seriøse forhandlinger med henblik på at tilvejebringe en løsning.<sup>113</sup> Dette understøttes endvidere af UfR 2015.257 V, hvor selskabet havde haft en længere periode med underskudsgivende aktivitet og havde modtaget store leverancer af kartofler på kredit kort tid før afsigelse af konkursdekret. Landsretten fandt, at håbløshedstidspunktet ikke var passeret, da banken udtrykte opbakning løbende, og da der pågik forhandlinger om samarbejdsaftaler eller fusion, som måtte anses for at være realistiske.

Ovenstående har givet anledning til, at det i den juridiske teori er blevet anført, at ansvarsbedømmelsen for bestyrelsesmedlemmer i nødlidende selskaber forekommer mild sammenlignet med øvrige retsområder, idet ledelsen har vide rammer til at søge at redde virksomheden, uanset at udsigterne hertil fremstår ringe.<sup>114</sup> En forklaring på domstolenes anlæggelse af en mild culpabedømmelse kan være, at alene det at kontrahere med en erhvervsvirksomhed indeholder en vis accept af risiko. Foretager man et udlån, eksempelvis i form af kreditgivning, må man som kreditgiver indse, at domstolene vil anskue arrangementet således, at kreditgiver har påtaget sig en reel kreditrisiko. I visse situationer vil långivningen være tabsgivende, da lånmotagerens forhold viser sig at være værre, end det har været muligt for långiver at forudse. Ledelsen i en nødlidende virksomhed har et råderum, hvori det er accepteret af domstolene, at fordringshavere udsættes for risiko for tab. Dette er et udtryk for the business judgement rule, som beskrevet under pkt. 4.2.2.1., hvorefter ledelsen kan foretage et

---

<sup>113</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 524

<sup>114</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Rekonstruktion – teori og praksis, side 601, Ole Borch og Torben Vistisen, ET 2007.237, afsnit 2 og Janus Winther Høy, Bestyrelsens ansvar, side 111

forretningsmæssigt skøn, hvor det er udøvet i god tro og på et oplyst grundlag uden at ifalde erstatningsansvar.<sup>115</sup>

Modsat de to førnævnte afgørelser, fandt Højesteret i UfR 1998.1137 H, at ledelsen var erstatningsansvarlig for tab, som blev påført fordringshaverne efter håbløshedstidspunktet.

UfR 1998.1137 H vedrørte en professionel fodboldklub, som blev erklæret konkurs den 5. januar 1990. I regnskabet for 1988 fremgik, at selskabet havde negativ egenkapital og restance til SKAT. Underskuddet kunne kun begrænses til ca. 350.000 kr., fordi kontraktrettigheder var aktiveret for ca. 506.600 kr. Revisor havde imidlertid lavet påtegning om, at denne ikke var i stand til at vurdere, om værdien reelt var til stede. Regnskabet blev fremlagt på generalforsamling den 6. marts 1989. Retten fandt, at ledelsen på dette tidspunkt burde have indset den alvorlige økonomiske situation. Den 4. april 1989 blev resultatbudgettet for året fremlagt. Selskabet budgetterede med sponsorindtægter, der ikke var dækning for og fortsatte driften med henvisning til nogle forhandlinger, som i øvrigt ikke ville føre til yderligere kapital i det pågældende år.

Højesteret fandt, at der var handlet ansvarspådragende, idet fortsættelse af driften hvilede på et meget spinkelt grundlag, der var ingen reelle forhandlinger med henblik på at redde selskabet og budgetterne ikke realistisk set kunne overholdes. Således burde ledelsen den 4. april 1989 have indset, at fortsat drift ville medføre yderligere tab, og at bestyrelsen handlede uforsvarligt ved at videreføre driften efter dette tidspunkt.

Fortsat drift efter håbløshedstidspunktet giver anledning til erstatningskrav over for selskabets konkursbo for forøgelsen i underbalancen fra håbløshedstidspunktet til konkurstidspunktet.<sup>116</sup> I førnævnte UfR 1998.1137 H understregede Højesteret, at tabet er den “[...] opgjorte forskel mellem underbalancen henholdsvis den 4. april 1989 [håbløshedstidspunktet] og 5. januar 1990 [konkursdekret].” Det blev endvidere fastslået, at det må erindres, at fordringer opstået efter håbløshedstidspunktet, hvor fordringshaveren har kendskab til selskabets forhold, ikke kan danne grundlag for erstatningskrav, idet vedkommende har accepteret tabsrisikoen.<sup>117</sup> Håbløshedstidspunktet anvendes som skæringstidspunkt i forhold til erstatningskrav, idet selskabet på dette tidspunkt burde have indstillet driften, og at fordringshaverne efter dette tidspunkt ikke burde være påført yderligere tab.

---

<sup>115</sup> Ole Borch og Torben Vistisen, ET 2007.237, afsnit 2

<sup>116</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 523

<sup>117</sup> UfR 1998.1137 H, side 1156 f.

Det må på baggrund af ovenstående konkluderes, at fastlæggelse af håbløshedstidspunktet er et vanskeligt skøn, og ledelsen må have et betydeligt råderum til at skønne, hvornår fortsat drift er håbløs uden at ifalde ansvar.<sup>118</sup>

#### 4.2.2.2.1. Salg af aktiver

Selskabets økonomiske problemer kan søges løst ved overdragelse af selskabets aktiver. I relation hertil må ledelsen have både selskabets og fordringshavernes interesse for øje og sikre, dels at salg af aktiverne sker til den reelle værdi (going concern), dels at der ikke sker forskelsbehandling af fordringshavere. Manglende overholdelse af disse principper kan udgøre ansvarspådragende adfærd, da overdragelse af aktiver eller kapitalandele til underpris vil stride mod ledelsens forpligtelser over for både selskabet og dets fordringshavere.<sup>119</sup> Ansvarsbedømmelsen i denne situation kan illustreres ved UfR 2005.2235 H.

UfR 2005.2235 H vedrørte virksomhedsoverdragelse af Bagsværd Autohus, som havde en værdi af 8.683.191 kr. Købesummen blev berigtiget ved overdragelse af gæld til en værdi af 8.648.386 kr. samt en kontant betaling på 34.805 kr. Det blev i sagen lagt til grund, at hvis erhververen havde berigtiget købesummen for de ubehæftede aktiver ved kontant betaling, i stedet for gældsovertagelse, skulle den kontante betaling af købesummen have været betydeligt højere. Dermed ville aktivmassen i det efterfølgende konkursbo være tilsvarende højere. Det konstateredes, at salget var sket til underpris, og at overdragelsen var sket på en sådan måde, at lighedningen mellem selskabets fordringshavere var tilsidesat.

Landsretten udtalte, at de tre bestyrelsesmedlemmer og deres rådgiver havde kendskab til insolvensen og måtte indse, at der var nærliggende risiko for tab for nogle af selskabets tilbageværende fordringshavere, når salget blev gennemført som sket. Bestyrelsesmedlemmerne havde derved handlet ansvarspådragende, og der fandtes ikke grundlag for at lempe ansvaret. Dette har givet anledning til, at det i teorien er blevet anført, at domstolene ikke anvender en mild culpanorm i tilfælde, hvor ledelsen ikke har varetaget selskabets eller fordringshavernes interesser.<sup>120</sup>

---

<sup>118</sup> *Janus Winther Høy*, Bestyrelsens ansvar, side 129 f. og *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 601 og 604

<sup>119</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 615 og *Paul Krüger Andersen*, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 524

<sup>120</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 605

### 4.2.3. Personligt ansvar

Medlemmerne af ledelsen har i fællesskab ansvaret for at lede og drive selskabet, men et eventuelt erstatningsansvar påhviler de enkelte ledelsesmedlemmer individuelt og personligt. Erstatningsansvar forudsætter dermed culpøs adfærd fra det enkelte ledelsesmedlem.<sup>121</sup>

De krav, som må stilles til de enkelte ledelsesmedlemmer, bør som udgangspunkt være de samme, og erstatningsbedømmelsen bør tage afsæt i en objektiv og generel bedømmelse af, hvilken adfærd der må anses som forsvarlig, og hvad der gennemsnitligt med rimelighed må forventes af et ledelsesmedlem, som beskrevet under pkt. 4.2.2.<sup>122</sup> Bedømmelsen tager afsæt i den samme *standard*, uanset om vedkommende medlem er professionel eller ej. Imidlertid kan ansvarsbedømmelsen efter omstændighederne forekomme strengere for de enkelte ledelsesmedlemmer, såfremt et medlem besidder en særlig sagkundskab.<sup>123</sup>

### 4.2.4. Advokaten som medlem af bestyrelsen

Når en advokat varetager et bestyrelseshverv, må der i relation til ansvarsbedømmelse indledningsvist sondres mellem, om den pågældende optræder som bestyrelsesmedlem eller udfører advokatopgaver for selskabet. Dette er afgørende for, om culpanormen skal bedømmes efter en professionsmålestok eller et selskabsretligt ledelsesansvar, hvor advokaten som udgangspunkt bedømmes efter samme culpanorm som de øvrige ledelsesmedlemmer.<sup>124</sup> I nogle situationer vil det ikke være muligt at karakterisere advokatens ageren som enten advokat eller bestyrelsesmedlem, men snarere at der består en glidende overgang. Dette særligt i de tilfælde, hvor advokaten formentlig agerer som bestyrelsesmedlem, mens vedkommendes særlige juridiske forudsætninger giver anledning til at antage, at den almindelige bestyrelsesansvarsnorm skærpes, i og med advokaten har særlige forudsætninger til at identificere en given problemstilling. Advokaten, der agerer som bestyrelsesmedlem, må derfor forvente, at dennes faglige forudsætninger kan have betydning ved en ansvarsbedømmelse.<sup>125</sup>

Sondringen mellem advokatansvar og ledelsesansvar kan illustreres ved UfR 2005.918 H.

---

<sup>121</sup> Paul Krüger Andersen, Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalselskaber, side 504

<sup>122</sup> Klaus Stubkjær Andersen, Ledelsesansvar og ledelsesansvarsforsikring, side 70

<sup>123</sup> Betænkning nr. 1498/2008, side 41

<sup>124</sup> Morten Samuelsen, ET.2009.3, side 18 f., Culpabedømmelse som advokat eller bestyrelsesmedlem

<sup>125</sup> Søren Halling-Overgaard, Advokaters erstatningsansvar, side 186 ff.

UfR 2005.918 H vedrørte advokat A, som var rådgiver for selskabet S i forbindelse med optagelse af lån i Canada med henblik på at opnå skattemæssige fordele. Der skulle blandt andet investeres i det canadiske selskab B, hvori advokaten A var bestyrelsesmedlem. A afgav en række legal opinions omkring investeringsprojektet og modtog i sin egenskab af advokat fire certifikater, hvoraf fremgik, at projektet kunne være uden økonomisk realitet. Efterfølgende gik investorerne indbetalinger tabt, og en af investorerne anlagde erstatningssag mod A.

Højesteret fandt, at advokaten ved modtagelsen af certifikaterne burde have indset, at projektet kunne være uden økonomisk realitet. Afgørelsen illustrerer, at der foretages en konkret vurdering af, hvilken rolle en advokat som bestyrelsesmedlem varetager. Advokaten blev pålagt ansvar i sin egenskab af bestyrelsesmedlem og ikke i sin egenskab af advokat, uanset at oplysningerne kom ham i hænde under udførelse af advokatopgaver. Dette blev begrundet med, at advokaten som bestyrelsesmedlem i selskabet B havde pligt til at sikre sig, at der var økonomisk realitet i projektet. Ved undladelse af at sikre forsvarlig formueforvaltning i B, havde advokaten ansvarspådragende tilsidesat sine pligter som bestyrelsesmedlem. Advokatens forpligtelser som advokat, går ikke længere, end at denne skal rapportere til bestyrelsen. I nærværende tilfælde var oplysningerne allerede kommet til bestyrelsens kundskab i og med advokaten var medlem af bestyrelsen, hvorefter han som bestyrelsesmedlem skulle tage affære. Afgørelsen illustrerer endvidere, at viden, som en advokat opnår som følge af udført advokatarbejde, kan få særlig betydning for advokatens handlepligt i sit hverv som bestyrelsesmedlem, og at dette har en skærpende indvirkning i ansvarsbedømmelsen.<sup>126</sup>

I UfR 1998.1137 H, som omtalt under pkt. 4.2.2.2., fandtes alle bestyrelsesmedlemmerne at være solidarisk ansvarlige for fordringshavernes tab, dog således at bestyrelsesformanden, som var advokat og dækket af advokatansvarsforsikring, skulle friholde de øvrige bestyrelsesmedlemmer. Af dommen kan således udledes, at tilstedeværelsen af en advokat i bestyrelsen kan have indvirkning på den endelige ansvarsfordeling mellem bestyrelsesmedlemmer.

Det er en almindelig antagelse i dansk ret, at culpanormen skærpes for enkelte ledelsesmedlemmer, når disse har særlige forudsætninger og kvalifikationer.<sup>127</sup> Advokatens ansvar som bestyrelsesmedlem kan ikke sidestilles med et professionsansvar, men i nogle tilfælde kan der anlægges en skærpet bedømmelse af advokatens optræden i relation til juridiske og forretningsmæssige forhold.<sup>128</sup> Hertil

---

<sup>126</sup> Søren Halling-Overgaard, Advokaters erstatningsansvar, side 203

<sup>127</sup> Janus Winther Høy, Bestyrelsens ansvar, side 72

<sup>128</sup> Søren Halling-Overgaard, Advokaters erstatningsansvar, side 209 f.

kommer, at advokaten kun bliver underlagt en professionsstandard, hvis denne har ydet reel rådgivning som advokat.<sup>129</sup>

---

<sup>129</sup> *Klaus Stubkjær Andersen*, Ledelsesansvar og ledelsesansvarsforsikring, side 72

## Kapitel 5 – Konkurs

Formålet med nærværende kapitel er at redegøre for elementer i konkursbehandlingen, samt gennemgå hvilke centrale pligter kurator er underlagt i forbindelse med konkursbehandlingen. I kapitlet vil en række problemstillinger vedrørende kurators ansvar blive inddraget i samspil med retspraksis.

### 5.1. Introduktion til konkurs

Der eksisterer i konkurs et princip om universalforfølgning, og derfor er individualforfølgning som udgangspunkt afskåret, når konkursbehandlingen er indledt. Det overordnede formål med konkursbehandlingen er at afvikle en skyldners insolvente virksomhed med det formål at opnå det bedst mulige resultat for de fordringshavere, der har anmeldt krav i boet. Skyldners formue anvendes således til fyldestgørelse af fordringshavernes krav i overensstemmelse med konkursordenen.<sup>130</sup>

#### 5.1.1. Skyldner

Det fremgår af konkurslovens § 17, stk. 1, at en skyldner, der er insolvent, skal tages under konkursbehandling, når der er indgivet begæring herom. Ud fra bestemmelsens ordlyd, er det en forudsætning for, at skyldners bo kan tages under konkursbehandling, at skyldneren er insolvent. Insolvens foreligger, hvor skyldner ikke kan opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder, medmindre betalingsudygtigheden må antages at være forbigående, jf. konkurslovens § 17, stk. 2. Konkursloven indeholder endvidere i § 18 en formodningsregel, der opstiller en række tilfælde, hvor der i almindelighed antages at foreligge insolvens. Dette er blandt andet tilfældet, såfremt skyldneren erkender at være insolvent, er taget under rekonstruktionsbehandling eller har standset sine betalinger.

Når skifteretten har afsagt konkursdekret, mister skyldneren råderet over de aktiver, der er omfattet af konkursen og dermed konkursboet, jf. konkurslovens § 29. Dette betyder, at skyldneren herefter ikke kan råde eller disponere på boets vegne. Når skyldner er en juridisk person, medfører denne urådighedsregel, at de selskabsretlige organer fratages deres rolle.<sup>131</sup> Herefter overgår råderetten til kurator, som under konkursbehandlingen varetager direktionens og bestyrelsens forpligtelser, mens rettighederne i det hele overgår til boet.<sup>132</sup>

---

<sup>130</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 165 og *Anders Ørgaard*, Konkursret, side 29

<sup>131</sup> *Anders Ørgaard*, Konkursret, side 48

<sup>132</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 167 og *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, side 777



### 5.1.2. Begæringen

Det følger af konkurslovens § 17, stk. 1, at begæring om konkursbehandling kan indgives af både skyldneren selv eller af en fordringshaver.

Når konkursbegæringen indgives af en fordringshaver, skal begæringen angive de omstændigheder, der danner grundlag for begæringen, mens egenbegæring fordrer, at skyldneren vedlægger en opgørelse over vedkommendes aktiver og passiver, samt en liste over skyldnerens fordringshavere, jf. konkurslovens §§ 23, stk. 1, 1. pkt. og 22, stk. 1. Herefter forkynder skifteretten straks begæringen for skyldneren. Skifteretten indkalder samtidig hermed skyldneren og den pågældende fordringshaver til møde i skifteretten, hvor begæringen behandles, jf. konkurslovens § 23, stk. 2.

Det er et krav, at fordringshaveren, der indgiver konkursbegæringen, har retlig interesse i konkursbehandlingen. Det betyder, at den pågældende fordringshaver skal have individuel og væsentlig interesse i konkursbehandlingen.<sup>133</sup> Formålet med konkursbehandlingen er netop at fordele skyldnerens formue ligeligt blandt fordringshaverne, hvorfor fordringshaverens individuelle og væsentlige interesse typisk kommer til udtryk i en økonomisk interesse i at blive fyldestgjort. Dette medfører, at en fordringshaver, som har mulighed for at blive fyldestgjort andetsteds, eller som ikke ved konkursbehandling har udsigt til hel eller delvis fyldestgørelse, ikke har retlig interesse i konkursbehandlingen.<sup>134</sup>

Hvis det med sikkerhed kan konstateres, at skyldner ikke ejer noget, og at der i øvrigt ikke foreligger dispositioner, der kan omstødes, og den konkursbegærende fordringshaver som følge heraf ikke vil kunne opnå hel eller delvis fyldestgørelse ved konkursbehandlingen, kan en konkursbegæring fra vedkommende ikke danne grundlag for afsigelse af konkursdekret, jf. UfR 1982.1068 Ø.

I UfR 1982.1068 Ø indgav et rederikommanditselskab konkursbegæring mod en lønmodtager, som havde investeret i kommanditistanparter i selskabet. Lønmodtageren havde oparbejdet en gæld på omkring 220.000 kr., hvoraf der forelå dom på 35.000 kr. Nogle år før indgivelsen af konkursbegæringen havde lønmodtageren overdraget sin faste ejendom til sin hustru til markedspris. Derudover havde lønmodtageren i fogedretten to gange erklæret, at han ikke ejede noget af værdi. Det var ved udkørende fogedforretning konstateret, at alt lønmodtageren ejede, hørte under transbeneficiet.

<sup>133</sup> *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, *Insolvensprocesret*, side 183 f.

<sup>134</sup> *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, *Konkursloven med kommentarer*, side 335 og *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, *Konkurs*, side 79

Rederikommanditselskabet havde påstået, at der muligvis forelå omstødelige dispositioner. Dette var ikke sandsynliggjort. Derfor fandtes rederikommanditselskabet ikke at have retlig interesse i konkursbehandlingen.

Den omtalte afgørelse vedrører en privatperson uden midler. Privatpersoner er ikke forpligtet til at opretholde en vis formue. Kapitalselskaber er derimod i medfør af selskabsloven, som beskrevet under pkt. 4.1.1., forpligtet til at have et kapitalberedskab, og i tilfælde af kapitaltab er selskabsledelsen forpligtet til at handle. Den begrænsede hæftelse er et privilegie for kapitalejerne, og fordringshaverne har en større risiko for tab, idet de kun kan rette krav mod selskabets egenkapital. Det er ikke hensigten, at kapitalselskaber, som ikke besidder midler, skal videreføres, hvorfor det vil stride mod grundlæggende selskabsretlige hensyn, såfremt kapitalselskaber uden midler ikke kan erklæres konkurs med henvisning til manglende retlig interesse. Dette princip må derfor i konkursretlig sammenhæng formentlig vige i den forstand, at kapitalselskaber uden midler *kan* erklæres konkurs. Selvstændigt erhvervsdrivende har ikke samme forpligtelse til at opretholde en vis formue som kapitalselskaber, men idet det ikke er ønskeligt, at erhvervsdrivende, der ikke kan opfylde sine løbende forpligtelser, fortsætter driften, vil den retlige interesse formentlig strækkes længere, end for så vidt angår privatpersoner.<sup>135</sup>

## 5.2. Kurator

### 5.2.1. Udpegning og habilitet

Skifteretten udpeger en eller flere kuratorer straks efter afsigelse af konkursdekretet, jf. konkurslovens § 107, stk. 1, 1. pkt. Kurator skal udpeges på et sagligt grundlag, og han skal være egnet til at kunne varetage hvervet. Elementer, der kan indgå i denne vurdering, er blandt andet, om den pågældende kurator har erfaring med behandling af konkursboer, dennes faglige kompetencer og personlige økonomiske forhold.<sup>136</sup> Derudover skal kurator opfylde habilitetsbetingelserne, som fremgår af konkurslovens § 238, stk. 1, hvoraf følger at:

*“Ingen må handle som kurator [...], hvis han er en af skyldnerens nærstående eller er afhængig af skyldneren, eller hvis der som følge af hans interesse i sagens udfald eller andre grunde er tvivl om hans upartiskhed i det foreliggende spørgsmål.”*

---

<sup>135</sup> Anders Ørgaard, Konkurs over skyldneren uden midler, side 466 ff. og 476

<sup>136</sup> Betænkning nr. 1273/1994, side 23 og 26 og Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 2.1

Disse habilitetskrav opstilles for at sikre, at kurator i behandlingen af konkursboet alene varetager saglige hensyn.<sup>137</sup> Habilitetsvurderingen er todelt, idet det først skal vurderes, om der foreligger generel inhabilitet og derefter speciel inhabilitet.

Generel inhabilitet foreligger, når kurator har en særlig tilknytning til skyldneren, enten fordi skyldneren er nærstående, eller fordi kurator er afhængig af skyldneren. Denne form for inhabilitet kan ikke afhjælpes ved udpegning af en ad-hoc kurator. Dette betyder, at når der foreligger generel inhabilitet, vil den pågældende kurator allerede som følge heraf være afskåret fra at kunne påtage sig hvervet.<sup>138</sup>

Speciel inhabilitet foreligger, når der som følge af kurators interesse i sagens udfald eller af andre grunde er tvivl om dennes upartiskhed i det foreliggende spørgsmål. Såfremt denne inhabilitet kun relaterer sig til en enkelt eller få opgaver, vil det være muligt at afhjælpe inhabiliteten ved at udpege en ad-hoc kurator, som kan varetage den eller de konkrete opgaver.<sup>139</sup>

#### *5.2.1.1. Kurator som jurist / ikke jurist*

Der stilles ikke i konkursloven krav om, at kurator skal have en bestemt uddannelse. Det er dermed ikke et krav, at kurator, for at kunne varetage hvervet, er uddannet jurist eller advokat. Dette ses også i UfR 2014.90 V, hvor landsretten ikke fandt grundlag for at afsætte kurator, fordi han var cand.jur. og ikke advokat.

I UfR 2014.90 V havde skifteretten udpeget A som kurator. En fordringshaver gjorde skifteretten opmærksom på, at A ikke var advokat. Herefter afsagde skifteretten kendelse om at afsætte A som kurator og anførte, at de ved udpegningen af A havde antaget, at han var advokat. A kærede kendelsen til landsretten, som udtalte, at det faktum, at A ikke var advokat, men cand.jur., ikke kunne danne grundlag for at afsætte ham som kurator. Dette uanset at det generelt er mest hensigtsmæssigt, at kuratorer har advokatbaggrund.

I forarbejderne fremhæves, at det findes mest hensigtsmæssigt, at kurator er advokat, idet bobehandlingen kræver særlig indsigt i en række retsregler, herunder konkursloven, som blandt andet beskriver

---

<sup>137</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 103

<sup>138</sup> *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, Insolvensprocesret, side 236 f. og *Kim Sommer Jensen*, UfR 1997B.205, side 205

<sup>139</sup> *Kim Sommer Jensen*, ET 2010.53, pkt. 2 og *Kim Sommer Jensen*, UfR 1997B.205, side 206

kurators juridiske arbejdsopgaver.<sup>140</sup> I praksis er kurator i langt de fleste tilfælde da også advokat, men dette ændrer ikke på det forhold, at kurator skal udpeges på baggrund af egnethed - og ikke uddannelse.<sup>141</sup>

### 5.3. Kurators ansvar

Der er ikke særlovgivning, der regulerer kurators ansvar, hvorfor kurator i sit virke er underlagt de almindelige erstatningsretlige regler. Derudover er der øvrige regelsæt, hvorefter kurator kan blive erstatningsansvarlig - eksempelvis aftaleloven og straffeloven.<sup>142</sup> Dette medfører, at kurator i kraft af sine handlinger eller undladelser kan ifalde ansvar over for boet, fordringshavere og tredjemand.<sup>143</sup> Erstatningsansvar for kurator fordrer som i ethvert andet tilfælde efter dansk rets almindelige regler, at de erstatningsretlige betingelser er opfyldt; tab, ansvarsgrundlag, kausalitet og adækvans.

Såfremt kurator er advokat, er denne i kraft af sit hverv underlagt De Advokatetiske Regler, hvorfor han naturligvis ligeledes i sit virke som kurator skal overholde dette regelsæt.<sup>144</sup> Hvis kurator, der er advokat, ikke overholder disse regler, kan han blive sanktioneret af Advokatnævnet, som beskrevet i pkt. 3.2.2. Ligeledes er advokaten, der er udpeget som kurator, i kraft af advokathvervet, underlagt den særlige professionsansvarsnorm, hvorefter det er påkrævet, at der udvises den omhu og faglige dygtighed, som må forventes af en udøver af den pågældende profession.<sup>145</sup>

Idet kurator overtager ledelsen i det konkursramte selskab og dermed skal varetage ledelsens funktioner, er det relevant at undersøge om kurators ansvar herved sidestilles med det selskabsretlige ledelsesansvar, eller om vedkommende er underlagt professionsansvarsnormen. I relation hertil er det relevant at undersøge, om ansvarsnormen i nogle situationer forekommer skærpet eller lempet. Dette forsøges besvaret ved gennemgang af retspraksis, kurators pligter og en række typiske ansvarssituationer.

---

<sup>140</sup> Betænkning nr. 1273/1994, side 26 og *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 2.1.

<sup>141</sup> *Mads Bryde Andersen*, Advokatretten, side 456

<sup>142</sup> *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 4 og *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, side 788 f.

<sup>143</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 124

<sup>144</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 112

<sup>145</sup> *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 4.1.

### 5.3.1. Kuratorfuldmagten

Formålet med konkursbehandlingen er, at kurator skal afvikle skyldnerens virksomhed.<sup>146</sup> I relation hertil er kurators hovedopgaver beskrevet i konkurslovens § 110, som benævnes *kuratorfuldmagten*. Bestemmelsens stk. 1 har følgende ordlyd:

*“Kurator skal ved udførelsen af sit hverv varetage boets interesser og herunder sikre boets aktiver og foretage de fornødne skridt til værn mod uberettigede dispositioner over aktiverne samt re-præsentere boet i enhver henseende. Kurator skal fremme boets behandling mest muligt. Kurator kan for boets regning antage fornøden sagkyndig bistand.”*

Denne bestemmelse udtrykker, hvilke overordnede opgaver kurator skal påtage sig i hvervet som kurator, og hvilke overordnede hensyn og interesser han skal varetage.

#### 5.3.1.1. Overskridelse af kuratorfuldmagt

I henhold til § 25, stk. 1 i lovbekendtgørelse nr. 193 af 2. marts 2016 om aftaler og andre retshandler på formuerettens område, herefter aftaleloven, indestår den, der optræder som fuldmægtig for en anden for, at denne har fornøden fuldmagt. Såfremt den befuldmægtigede, ikke alligevel har den fornødne fuldmagt, skal vedkommende erstatte den skade, som tredjemand vil lide ved, at retshandlen ikke kan gøres gældende mod fuldmagtsgiveren. Den befuldmægtigede er imidlertid ikke erstatningsansvarlig over for tredjemand, hvis det viser sig, at tredjemand var i ond tro omkring fuldmagten. Overtræder en fuldmægtig aftalelovens § 25 medfører dette et objektivt ansvar for det tab, som tredjemand lider herefter.<sup>147</sup>

I forbindelse med udpegning som kurator i et konkursbo, bemyndiges den pågældende til at tegne boet. Aftalelovens § 25 kan som følge heraf være relevant i relation til kurators ansvar i de tilfælde, hvor kurator foretager dispositioner, som overskrider kuratorfuldmagten. I disse tilfælde vil kurator blive erstatningsansvarlig for det tab, som tredjemand lider som følge af dispositionen. Når kurator foretager dispositioner, der går ud over kuratorfuldmagten, bliver boet ikke forpligtet heraf, og der er dermed tale om et personligt ansvar for kurator. Selvom bestemmelsen kan være relevant i forbindelse med kurators ansvar, ses der ingen retspraksis, der omhandler kurators ansvar efter aftalelovens §

---

<sup>146</sup> Anders Ørgaard, Konkursret, side 29 og Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 2.2.

<sup>147</sup> Lennart Lyng Andersen, Aftaleloven med kommentarer, side 166 ff.

25.<sup>148</sup> Det er dog ikke utænkeligt, at bestemmelsen ville kunne bringes i anvendelse, såfremt der i et bo er udpeget flere kuratorer, som hver især sælger det samme aktiv, eller såfremt kurator sælger et aktiv, som ikke tilhører skyldneren.<sup>149</sup>

### 5.3.2. Varetage boets interesser

Det følger af konkurslovens § 110, at kurator skal varetage boets interesser. Dette betyder, at kurator er ”*boets mand*”, og at vedkommende i kraft heraf har pligt til at tage hensyn til alle berettigede interesser, som har relation til boets behandling. Idet formålet med konkursbehandlingen er at realisere skyldnerens aktiver med henblik på uddeling til fordringshaverne, har disses interesse særlig betydning. Kurator skal varetage fordringshavernes fælles interesse i overensstemmelse med konkursordenen. Det vil derfor forekomme pligtstridigt, såfremt kurator iagttager bestemte fordringshaveres eller skyldnerens interesse til ulempe for boets samlede interesse.<sup>150</sup>

#### 5.3.2.1. Utilstrækkelige undersøgelser

I dét, at kurator skal varetage boets interesser, ligger også en forpligtelse for ham til at foretage en række undersøgelser. Dette fremgår blandt andet af FED 2004.1724 V og FED 2004.2859 Ø. I førstnævnte sag fandt landsretten, at kurator havde handlet ansvarspådragende over for Told og Skat, idet han ikke havde foretaget tilstrækkelige undersøgelser af nogle transaktioner i en sag om selskabstømning. Retten vurderede imidlertid, at Told og Skat havde udvist egen skyld ved ikke at give kurator tilstrækkelige oplysninger, hvorfor kurators ansvar bortfaldt. I sidstnævnte sag, fandt landsretten, at kurator havde handlet ansvarspådragende ved at påbegynde udlodning til fordringshaverne, uden at denne havde rekvireret nærmere bestemte bilag, som var omtalt i retsbogen. Det fremgik af retsbogen, at der gjaldt et tilbagesøgningskrav for de midler, der var blevet udloddet.

Kurator er således forpligtet til at foretage de undersøgelser, som er relevante og nødvendige for, at der kan træffes en beslutning om en forretningsmæssig disposition på et tilstrækkelig oplyst grundlag.

---

<sup>148</sup> Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 4.2

<sup>149</sup> Jacob Nørager-Nielsen, UfR 1989B.14, side 21

<sup>150</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, side 122 og Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 777

### 5.3.2.2. Sikring af boets aktiver

Ved afsigelse af konkursdekret mister skyldneren rådigheden over virksomhedens aktiver, og rådigheden over aktiverne overgår derved til kurator, jf. pkt. 5.1.1. Kurator skal som led i varetagelsen af boets interesser foretage undersøgelser af, hvilke aktiver der indgår i konkursmassen og samtidig sikre disse. Sikring af virksomhedens aktiver har dels til formål at sikre, at skyldner eller tredjemand ikke råder uberettiget over aktiverne, og dels, at kurator får overblik over virksomhedens aktiver og passiver i forhold til den videre bobehandling.

I praksis foretages sikring af aktiverne ved registrering umiddelbart efter afsigelse af konkursdekret. Sikring mod skyldnerens uberettigede råden foranlediger, at aktiverne samles på sikrede steder, hvortil skyldneren ikke har adgang, samt at skyldnerens adgang til boets bankindestående afskæres ved spærring af konti. Derudover underrettes debitorer om, at betaling med frigørende virkning alene kan ske til kurator.<sup>151</sup>

#### 5.3.2.2.1. Udlevering af aktiver tilhørende skyldneren til tredjemand

Konkursmassen udgøres af skyldnerens formue ved konkursdekretets afsigelse, samt hvad der under konkursen tilfalder denne, jf. konkurslovens § 32. De aktiver, der tilhører tredjemand, indgår ikke i konkursmassen og skal i forbindelse med konkursen udleveres til rette ejer, jf. konkurslovens § 82.

Kurator har derfor til opgave at undersøge og vurdere, om det pågældende aktiv ejes af skyldneren eller tredjemand. I nogle tilfælde kan det være klart, at aktivet ikke tilhører skyldneren, mens det i andre tilfælde kan være en ganske svær vurdering. I forbindelse med denne vurdering, kan kurator kræve, at enten skyldneren eller tredjemand dokumenterer eller sandsynliggør, at aktivet faktisk tilhører tredjemand, og at der dermed ikke eksempelvis er tale om et proforma salg for at unddrage aktiver fra konkursmassen. I tilfælde, hvor det er vanskeligt at vurdere et aktivs ejerskab, bør kurator ikke udlevere aktivet; dels fordi kravets berettigelse bør fastlægges inden udlevering sker, dels fordi kurator kan ifalde ansvar, såfremt han fejlagtigt udleverer et aktiv, som tilhører konkursmassen, idet udleveringen vil være i strid med lighedelingen mellem fordringshaverne.<sup>152</sup> I disse situationer bør fastlæggelsen af kravets berettigelse ske ved prøvelse på en skiftesamling.<sup>153</sup> I UfR 1964.507 H ifaldt kurator ansvar for at have udleveret aktiver til tredjemand, som faktisk tilhørte skyldneren.

---

<sup>151</sup> *Jens Paulsen*, *Insolvensret - konkurs*, side 793 ff.

<sup>152</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, *Konkurs*, side 539 f. og *Jens Paulsen*, *Insolvensret - konkurs*, side 641

<sup>153</sup> *Betænkning nr. 606/1971*, side 175

I UfR 1964.507 H udleverede kurator A, uden samtykke fra skyldneren B, aktiver til tredjemand C. Aktiverne var i boets besiddelse, og tredjemand C påstod, at han igennem en handel med skyldneren B havde erhvervet ret til aktiverne. Skyldneren B bestred, at C havde erhvervet ret til aktiverne og påstod samtidig, at aktiverne tilhørte ham selv. Skyldneren B påstod herefter, at kurator A skulle erstatte aktivernes værdi. Retten vurderede, at kurator A ikke havde udvist den fornødne agtpågenhed, og at han derfor var erstatningsansvarlig for det tab, som skyldneren B var blevet påført, hvilket blev opgjort til 450 kr.

Retten lagde særlig vægt på, at kurator kort tid efter udleveringen af aktiverne blev gjort opmærksom på, at skyldneren mente, at udleveringen af aktiverne var sket uberettiget, men at kurator ikke i denne forbindelse undersøgte forholdet nærmere.

I denne og i de under pkt. 5.3.2.1 om utilstrækkelige undersøgelser nævnte situationer, er kurator utvivlsomt underlagt en professionsansvarsnorm, idet det forventes, at der foretages de undersøgelser, som er nødvendige og relevante at foretage, for at der kan træffes den korrekte beslutning. Heri ligger, at det kræves, at kurator udviser den omhu og faglige dygtighed, som det med rette kan forventes af en kurator. Der er imidlertid ikke elementer i de beskrevne situationer, der danner grundlag for at antage, at kurators ansvar i disse tilfælde skærpes yderligere, eller at kurator i disse tilfælde er underlagt en ledelsesansvarsnorm.

### 5.3.3. Fremme bobehandlingen

Konkursbehandling har ikke til hensigt at være en længerevarende tilstand, hvorfor konkursbehandlingen skal afsluttes inden for rimelig tid. Kurator har som følge heraf pligt til at fremme bobehandlingen mest muligt, jf. konkurslovens § 110, stk. 1, 2. pkt. Dette er begrundet i hensynet til såvel skyldneren som fordringshaverne. For skyldnerens vedkommende følger det i tillæg hertil af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 6, at enhver har ret til retfærdig rettergang inden for en rimelig frist. For fordringshavernes vedkommende medfører en forlænget bobehandling forøgede omkostninger og udsættelse af tidspunktet for udlodning af dividende.

Såfremt kurator ikke fremmer bobehandlingen i tilstrækkeligt omfang, kan fordringshaveren eller skyldneren i medfør af konkurslovens § 127 a forlange, at skifteretten fastsætter frist for afholdelse



af afsluttende skiftesamling. Af disse årsager kan kurator ikke forlænge bobehandlingen, eksempelvis ved at vente med at realisere et aktiv alene med henblik på at opnå en eventuel værdistigning.<sup>154</sup>

Konkursrådet afgav i 2006 en betænkning om hurtigere behandling af konkursboer. Konkret foreslog Konkursrådet, at det i konkurslovens § 110 blev præciseret, at kurator har en forpligtelse til “[...] at udføre en hensigtsmæssig og effektiv bobehandling” og at det udtrykkeligt skulle fremgå af bestemmelsen, at kurator skal fremme bobehandlingen mest muligt.<sup>155</sup>

Formålet med præciseringen af kurators opgave var at understrege, at det blandt andet har betydning for kvaliteten af bobehandlingen, at boet bliver afsluttet inden for rimelig tid. Med indførelsen af bestemmelsen blev det endvidere slået fast, at hovedansvaret for, at behandlingen af boet fremmes mest muligt, ligger hos kurator. Bestemmelsen er dermed udtryk for, at kurator uden unødigt ophold skal fremme behandlingen af boet mest muligt, og at boet skal afsluttes så hurtigt, som det efter omstændighederne er muligt. Heri ligger blandt andet, at behandlingen skal foregå i overensstemmelse med gældende regler, herunder at kurator skal foretage grundige undersøgelser af selskabets forhold, omstødelseskrav etc. Dertil bør en advokat (eller en anden person) ikke bør lade sig udpege som kurator i et konkursbo, såfremt det er tvivlsomt, at denne vil have den påkrævede tid til at gennemføre bobehandlingen, således at denne fremmes mest muligt, og dermed afsluttes inden for rimelig tid.<sup>156</sup>

#### *5.3.3.1. Langsommelig bobehandling*

Såfremt kurator forsømmer at fremme boet mest muligt, og bobehandlingen derfor bliver langsommelig, kan han pådrage sig et ansvar for det tab, som fordringshaverne lider i den forbindelse. Fordringshavernes tab vil bestå i de ekstra omkostninger, som disse vil blive påført i forbindelse med den langsommelige bobehandling, og som ikke ville være blevet påført disse, såfremt bobehandlingen var blevet afsluttet og dermed fremmet som påkrævet efter konkurslovens § 110, stk. 1, 2. pkt. Dette kan eksempelvis være omkostninger ved udarbejdelse af redegørelser efter konkurslovens § 125, stk. 4.<sup>157</sup> Kurator bliver imidlertid ikke ansvarlig for forlængelse af boets behandling og yderligere

---

<sup>154</sup> Anders Ørgaard, Konkursret, side 29 f. og Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 776

<sup>155</sup> Betænkning nr. 1484/2006, side 16

<sup>156</sup> Betænkning nr. 1484/2006, side 108

<sup>157</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 789

omkostninger, såfremt disse påføres fordringshaverne på grund af indsigelser fra andre fordringshaverne, jf. FM 2011.121.

I FM 2011.121 gjorde en fordringshaver indsigelse imod kurators honorarforslag, hvilket forlænge bobehandlingen. Dette medførte, at der skulle betales 1.410 kr. yderligere til dækning af præmie til kurators kautionsforsikring. Efterfølgende afsagde skifteretten kendelse om fastsættelse af kuratorhonoraret i overensstemmelse med kurators honorarindstilling. Skifteretten afsagde desuden kendelse om, at fordringshaveren skulle afholde omkostningerne på 1.410 kr. til dækning af præmie til kurators kautionsforsikring. Skifterettens kendelse blev efterfølgende stadfæstet af landsretten.

Fremme af bobehandlingen er en af kurators centrale forpligtelser, som er udtrykt i konkurslovens § 110. Ligeledes er det i retsplejelovens § 126, stk. 1 udtrykt, at advokater skal fremme sager med fornøden hurtighed. Dette er udtryk for, at der forventes noget særligt af professionsudøveren, hvorfor det må antages, at kurator er underlagt en professionsansvarsnorm, når en langsommelig bobehandling ses begrundet i kurators forhold.

#### 5.3.4. Inddrivelse af fordringer

I forbindelse med afvikling af virksomheden, må virksomhedens aktiver realiseres og fordringer inddrives. Først når det er sket, kan endeligt boregnskab udarbejdes, hvorefter boet kan sluttes.<sup>158</sup>

Kurator må søge at inddrive boets udestående fordringer og i relation hertil overveje, hvorvidt der foreligger omstødelige dispositioner, som kan inddrives ved anlæggelse af omstødelsessag. Ved vurderingen af, hvorvidt der må anlægges en sag ved domstolene, er der en række hensyn, som kurator må overveje, hvilket gennemgås i de følgende afsnit.<sup>159</sup>

##### 5.3.4.1. Retssager og omstødelsessager

Når en virksomhed tages under konkursbehandling, vil der være nogle omkostninger forbundet hermed, og boet kan ligeledes pådrage sig gæld under behandlingen. Disse krav har massekravsstatus efter konkurslovens § 93, nr. 2 og 3. Omkostninger i forbindelse med bobehandlingen er eksempelvis kurators vederlag og vederlag til øvrige aktører, som er antaget af kurator. Gæld, der pådrages boet under behandlingen, omfatter alle krav, som er stiftet fra konkursens indtræden, under betingelse af,

---

<sup>158</sup> Jens Paulsen, *Insolvensret - konkurs*, side 798

<sup>159</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, *Konkursloven med kommentarer*, side 553 f. og 785

at kurator ved stiftelse af kravet har handlet inden for kuratorfuldmagten efter konkurslovens § 110, stk. 1.<sup>160</sup>

Kurator træffer på boets vegne beslutning om at videreføre et søgsmål, som er anlagt forinden afsigelse af konkursdekret eller omvendt, om boet skal anlægge en sag.<sup>161</sup> Videreførelse af søgsmål eller anlæg af sager sker som led i boets behandling, hvorfor sagsomkostninger, som bliver pålagt boet som følge af retssager, er omfattet af konkurslovens § 93, nr. 3 som massekrav. Omkostningerne pålægges fra tidspunktet for boets foretagelse af processuelle skridt eller nedlæggelse af selvstændig påstand. Tager boet imidlertid bekræftende til genmæle eller hæver en af skyldneren anlagt sag, opnår kravet, og sagsomkostningerne opstået i forbindelse hermed, ikke massekravsstatus.<sup>162</sup>

#### 5.3.4.1.1. Anlæggelse af omstødelingssag/retssag uden at boet har midler hertil

Dækning af ovennævnte massekrav vil ske, hvis der i boet bliver fuld dækning til alle § 93-krav. Såfremt der ikke er dækning til alle massekrav, opstår spørgsmålet for de pågældende fordringshavere, om deres krav kan søges dækket andetsteds. Idet kurator administrerer konkursboet, er det også kurator, der på boets vegne træffer beslutning om anlæggelse eller videreførelse af en retssag. Derfor er det nærliggende at undersøge, om kurator kan pålægges personligt ansvar for de sagsomkostninger, som boet bliver pålagt.

Som udgangspunkt kan en part i en retssag ikke kræve, at der stilles sikkerhed for omkostninger, som denne måtte blive tilkendt, hvis denne vinder sagen. Dette uanset at det er *helt* sikkert, at modparten ikke har midler til at betale sagsomkostningerne.<sup>163</sup> Højesteret har da også stadfæstet dette princip inden for konkursretten, idet Højesteret i UfR 1999.1195 H udtalte, at *“Den omstændighed, at det indkærede konkursbo er uden midler, kan ikke medføre, at boet fratages evne til at optræde som sagsøger i retssager.”* Det kan dermed ikke kræves, at der ved sagens anlæg er sikkerhed for, at der i boet er tilstrækkelige midler til at dække eventuelle sagsomkostninger til modparten.<sup>164</sup> Endvidere udtalte den svenske Högsta Domstolen i NJA 2006.420, at kurator ikke er underlagt en generel pligt til at sikre midler i boet til at betale sagsomkostninger til en modpart. Kurator er dermed ikke

---

<sup>160</sup> Anders Ørgaard, Konkursret, side 179 f.

<sup>161</sup> Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen, Insolvensprocesret, side 336 f.

<sup>162</sup> Kim Sommer Jensen, ET.2010.3, pkt. 2. og Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 704

<sup>163</sup> Betænkning nr. 1436/2004, side 119 og Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl., Den civile retspleje, side 165

<sup>164</sup> Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, side 631

automatisk personligt erstatningsansvarlig for sagsomkostninger tillagt modparten.<sup>165</sup> Dette ses endvidere i UfR 2010.1172 H, hvor kurator ikke blev personligt erstatningsansvarlig for de sagsomkostninger, som modparten blev tilkendt, da boet tabte en omstødsessag. Omstødsessagen var anlagt mod en fordringshaver i konkursboet, som havde modtaget to indbetalinger kort forinden fristdagen. Der var på dette tidspunkt grund til at antage, at fordringshaveren havde kendskab til skyldnerens økonomiske vanskeligheder. Retten fandt, at kurator havde grund til at antage, at betalingerne kunne omstødes, hvorfor kurator ikke havde handlet ansvarspådragende ved at anlægge omstødsessagen. Kurator var dermed ikke erstatningsansvarlig for de omkostninger, som modparten blev tilkendt.

Når kurator overvejer at anlægge eller videreføre en sag, skal beslutningen foretages på et forsvarligt grundlag, og kurator skal samtidig overveje, om boet har økonomisk grundlag for at gennemføre sagen, eller om der må søges finansiering hos boets fordringshavere. En mulighed er således at indgå en aftale med en fordringshaver om, at boet hæfter som part i sagen, mens fordringshaveren påtager sig at indestå for sagsomkostningerne over for boet. Hvorvidt denne indeståelse blot er til sikkerhed for kurators vederlag, eller om indeståelsen tillige omfatter modpartens eventuelle tilkendte sagsomkostninger, afhænger af den konkrete aftale.<sup>166</sup> UfR 2016.1995 V illustrerer ansvarsbedømmelsen i tilfælde, hvor der er indgået en aftale, som den omtalte, med en fordringshaver.

UfR 2016.1995 V vedrørte en advokat, der var beskikket som kurator. Kuratoren anlagde på vegne af boet omstødsessag mod en bank, B. En fordringshaver havde forinden sagsanlægget indvilget i at indestå for kurators omkostninger med 125.000 kr. og for retsafgift med 30.000 kr. Aftalen indebar ingen indeståelse for sagsomkostninger, som måtte blive tilkendt modparten B i tilfælde af at boet tabte sagen. På tidspunktet hvor aftalen blev indgået med fordringshaveren, stod det klart, at boet ikke ville have midler til at dække sagsomkostninger til B, hvis boet tabte sagen. Konkursboet tabte sagen og skulle afholde modparten B's sagsomkostninger. Idet der ikke var midler til dækning af sagsomkostningerne i boet, anlagde B sag mod kurator og dennes advokatkontor med påstand om, at kurator og advokatkontoret i fællesskab skulle betale sagsomkostningerne, som B var blevet tilkendt.

Landsretten fandt kurator og dennes advokatfirma solidarisk ansvarlige for det tab, som B havde lidt. Retten udtalte, at der påhvilede kurator, “[...] *der havde sikret sit eget salær, et særligt ansvar for at*

---

<sup>165</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 788 f.

<sup>166</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, side 630 f.

sikre, at sagsøgeren [B] ikke led tab som følge af søgsmålet.”<sup>167</sup> Retten lagde derved særligt vægt på, at kurator havde sikret sit eget salærkrav, uden at sikre dækning til sagsomkostninger, som modparten ville blive tilkendt, hvis boet tabte sagen. Hertil bemærkedes, at omstødsessagen blev afgjort med en kortfattet begrundelse, som svarede til B's påstand i svarskriftet, og at boets midler utvivlsomt ikke ville kunne dække modpartens sagsomkostninger. Herved indikeres, at retten muligvis har lagt vægt på manglende udsigt til, at omstødsessagen ville bære frugt.

Det er anført i teorien, at et sådant forhold, hvor kurator har sikret eget salær, men ikke sikret modparten, kan give anledning til en skærpelse af ansvaret. UfR 2016.1995 V kan antages at give udtryk herfor, men er dog i øvrigt konkret begrundet.<sup>168</sup> Det kan derfor anføres, at kurator, for at føre sagen og friholde sig for personligt erstatningsansvar, bør være i stand til ikke blot at overbevise en fordringshaver om at indestå for kurators salær, men også at denne kan påvise at sagsanlægget er af en sådan berettigelse, at fordringshaveren også er villig til at indestå for modpartens tilkendte sagsomkostninger.<sup>169</sup>

#### 5.3.4.1.2. Undladelse af at anlægge omstødsessag/retssag

I forlængelse af ovenstående afsnit kan det være relevant at overveje, om kurator kan blive erstatningsansvarlig, såfremt det besluttes, at boet *ikke* vil anlægge eller indtræde i en sag. Et eksempel herpå findes i UfR 1990.492 Ø, hvor kurator undlod at anlægge en omstødsessag på vegne af konkursboet.

I UfR 1990.492 Ø beskrev kurator i en indberetning, at det var dennes klare opfattelse, at hovedfordringshaveren i boet havde foretaget modregning, som var omstødelig, og at kurator ville forfølge dette ved en omstødsessag. Hovedfordringshaveren indvilgede i, at omstødelse kunne finde sted under nogle nærmere betingelser. Kurator responderede ikke på denne henvendelse. Tilbuddet fra hovedfordringshaveren blev derved ikke accepteret, hvorfor det bortfaldt. Fristen for anlæggelse af omstødsessøgsmål udløb, hvorefter kurator fortabte muligheden for at gøre omstødelse gældende mod den pågældende fordringshaver. Den pågældende kurator blev afsat ved en skiftesamling, hvorefter en ny kurator blev beskikket. Den nye kurator lagde sag an mod den første kurator med påstand om erstatningsansvar for det tab, som den første kurator havde påført boet ved at undlade at anlægge omstødsessag inden udløbet af fristen herfor.

---

<sup>167</sup> UfR 2016.1995 V, side 6

<sup>168</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen *m.fl.*, Konkurs, side 632

<sup>169</sup> Kim Sommer Jensen, ET.2010.3, pkt. 8.2.

Ved afgørelse af erstatningssagen måtte der tages stilling til omstødelsspørgsmålet for at vurdere, om boet reelt havde lidt et tab. Retten fandt, at betingelserne for omstødelse i medfør af konkurslovens § 67, stk. 1 var opfyldt for den betaling, der var indfriet ved modregning. Ansvarret blev begrænset beløbsmæssigt til den del, der med sikkerhed kunne være fordret omstødt ved en selvstændig omstødelssag. Den første kurator havde dermed handlet ansvarspådragende ved ikke at forfølge et omstødelsskrav, der med overvejende sandsynlighed kunne være vundet. Den ansvarspådragende fejl bestod således i, at der ikke var sikret indgåelse af en gyldig aftale med hovedfordringshaveren eller anlagt sag inden fristen herfor.

Det kan dermed konkluderes, at kurator tillige kan ifalde ansvar over for boet, såfremt denne beslutter ikke at anlægge eller indtræde i en sag, som boet med overvejende sandsynlighed kunne have vundet.<sup>170</sup> Det er dertil anført i teorien, at der i situationer, hvor kurator har overskredet en frist, næppe er langt til erstatningsansvar.<sup>171</sup> Dette kan formentlig begrundes med det faktum, at iagttagelse af en frist er en resultatforpligtelse, og misligholdelse af en resultatforpligtelse medfører en formodning for ansvar, som beskrevet under pkt. 3.1.2.

#### *5.3.4.2. Sammenfatning om sagsanlæggelse*

Når kurator skal vurdere, om en sag skal anlægges eller videreføres, må han foretage et skøn, og i relation hertil er der flere forhold, der bør tages i betragtning. Indledningsvist bør kurator vurdere de juridiske muligheder for at vinde sagen, idet boets midler ikke bør anvendes til at føre en sag, som boet har ringe muligheder for at vinde. Dertil kan det være en relevant overvejelse, om modparten er betalingsdygtig, således denne er i stand til at erlægge det beløb, som boet eventuelt måtte blive tilkendt. Disse overvejelser er et udtryk for, at kurator selvfølgelig ikke må føre sager, som helt åbenbart er håbløse, således boet pålægges en række omkostninger uden reel mulighed for at indbringe midler til boet.<sup>172</sup>

Retssagers udfald er altid behæftet med en vis usikkerhed, og kurator kan næppe vide sig sikker på, om boet vil vinde eller tabe sagen. Der bør imidlertid stilles krav om, at kurator udøver et kvalificeret skøn og træffer beslutningen på et tilstrækkeligt og forsvarligt beslutningsgrundlag, således som sket i ovennævnte UfR 2010.1172 H, hvor kurator ikke ifaldt ansvar over for den vindende modpart, idet

---

<sup>170</sup> Kim Sommer Jensen, ET.2010.3, pkt. 8.2. og Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 5.1.

<sup>171</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, side 125

<sup>172</sup> Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 5.1. og Kim Sommer Jensen, ET.2010.3, pkt. 8.2.

kurator havde grund til at antage at sagsanlægget ville medføre en gevinst for boet. I vurderingen heraf tages kurators erfaring og baggrund tillige i betragtning.<sup>173</sup> Det må dermed konkluderes, at kurator må have et vist råderum, når det skal besluttes, hvorvidt der skal anlægges sag, eller om en sag skal videreføres.

### 5.3.5. Salg af aktiver

Som beskrevet under pkt. 5.1. er formålet med konkursbehandling, at virksomheden skal afvikles, herunder at virksomhedens aktiver skal afhændes med henblik på at indbringe midler til boet, som skal udloddes til fordringshaverne. Det er dermed i boets og fordringshavernes interesse, at salg af aktiverne sker til højst mulig pris.

Måden hvorpå ubehæftede aktiver afhændes er op til kurator, men det skal ske med henblik på at opnå de bedst mulige salgsvilkår og retsstilling for boets fordringshavere. Kurator bør i forlængelse heraf tage rimelige skridt til at opnå den højeste salgspris - eksempelvis ved avertering eller indhentelse af tilbud fra flere tilbudsgivere.<sup>174</sup> Det forekommer således ansvarspådragende, hvis kurator sælger et aktiv til en pris, der åbenbart er for lav, eller hvis han ikke har iagttaget rimelige foranstaltninger for at opnå den højst mulige pris.<sup>175</sup>

I UfR 1980.404 H blev et spørgsmål om kurators salg af aktiver til for lav pris indbragt for domstolene. I den pågældende sag anlagde en skyldner, som var taget under konkursbehandling, sag mod kurator med påstand om, at denne havde afhændet skyldnerens sommerhusgrund og virksomhed til for lav pris. Retten fandt imidlertid ikke grundlag for at idømme kurator erstatningsansvar, idet der ikke var holdepunkter for, at denne i den konkrete sag havde handlet ansvarspådragende.

Ved vurderingen af, om kurator har afhændet aktiver til for lav pris, må de rammer, som kurator arbejder inden for, tages i betragtning, herunder at bobehandlingen skal fremmes mest muligt og med fornøden hurtighed. Når blot kurator forinden salget har sikret sig et rimeligt og tilstrækkeligt beslutningsgrundlag, bør kurator ikke ifalde erstatningsansvar.<sup>176</sup>

---

<sup>173</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 632

<sup>174</sup> *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, side 781

<sup>175</sup> *Poul Brincker*, Advokaten 5/1983, side 81 og *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 4.1. og *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, side 781

<sup>176</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 124

### 5.3.6. Ledelse af skyldnerens virksomhed

Som anført under pkt. 5.1.1. udgør kurator efter dekretets afsigelse konkursboets ledelse. Kurator er frit stillet i sin vurdering af, hvorvidt han ønsker at videreføre eller indstille driften af virksomheden. I denne vurdering må kurator foretage en afvejning af de risici, der er ved videreførelse af driften over for de mulige gevinster, driften kan indbringe i forhold til virksomhedens art og størrelse.<sup>177</sup> Det kan dermed være fornuftigt at videreføre virksomhedens drift i en begrænset periode. Hertil kan dog anføres, at formålet med konkursbehandling netop er at afvikle virksomheden, hvorfor fortsat *normal* drift af virksomheden næppe er hensigtsmæssig, idet kurator må have afviklingshensynet for øje.<sup>178</sup> Dette er naturligvis ikke til hinder for, at boet indtræder i gensidigt bebyrdende aftaler, som er indgået af skyldneren i medfør af konkurslovens § 55, stk. 1, idet kurator skal foretage de forretningsmæssige dispositioner, som er nødvendige for at opnå det mest gunstige resultat for boets fordringshavere.

#### 5.3.6.1. Beslutning om fortsat drift

Fortsættelse af virksomheden kan medføre forøgelse af virksomhedens aktiver, idet virksomheden kan færdigproducere og fakturere ordrer. Fortsat drift i en periode efter dekretets afsigelse medfører omvendt også en række omkostninger, som opnår massekravsstatus efter konkurslovens § 93. Dette er eksempelvis i form af husleje, løn, SKAT, moms, vand, leverandører etc.<sup>179</sup> Kurator pålægger dermed boet en række udgifter, som opnår højere status i konkursordenen end de fordringshavere, hvis krav bestod ved konkursens indtræden. Beslutningen kan således medføre både tab og gevinst for såvel boet som medkontrahenter.<sup>180</sup>

Kurator træffer beslutning om fortsat drift kort tid efter dekretets afsigelse og har i sagens natur kun et ganske spinkelt grundlag at foretage vurderingen på baggrund af, idet kurator ikke har mulighed for at gøre sig bekendt med alle virksomhedens forhold forinden beslutningen træffes.<sup>181</sup> Under disse omstændigheder må kurator dermed også indrømmes et rimeligt råderum til at foretage et forretningsmæssigt skøn, forinden han ifalder ansvar. En beslutning, der senere viser sig at medføre tab for boet, kan således ikke bebrejdes kurator som ansvarspådragende, såfremt beslutningsgrundlaget har været forsvarligt.<sup>182</sup> Dette kan illustreres ved UfR 1979.516 H, hvor retten udtalte, at likvidator i et insolvent

---

<sup>177</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 782

<sup>178</sup> Jens Paulsen, Insolvensret - konkurs, side 799 og Anders Ørgaard, Konkursret, side 29

<sup>179</sup> Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 4.1.

<sup>180</sup> Kim Sommer Jensen, ET.2010.3, pkt. 8.2.

<sup>181</sup> Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 4.1.

<sup>182</sup> Poul Brincker, Advokaten 5/1983, side 81



selskab, som ikke havde tilstrækkelige midler til at dække lønkrav, ikke havde handlet ansvarspådragende ved ikke at standse ansættelsesforholdene tidligere end sket eller i øvrigt søge sikkerhedsstilling for lønkravene, idet likvidator havde foretaget et rimeligt og forsvarligt skøn.

### 5.3.7. Kurator overser anmeldte fordringer

Ved boets afslutning skal kurator udarbejde et boregnskab over boets aktiver og passiver samt en udlodningsliste, hvoraf den dividende, som tilfalder fordringshaverne i overensstemmelse med konkursordenen, fremgår. Kurator skal i forbindelse hermed medtage alle de fordringer, som efter fordringsprøvelsen er blevet anerkendt.<sup>183</sup> Såfremt kurator overser anmeldte fordringer ved boopgørelsen og udlodningen af boets midler, hvilket medfører et tab for den fordringshaver, hvis krav bliver forbigået, er der anledning til at overveje, om kurator kan holdes personligt erstatningsansvarlig herfor. Spørgsmålet blev aktualiseret i UfR 1961.636 Ø, hvor en fordringshavers krav ved en fejl ikke var medtaget i boopgørelsen.

I UfR 1961.636 Ø havde kurator behandlet et konkursbo, herunder prøvet de anmeldte fordringer i boet. En fordringshaver havde rettidigt anmeldt sin fordring, som blev anerkendt af kurator. Kurator udsendte meddelelse til fordringshaveren om dividendens størrelse i boet forinden boets slutning. Boet blev sluttet i maj 1959, og først i september 1959 blev fordringshaverens advokat opmærksom på, at fordringshaveren ikke havde fået udbetalt dividende af sit krav. Ankefristen var således udløbet, da fordringshaveren blev opmærksom på den manglende udbetaling. Fordringshaveren anlagde sag mod kurator med påstand om betaling af et beløb svarende til den dividende, som fordringshaveren ville have modtaget, hvis kravet retteligt var medtaget i boopgørelsen.

Fordringshaveren gjorde gældende, at kurator havde begået en åbenbar fejl, idet kravet ikke var medtaget i boopgørelsen. Kurator medgav, at der var begået en fejl. Retten lagde vægt på, at fordringshaveren med rette kunne antage, at kravet ville indgå i kurators udkast til udlodning, idet kravet var blevet anerkendt af kurator, og at udlodning ville ske i overensstemmelse med den meddelelse, som fordringshaveren havde modtaget fra kurator. Det kunne derfor ikke bebrejdes fordringshaveren, at denne ikke havde anket bobehandlingen inden for den fastsatte frist. Kurator blev derfor fundet erstatningsansvarlig for fordringshaverens tab.

---

<sup>183</sup> *Torben Kuld Hansen og Lars Lindencrone Petersen*, *Insolvensprocesret*, side 491 og 496 f.

Retten indikerer herved, at der var tale om en klar fejl fra kurators side, som havde påført en fordringshaver tab. Kurator blev pålagt ansvar, uanset at fordringshaveren havde mulighed for at opdage fejlen og ved anke havde mulighed for at forfølge sit krav og dermed rette op på fejlen. Det må derfor antages, at når der er tale om en klar fejl fra kurators side, kan det være nærliggende at pålægge erstatningsansvar.<sup>184</sup>

### 5.3.8. Fejl og forsømmelser udvist af kurators ansatte

I forbindelse med bobehandlingen er kurator ikke alene ansvarlig for egne fejl og forsømmelser, idet denne endvidere hæfter personligt for sine ansattes fejl, såfremt kurator har instruktionsbeføjelse over for disse. Dette gælder i kraft af Danske Lov 3-19-2, hvorefter der gælder et principalansvar. I UfR 1990.897 H fandtes kurator at være ansvarlig for en forsømmelse begået af en af dennes ansatte.

I UfR 1990.897 H blev et radaranlæg, der tilhørte et konkursbo, opbevaret i en tom lagerbygning. Den 13. september 1983 opdagede kurator A's regnskabschef B, at der havde været indbrud i lagerbygningen. I den forbindelse sørgede regnskabschefen B for, at der blev isat nye låse i lagerbygningen. Den 12. december 1983 blev det opdaget, at radaranlægget ikke længere var i de kasser, hvor det tidligere havde været. Dette blev meldt til forsikringsselskabet og politiet den 19. december 1983. Forsikringsselskabet bad kurator A om at oplyse nærmere omkring det stjalne radaranlæg herunder blandt andet værdien, som var 500.000 kr. Kurator A sendte disse oplysninger til forsikringsselskabet den 30. april 1984. Det blev lagt til grund, at radaranlægget var blevet stjålet ved indbrudstyveriet. Højesteret udtalte, at B havde udvist forsømmelse ved at undlade at indgive anmeldelse til forsikringsselskabet umiddelbart efter konstateringen af indbruddet. Højesteret fandt, at forsømmelsen skulle tilregnes kurator A.

Det er dog relevant at skelne mellem, om fejlen eller forsømmelsen er begået af kurators ansatte eller boets ansatte. For det tilfælde, hvor boets ansatte begår fejl eller forsømmelser, hæfter boet for disses fejl. Dette uanset, at det er kurator, der har truffet beslutningen om, at boet skal ansætte personale. Kurator kan dog alligevel ifalde ansvar for fejl og forsømmelser begået af boets ansatte, såfremt vedkommende selv har udvist ansvarspådragende adfærd - eksempelvis ved ansættelsen, instruktionen eller tilsynet med boets personale. Hvis der er udpeget flere kuratorer, ifalder kurator ikke på objektivt

---

<sup>184</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 125

grundlag ansvar for sin medkurators fejl. Den enkelte kurator ifalder i disse tilfælde kun ansvar, såfremt der er noget at bebrejde den pågældende kurator.<sup>185</sup>

---

<sup>185</sup> *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 4 og *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, side 788

## Kapitel 6 – Rekonstruktion

Formålet med nærværende kapitel er at redegøre for, hvad indenretlig rekonstruktion består af, samt hvilke centrale pligter rekonstruktøren er underlagt i forbindelse med rekonstruktionsbehandlingen. I kapitlet vil en række problemstillinger vedrørende rekonstruktørens ansvar blive inddraget i samspil med retspraksis.

### 6.1. Introduktion til rekonstruktion

Ved lov nr. 718 af 25. juni 2010 blev reglerne om betalingsstandsning ophævet samtidig med, at reglerne om rekonstruktion blev indført i konkursloven. Grundtanken bag rekonstruktion er blandt andet at fremme videreførelsen af insolvente virksomheder, som fortsat er levedygtige, under varetagelse af fordringshaveres berettigede interesser.<sup>186</sup> Rekonstruktion er dermed en måde, hvorpå den levedygtige, men insolvente, virksomhed søges videreført. Dette søges gennemført ved udpegning af en rekonstruktør, der som fordringshavernes repræsentant skal tage aktiv del i forsøget på at etablere en ordening med fordringshaverne, samt i styringen af skyldnerens virksomhed.<sup>187</sup> Det fremgår af konkurslovens § 10, at en rekonstruktion som minimum skal indeholde en tvangsakkord, en virksomhedsoverdragelse eller en kombination heraf.

Når en fysisk eller juridisk person tages under rekonstruktionsbehandling, gælder et generelt lighedsprincip, som medfører, at alle fordringshavere skal behandles lige, medmindre de samtykker i mindre gunstig behandling eller andet følger af lovens øvrige bestemmelser, jf. konkurslovens § 10 c.

#### 6.1.1. Skyldner

Det fremgår af konkurslovens § 11, stk. 1, 1. pkt., at en skyldner, der er insolvent, skal tages under rekonstruktionsbehandling, når enten skyldneren selv eller en fordringshaver har indgivet begæring herom. Det fremgår ikke klart af bestemmelsen, hvem en skylder kan være, men det må forudsættes, at en skyldner skal have retsevne. Herefter kan en skyldner både være en fysisk og en juridisk person.<sup>188</sup> Det er en forudsætning at skyldneren er insolvent, hvorved forstås, at skyldneren ikke kan opfylde sine forpligtelser efterhånden som de forfalder, medmindre betalingsudygtigheden synes at være forbigående, efter konkurslovens § 17, stk. 2, som beskrevet i pkt. 5.1.1.

---

<sup>186</sup> Betænkning nr. 1512/2009, side 55

<sup>187</sup> *Henry Heiberg m.fl.*, Rekonstruktionsret, side 82

<sup>188</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 72

### 6.1.2. Begæringen

Som omtalt ovenfor, kan begæring om rekonstruktionsbehandling indgives af både skyldneren selv eller af en fordringshaver. Ved skyldnerens egen begæring om rekonstruktionsbehandling, indleder skifteretten rekonstruktionsbehandlingen straks ved begæringens modtagelse, jf. konkurslovens § 11, stk. 3.

I de tilfælde, hvor begæringen om rekonstruktionsbehandling er indgivet af en fordringshaver, er det nødvendigt at skelne mellem, om begæringen er indgivet med skyldnerens samtykke eller ej. Såfremt begæringen er indgivet med skyldnerens samtykke, kan skifteretten straks indlede rekonstruktionsbehandlingen, jf. konkurslovens § 11, stk. 4, 1. pkt.

Hvis skyldneren ikke samtykker til begæringens indgivelse, indkaldes skyldneren til møde i skifteretten, hvor begæringen om rekonstruktionsbehandling behandles, jf. konkurslovens § 11, stk. 4, 2. pkt. Når skyldneren er en juridisk person, kan rekonstruktionsbehandlingen indledes uden samtykke. Sker dette, bestemmer skifteretten i medfør af konkurslovens § 11 a, stk. 3, at rekonstruktøren skal overtage ledelsen af selskabet ved automatisk tvungen ledelsesovertagelse. Når skyldneren er en fysisk person, anses manglende samtykke som en konkursbegæring, da rekonstruktion i dét tilfælde ikke kan indledes, jf. konkurslovens § 11, stk. 5.

### 6.2. Rekonstruktørens beskikkelse og habilitet

Ved indledningen af rekonstruktionsbehandlingen beskikker skifteretten en eller flere rekonstruktører, jf. konkurslovens § 11 a, stk. 1, 1. pkt. Ofte vil rekonstruktøren være advokat, men der er ikke lovkrav herom.<sup>189</sup> Såfremt der beskikkes flere rekonstruktører, varetager disse hvervet hver for sig, medmindre skifteretten bestemmer andet, jf. konkurslovens § 11 a, stk. 1, 3. pkt.

Det fremgår af konkurslovens § 238, at “[...] ingen må handle som [...] rekonstruktør [...], hvis han er en af skyldnerens nærstående eller er afhængig af skyldneren, eller hvis der som følge af hans interesse i sagens udfald eller af andre grunde er tvivl om hans upartiskhed i det foreliggende spørgsmål.” I kraft af denne bestemmelse stilles samme habilitetskrav til rekonstruktør som til kurator, hvorfor der i det hele henvises til gennemgangen af kurators habilitet oven for under pkt. 5.2.1.

---

<sup>189</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Rekonstruktion – teori og praksis, side 154

### 6.3. Rekonstruktørens ansvar

Ligesom det gør sig gældende ved kurators ansvar, er der ikke særlig lovgivning, der regulerer rekonstruktørens ansvar. Det betyder, at rekonstruktøren i sit virke er underlagt de almindelige erstatningsretlige regler, hvorefter en skadevolder kan ifalde erstatningsansvar, såfremt der foreligger et tab, ansvarsgrundlag, kausalitet og adækvans.<sup>190</sup> Derudover gælder samme betragtninger, når rekonstruktøren er advokat, som de betragtninger, der er fremhævet ovenfor under pkt. 5.3., hvor kurator er advokat.

Som beskrevet ovenfor, overtager rekonstruktøren i nogle tilfælde ledelsen af den nødlidende virksomhed. Det er derfor relevant at undersøge om rekonstruktørens ansvar i disse situationer sidestilles med det selskabsretlige ledelsesansvar, eller om han er underlagt en professionsansvarsnorm. I relation hertil er det relevant at undersøge, om ansvarsnormen i nogle tilfælde forekommer skærpet eller lempet. Dette søges besvaret ved gennemgang af retspraksis og en række typiske ansvarssituationer.

#### 6.3.1. Rekonstruktørens overtagelse af ledelsen

En af de mest væsentlige og helt grundlæggende opgaver, som rekonstruktøren skal varetage, er sammen med ledelsen og eventuelt andre antagne rådgivere at afdække årsagerne til, at skyldneren er nødlidende.<sup>191</sup> Rekonstruktøren anses som fordringshavernes repræsentant og skal foretage en vurdering af, om den nødlidende virksomhed isoleret set er levedygtig.<sup>192</sup>

Udover det under pkt. 6.1.2. anførte omkring rekonstruktørens automatiske overtagelse af ledelsen i medfør af konkurslovens § 11 a, stk. 3, når skyldneren ikke samtykker i rekonstruktionsbehandlingen, kan der i nogle tilfælde træffes bestemmelse om, at rekonstruktøren enten varigt eller foreløbigt skal overtage ledelsen i virksomheden i medfør af konkurslovens §§ 12 a og 12 b. Endvidere kan skifteretten i tilfælde, hvor skyldneren uden lovligt forfald udebliver fra mødet, hvor der skal stemmes om rekonstruktionsforslaget, jf. konkurslovens § 13 c, stk. 1, bestemme, at rekonstruktøren skal overtage ledelsen af selskabet, jf. §§ 12 a og 12 b, jf. konkurslovens § 13 c, stk. 2.

Uanset om der er tale om en varig eller en foreløbig overtagelse af ledelsen i virksomheden, er det en betingelse, at skyldneren ikke er en fysisk person eller en sammenslutning, hvori mindst en af

---

<sup>190</sup> *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, Konkursloven med kommentarer, side 209

<sup>191</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 27

<sup>192</sup> *Henry Heiberg m.fl.*, Rekonstruktionsret, side 82

deltagerne hæfter personligt og direkte for sammenslutningens forpligtelser, jf. konkurslovens §§ 12 a, stk. 1 og 12 b, stk. 1.

Når rekonstruktøren har overtaget ledelsen i virksomheden, skal det registreres i Erhvervsstyrelsens it-system, jf. konkurslovens § 12, stk. 6, 3. pkt. Som konsekvens heraf bliver den hidtidige ledelse registreret som værende fratrukket.<sup>193</sup> Uagtet, hvornår registrering i Erhvervsstyrelsens it-system sker, antages rekonstruktøren at have overtaget ledelsen af virksomheden straks efter, at skifteretten har truffet beslutning herom.

Når rekonstruktøren har overtaget ledelsen af virksomheden, indtræder han i alle ledelsens rettigheder og pligter. Rækkevidden af disse må dog tilpasses den konkrete situation, fordi ledelsen er suspenderet i sit virke, og ledelsen herefter udgøres af rekonstruktøren alene. Dette kan blandt andet betyde, at der ikke skal fastholdes en forretningsorden, hvor udførelsen af bestyrelsens hverv er beskrevet.<sup>194</sup> Rekonstruktøren opnår tillige den fulde tegningsret og kan træffe afgørelse i virksomhedens forhold, jf. konkurslovens § 12, stk. 5. Når rekonstruktøren alene har overtaget ledelsen af virksomheden foreløbigt, bør rekonstruktøren alene anvende sin tegningsret til forhold, der ikke kan opsættes.<sup>195</sup> Når skyldneren er en sammenslutning, der er registreret i Erhvervsstyrelsen, bliver rekonstruktøren beslutningskompetence dog indskrænket af konkurslovens § 12, stk. 6, 1. pkt., hvorefter rekonstruktøren ikke kan træffe afgørelse om forhold, som henhører under generalforsamlingens kompetence, bortset fra udpegningen af en revisor.

#### *6.3.1.1. Varig overtagelse af ledelsen*

I medfør af konkurslovens § 12 a, stk. 1 har rekonstruktøren eller fordringshavere, der tilsammen repræsenterer mindst 25 procent af det samlede kendte beløb, der ved repræsentation giver stemmeret, mulighed for at fremsætte begæring om, at rekonstruktøren skal overtage ledelsen af virksomheden. Der kræves ingen begrundelse for fremsættelse af begæring efter denne bestemmelse.<sup>196</sup>

Der kan være flere årsager til at bestemmelsen bliver bragt i anvendelse, men den er dog særlig relevant, når der ikke er enighed mellem rekonstruktøren og skyldneren, eller når skyldneren ikke loyalt

---

<sup>193</sup> Jens Paulsen, *Insolvensret – rekonstruktion*, side 387

<sup>194</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen *m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 201

<sup>195</sup> Betænkning nr. 1512/2009, side 152

<sup>196</sup> Betænkning nr. 1512/2009, side 146

medvirker til rekonstruktionsbehandlingen.<sup>197</sup> Bestemmelsen er også særlig relevant at anvende, hvis fordringshaverne eller rekonstruktøren ikke har tillid til skyldneren, eller hvis især fordringshaverne ønsker at sende et signal til den hidtidige ledelse om, at der er ønske om en ny ledelse i virksomheden.<sup>198</sup>

Begæring om varig overtagelse af virksomhedens ledelse kan fremsættes på ethvert tidspunkt under rekonstruktionsbehandlingen. Anvendelse af bestemmelsen forudsætter dog, at der allerede er beskikket en rekonstruktør, og det antages derfor, at begæringen tidligst kan fremsættes efter det tidspunkt, hvor skifteretten har indledt rekonstruktionsbehandlingen. Det antages imidlertid, at det i praksis er muligt for fordringshaverne at fremsætte begæring om varig overtagelse af ledelsen samtidig med, at begæring om indledning af rekonstruktionsbehandling fremsættes, såfremt denne repræsenterer mindst 25 procent af det samlede kendte beløb, der ved repræsentation giver stemmeret.<sup>199</sup>

Når rekonstruktøren eller fordringshaverne har fremsat begæring om varig overtagelse af ledelsen, indkaldes skyldneren, rekonstruktøren og fordringshaverne til møde i skifteretten, hvor begæringen behandles, jf. konkurslovens § 12 a, stk. 2. Begæringen kan dog tidligst behandles på mødet, hvor rekonstruktionsforslaget behandles efter konkurslovens § 11 e, jf. § 12 a, stk. 2, 3. pkt. Dette møde afholdes først senest fire uger efter indledning af rekonstruktionsbehandlingen. På mødet foretages blandt andet en afstemning om, hvorvidt rekonstruktøren skal overtage ledelsen af virksomheden. Hvis der er flertal herfor blandt fordringshaverne, overtager rekonstruktøren varigt ledelsen af virksomheden.<sup>200</sup>

#### *6.3.1.2. Foreløbig overtagelse af ledelsen*

Skifteretten har også mulighed for at bestemme, at rekonstruktøren foreløbigt skal overtage ledelsen af virksomheden, såfremt der er fare for, at skyldneren vil råde over ejendele til skade for fordringshaverne, jf. konkurslovens § 12 b, stk. 1. Begæring herom kan fremsættes af rekonstruktøren, fordringshaverne, skyldneren selv eller undtagelsesvist af skifteretten af egen drift.<sup>201</sup> En begæring om foreløbig ledelsesovertagelse kan fremsættes på ethvert tidspunkt i rekonstruktionsbehandlingen, dog

---

<sup>197</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, Konkursloven med kommentarer, side 211

<sup>198</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Rekonstruktion – teori og praksis, side 191

<sup>199</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Rekonstruktion – teori og praksis, side 192

<sup>200</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Rekonstruktion – teori og praksis, side 194

<sup>201</sup> Betænkning nr. 1512/2009, side 151



tidligst når denne er indledt. En begæring herom kan tillige fremsættes på et møde i skifteretten, hvor skyldner skulle være mødt, men uden lovligt forfald er udeblevet. Det er et krav, at begæringen indeholder en konkret og saglig begrundelse for, hvorfor virksomhedens ledelse ønskes overtaget af rekonstruktøren foreløbigt.<sup>202</sup> Ud fra bestemmelsens ordlyd er det endvidere en betingelse, at der er fare for, at skylderen vil råde over sine ejendele til skade for fordringshaverne. Bestemmelsen er især relevant at bringe i anvendelse, når der er et væsentlig og presserende behov for at gribe ind over for skyldneren, og bestemmelsen har således karakter af en *negotiorum gestio*-regel.<sup>203</sup>

Idet skifteretten ikke har pligt til at afholde et møde vedrørende behandling af begæring om foreløbig overtagelse af ledelsen, er det en fordel ved bestemmelsen, at denne kan bringes i anvendelse hurtigere end konkurslovens § 12 a omhandlende varig ledelsesovertagelse.<sup>204</sup> Så vidt muligt skal skifteretten inden 14 dage træffe afgørelse om, hvorvidt rekonstruktørens overtagelse af ledelsen skal fastholdes som varig, jf. konkurslovens § 12 b, stk. 3.

### 6.3.1.3. *Ansvar ved overtagelse af ledelsen*

Når rekonstruktøren overtager ledelsen må han sætte sig ind i virksomhedens forhold og den tidligere ledelses dispositioner. Rekonstruktøren er dog ikke ansvarlig for ansvarspådragende forhold begået af den tidligere ledelse. Såfremt rekonstruktøren bliver opmærksom på fejl eller undladelser begået af den tidligere ledelse, kan rekonstruktøren alligevel pådrage sig et ansvar, hvis han ikke griber ind og forsøger at rette op på de fejlagtige forhold. Det betyder dermed, at rekonstruktøren har pligt til at skaffe information om den tidligere ledelses dispositioner og om skyldners forhold i øvrigt.<sup>205</sup> Rekonstruktøren har endvidere pligt til at forholde sig kritisk til den tidligere ledelses dispositioner og kan dermed ikke nøjes med at udføre eller færdiggøre disses dispositioner.<sup>206</sup>

Særligt når der foreligger foreløbig ledelsesovertagelse, som senere erstattes med varig ledelsesovertagelse eller automatisk tvungen ledelsesovertagelse, bør rekonstruktøren have tilstrækkelig mulighed for at sætte sig ind i skyldnerens forhold. I disse tilfælde bør rekonstruktørens ansvar sidestilles

---

<sup>202</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 196

<sup>203</sup> *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard*, *Konkursloven med kommentarer*, side 212 og *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 196

<sup>204</sup> Betænkning nr. 1512/2009, side 151

<sup>205</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 207 f.

<sup>206</sup> *Morten Samuelsson og Kjeld Søgaard*, *Bestyrelsesansvaret*, side 128

med det ansvar, som en kurator har i forbindelse med en konkursbehandling.<sup>207</sup> Dette er især begrundet i årsagen til, at rekonstruktøren overtager ledelsen af selskabet, hvilket i mange tilfælde formentlig vil være manglende tillid til skyldner og/eller manglende samarbejdsvilje fra skyldners side. Især når der er tale om automatisk tvungen ledelsesovertagelse, vil der formentlig foreligge manglende samarbejdsvilje fra skyldners side, idet den tvungne automatiske ledelsesovertagelse netop skyldes, at skyldneren ikke har ønsket at samtykke til rekonstruktionsbehandlingen, jf. konkurslovens § 11 a, stk. 3 og det under pkt. 6.1.2. anførte om bestemmelsen. Når der er foretaget en foreløbig ledelsesovertagelse, og der træffes bestemmelse om, at denne skal erstattes af en varig ledelsesovertagelse, vil det formentlig skyldes, at der decideret er mistillid til skyldner, og at der fortsat er frygt for, at denne vil råde over ejendele til skade for fordringshaverne.<sup>208</sup>

Det fremhæves i litteraturen, at når ledelsesovertagelsen skyldes, at en majoritet af fordringshaverne har ønsket det i medfør af konkurslovens § 12 a, må rekonstruktørens ledelsesansvar være det samme, som hvis et ledelsesskifte var sket uden for rekonstruktionsbehandlingen.<sup>209</sup> Synspunktet underbygges ikke yderligere, og der findes ikke tilslutning hertil i anden litteratur eller retspraksis, hvorfor dette ikke uden videre kan lægges til grund.

Det er endnu ikke afklaret i praksis, om et ansvarsgrundlag og en mulig lempelse af rekonstruktørens ansvar vil blive bedømt ud fra årsagen til rekonstruktørens overtagelse af ledelsen.<sup>210</sup>

Det er således anført i teorien, at rekonstruktøren, fra det tidspunkt, hvor denne indtræder i ledelsen, er underlagt samme ledelsesansvarsbedømmelse, som enhver anden ledelse, eller at ansvarsbedømmelsen er sidestillet med det ansvar, som kurator er underlagt.<sup>211</sup>

### 6.3.2. Rekonstruktørgodkendte dispositioner

Rekonstruktøren skal i medfør af konkurslovens § 12, stk. 1, 1. pkt. samtykke til, at skyldneren må foretage dispositioner af væsentlig betydning. Udgangspunktet er, at skyldneren bevarer rådigheden over sine aktiver, men at skyldneren ikke må foretage dispositioner af væsentlig betydning uden

---

<sup>207</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 208

<sup>208</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 208

<sup>209</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 208

<sup>210</sup> *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 208

<sup>211</sup> *Jens Paulsen*, *Insolvensret – rekonstruktion*, side 146 og *Ulrik Rammeskow Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 208

rekonstruktørens samtykke. Netop dette kan danne grundlag for, at rekonstruktøren kan ifalde et ansvar, idet vedkommende er underlagt den almindelige culperegulering og dermed kan ifalde et ansvar, såfremt rekonstruktøren ved sine handlinger eller undladelser forvolder tab, der kan bebrejdes denne.<sup>212</sup>

Som udgangspunkt kan dispositioner, som er godkendt af rekonstruktøren, ikke omstødes ved senere konkursbehandling. Omstødelse af betalinger eller dispositioner, der er foretaget med rekonstruktørens samtykke, kan imidlertid ske i det tilfælde, hvor “rekonstruktøren åbenbart har overskredet sine beføjelser”, jf. konkurslovens § 72, stk. 3. Heraf følger, at rekonstruktørgodkendte dispositioner kun i meget graverende tilfælde kan omstødes.<sup>213</sup> Dette kan eksempelvis ske, hvis rekonstruktøren giver samtykke til at sælge hele eller dele af skyldnerens virksomhed til en erhverver uden at have hjemmel hertil i et stadfæstet rekonstruktionsforslag, hvis rekonstruktøren har godkendt en betydelig gave eller har indfriet en fordringshaver.<sup>214</sup>

Det forhold, at rekonstruktøren *åbenbart* har overskredet sine beføjelser, er ikke ensbetydende med, at denne ifalder et erstatningsansvar. Baggrunden herfor er, at når en disposition omstødes, bliver konkursboet kompenseret for det tab, som boet umiddelbart led ved rekonstruktørens uberettigede disposition.<sup>215</sup>

Opstår en situation hvor rekonstruktøren har overskredet sin kompetence ved at godkende en disposition men dog ikke således, at beføjelserne *åbenbart* er overskredet, kan der ikke ske omstødelse. I og med der ikke kan ske omstødelse, kan det give anledning til et erstatningskrav mod rekonstruktøren, da boet er blevet påført et tab grundet rekonstruktørens overskridelse af kompetencer og pligtstridige handlinger.<sup>216</sup>

I sagerne UfR 2005.2323 Ø og UfR 2006.927 Ø blev der nedlagt subsidær påstand om, at rekonstruktøren var ansvarlig for boets tab, såfremt der ikke kunne ske omstødelse. Imidlertid tog retten i begge tilfælde boets principale påstand om omstødelse til følge, idet tilsynet åbenbart havde

---

<sup>212</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørsgaard, Konkursloven med kommentarer, side 209

<sup>213</sup> Henry Heiberg m.fl., Rekonstruktionsret, side 114

<sup>214</sup> L 199 FT 2009-10, side 137 og Henry Heiberg m.fl., Rekonstruktionsret, side 114 og Betænkning nr. 606/1971, s. 159 f.

<sup>215</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Rekonstruktion – teori og praksis, side 138

<sup>216</sup> Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørsgaard, Konkursloven med kommentarer, side 634

overskredet sine beføjelser, hvorfor der var tale om en omstødelig disposition. I sidstnævnte afgørelse blev tilsynets samtykke tillige tilsidesat, idet fordringshaveren, som modtog betalingen, burde have vidst, at tilsynet befandt sig i en vildfarelse, og konkursboet dermed ikke var afskåret fra at anlægge omstødelsessag efter konkurslovens § 72, stk. 3. Der var dermed i de to sager ikke anledning til at tage stilling til tilsynets erstatningsansvar over for konkursboet.

Det må dog formodes, at rekonstruktøren har et vidt spillerum for så vidt angår samtykke til dispositioner, som har betydning for fordringshaverne, forinden rekonstruktøren ifalder erstatningsansvar. Dette følger også af formuleringen i konkurslovens § 72, stk. 3, hvorefter rekonstruktøren *åbenbart* skal have overskredet sine beføjelser, førend omstødelse kan ske. Ansvarsfrihed forudsætter, at beslutningen om den konkrete disposition er foretaget på et sagligt grundlag, og rekonstruktøren ikke har haft til hensigt at begunstige én fordringshaver frem for en anden.<sup>217</sup>

#### *6.3.2.1. Adskillelse af midler*

Det forhold, at rekonstruktøren skal have handlet åbenbart uden for sine beføjelser, førend der kan ske omstødelse, er en beskyttelse af tredjemand, idet han må kunne stole på rekonstruktørens samtykke.<sup>218</sup> I forlængelse af ovenstående kan der rejses tvivl om, hvorvidt rekonstruktøren kan blive erstatningsansvarlig over for den fordringshaver, der har modtaget en omstødelig betaling efter rekonstruktørens samtykke. Spørgsmålet blev behandlet i UfR 1999.473 V, som omhandlede tilsynets adskillelse af midler i virksomheden.

UfR 1999.473 V vedrørte en gårdejer, som var kommet i økonomiske vanskeligheder. Gårdejerens advokat orienterede ejendommens panthavere herom. Panthaveren H rettede henvendelse til advokaten med henblik på at sikre, at provenu i forbindelse med salg af svinebesætning ville indgå på en spærret konto til panthaverne. Advokaten bekræftede dette den 22. november 1994. Gårdejeren anmeldte betalingsstandsning den 25. januar 1995, hvor førnævnte advokat blev beskikket som tilsyn. Den 13. marts 1995 oprettede tilsynet den sikringskonto til fordel for panthaveren, som han havde bekræftet over for panthaver H, at provenu fra salg af svin ville indgå på. Tilsynet overførte samtidig 345.800 kr. til sikringskontoen fra virksomhedens betalingsstandsningskonto. Beløbet udgjorde det skønnede provenu fra salg af svin. Gårdejeren gik efterfølgende konkurs. Boet anlagde sag mod panthaver H, som havde modtaget saldoen på sikringskontoen, om omstødelse af overførslen efter konkurslovens § 72. H påstod frifindelse med henvisning til aftalen, som var indgået med advokaten

---

<sup>217</sup> Mads Bryde Andersen, Advokatretten, side 793

<sup>218</sup> Betænkning nr. 606/1971, s. 159 og Henry Heiberg *m.fl.*, Rekonstruktionsret, side 115

den 22. november 1994, hvoraf fulgte, at der skulle ske adskillelse af midlerne, således at H's panteret i svinene ville bestå i form af surrogater. Indtil denne dato var salg af svin den del af den regelmæssige drift. Fra dette tidspunkt til oprettelse af betalingsstandsningsskontoen var provenuet fra salg af svin ikke holdt adskilt fra gårdejerens øvrige midler, og H's panteret var derved ikke bevaret. Idet tilsynet oprettede en sikringskonto til fordel for pantneren, skete der en begunstigelse af denne, som var omstødelig efter konkurslovens § 72, stk. 2. Det forhold, at tilsynet havde besluttet at oprette sikringskontoen, kunne ikke ændre herpå, idet tilsynet åbenbart overskred sine beføjelser ved at overføre midler til sikringskontoen.

Retten fandt, at den skrivelse, hvori advokaten bekræftede over for pantneren H, at der fremadrettet ville ske adskillelse af midlerne, således H bibeholdt sin surrogatpanteret i provenuet for salg af svin, var en tilsikring over for H. I og med tilsynet ikke sørgede for at adskille provenuet og gårdejerens øvrige midler, som tilsynet havde givet tilsagn om, var tilsynet erstatningsansvarlige over for pantner H for det beløb, som pantneren måtte tilbagebetale til boet.

I sagen blev det endvidere anført, at tilsynet ikke med tilstrækkelig hurtighed iagttog sikringsakten, som bestod i at holde gårdejerens midler adskilt, således fordringshaverens pant ville bestå. Dette var en fejl af tilsynet, som ligeledes kunne karakteriseres som en advokatfejl.<sup>219</sup>

Advokater bistår ofte med etablering af sikkerheder og iagttagelse af sikringsakt, hvilket kan karakteriseres som en af advokaternes kerneopgaver. Idet der er tale om en resultatforpligtelse, må det dermed formodes, at den professionelle har handlet culpøst, hvis resultatet ikke er opnået. Dette understøttes endvidere af, at der ved resultatforpligtelser som udgangspunkt er tale om et præsumptionsansvar, hvor skadevolder må bevise, at han ikke har begået fejl.<sup>220</sup> En advokat, der ikke iagttager en sikringsakt, vil således formentlig også i enhver anden situation, og ikke blot når vedkommende agerer som rekonstruktør, ifalde erstatningsansvar.<sup>221</sup> I den pågældende situation vil rekonstruktøren være underlagt en professionsmålestok.

### 6.3.3. Rekonstruktøren tillader formålsløs drift

Rekonstruktionsbehandling er baseret på, at der enten skal opnås en gældsordning med skyldnerens fordringshavere, at der indgås en aftale om virksomhedsoverdragelse eller en kombination heraf.

---

<sup>219</sup> *Jens Paulsen*, *Insolvensret – rekonstruktion*, side 139

<sup>220</sup> *Vibe Ulfbeck*, *Erstatningsretlige grænseområder*, side 35

<sup>221</sup> *Jens Paulsen*, *Insolvensret – rekonstruktion*, side 139

Rekonstruktion er derfor baseret på, at virksomheden har midler til at videreføre driften. Som følge heraf skal rekonstruktøren under behandlingen vurdere, om der er tilstrækkelige midler til at fortsætte driften og dække de omkostninger, som pådrages under rekonstruktionsbehandlingen, eller om skyldnerens økonomi er så dårlig, at rekonstruktionsbehandlingen må bringes til ophør og overgå til konkursbehandling.<sup>222</sup> Dette illustreres i UfR 2003.81 H, hvor tilsynet ifaldt ansvar for ikke at indstille driften af en virksomhed.

UfR 2003.81 H vedrørte et kapitalsekskab, som gik i betalingsstandsning den 14. juni 1995 med henblik på at oparbejde et overskud på 200.000 kr., som kunne danne grundlag for et akkordforslag. I forbindelse hermed blev der beskikket tilsyn i form af en advokat. Der blev ikke oparbejdet et overskud som forudsat, og virksomheden forøgede sin gæld til Told og Skat i betalingsstandsningsperioden. I december 1995 opgav tilsynet at udarbejde regnskab og status pr. betalingsstandsningdagen, idet virksomheden ikke havde midler hertil. Dette uanset, at en sådan status måtte være en forudsætning for at opnå akkord. I løbet af efteråret 1995 modtog tilsynet adskillige breve om, at der var uregelmæssigheder i forhold til betaling af udestående til Told og Skat. Tilsynet fulgte imidlertid ikke op på dette eller tog skridt til at sikre, at det blev bragt i orden og involverede i øvrigt ikke selskabets revisor i betalingsstandsningen. Kapitalsekskabet blev solgt i maj 1996, hvorefter det blev erklæret konkurs den 18. juni 1996.

Højesteret fandt, at tilsynet i løbet af 1995 burde have indset, at der var en *nærliggende* risiko for, at fortsættelse af driften i virksomheden ville medføre en forøget gæld til Told og Skat, og at betalingsstandsningen i øvrigt var formålsløs. Tilsynet havde handlet uforsvarligt, idet der ikke i løbet af 1995 var taget initiativ til salg af virksomheden eller ophør af betalingsstandsningen. Retten lagde vægt på, at tilsynet havde valgt en model, hvor der blev ført meget lidt kontrol med virksomheden. Enhver indikation til tilsynet om, at den daglige ledelse ikke forestod betaling af væsentlige restancer, måtte derfor modsvares af grundig opfølgning, hvilket ikke var sket. Derudover havde tilsynet ikke reageret på gentagende advarselslamper. De ekstraordinære omstændigheder gav anledning til, at tilsynet skulle skærpe sin kontrol. Advokaten, der agerede som tilsyn, blev idømt erstatningsansvar for det tab, som Told og Skat havde lidt ved den fortsatte drift efter den 31. december 1995.

Det samme gjorde sig gældende i UfR 2001.325 H, hvor der ved betalingsstandsningens indledning ikke var anledning til mere end sædvanlig kontrol. Det fremkom under behandlingen, at betaling af nogle løbende gældsposter ikke blev erlagt til rette tid, og at der var alvorlige likviditetsproblemer.

---

<sup>222</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 109

Tilsynet havde handlet ansvarspådragende, idet tilsynet ikke skærpede kontrollen, da de fik kendskab hertil.

På baggrund af UfR 2003.81 H og UfR 2001.325 H kan det dermed konkluderes, at rekonstruktørens tilsynsforpligtelse skærpes i de tilfælde, hvor rekonstruktøren får konkret kendskab, eller burde have kendskab, til uregelmæssigheder. Rekonstruktøren skal uden ugrundet ophold undersøge uregelmæssigheder, søge forhold afklaret og samtidig vurdere, om rekonstruktionsbehandlingen bør videreføres eller ophøre. Ved undladelse heraf, og med kendskab til at driften udmønter sig i et underskud, vil der være en betydelig risiko for, at rekonstruktøren pådrager sig et erstatningsansvar.<sup>223</sup>

Det kan ydermere konkluderes, at rekonstruktøren må have for øje, om fortsat drift er formålsløs, og om der er nærliggende risiko for, at det vil medføre yderligere gæld og dermed en forøget risiko for skyldnerens fordringshavere. Det antages derfor, at rekonstruktøren er underlagt snævrere rammer, når denne skal skønne, hvorvidt en virksomhed under rekonstruktion skal videreføres eller ej.<sup>224</sup> Dette særligt set i forhold til den gængse ledelse, som har vide rammer til at vurdere, hvornår håbløshedstidspunktet indtræder, som beskrevet under pkt. 4.2.2.2.

---

<sup>223</sup> *Jens Paulsen*, *Insolvensret – rekonstruktion*, side 144

<sup>224</sup> *Mads Bryde Andersen*, *Advokatretten*, side 793

## Kapitel 7 – Skifteretten

I forbindelse med både rekonstruktions- og konkursbehandlingen har skifteretten flere opgaver. For så vidt angår rekonstruktionsbehandlingen, har skifteretten en forholdsvis tilbagetrukket rolle, og skifteretten skal primært træffe beslutning om, hvorvidt rekonstruktionsbehandlingen skal indledes eller ej. Skifteretten skal i øvrigt sørge for, at processen foregår inden for de regler, der er fastsat i konkursloven, herunder om de lovfastsatte tidsfrister overholdes, afstemningsreglerne iagttages og om der er forhold, der medfører, at rekonstruktionsbehandlingen skal ophøre.<sup>225</sup>

Skifterettens rolle er knap så tilbagetrukket under konkursbehandlingen. Her skal skifteretten eksempelvis træffe afgørelse, når der opstår retlige konflikter, føre formelt tilsyn med om konkursbehandlingen fremmes mest muligt og kontrollere kurators forretningsmæssige dispositioner. Skifteretten skal endvidere skride ind over for disse, såfremt dispositionerne er til skade for boet eller i øvrigt krænker skyldnerens, pantaverens eller andres rettigheder, jf. konkurslovens § 127, stk. 1.<sup>226</sup>

Som tidligere nævnt er det også skifteretten, der udpeger en eller flere kuratorer i et konkursbo i medfør af konkurslovens § 107, stk. 1, 1. pkt., samt beskikker en eller flere rekonstruktører ved indledningen af rekonstruktionsbehandlingen, jf. konkurslovens § 11 a, stk. 1, 1. pkt. I den forbindelse er det særlig relevant at undersøge, hvilke reaktionsmuligheder skifteretten har over for både kuratorer og rekonstruktører, samt om skifteretten kan ifalde ansvar for kurators og rekonstruktørens ansvarspådragende adfærd.

### 7.1. Skifterettens reaktionsmuligheder

Skifteretten kan i medfør af konkurslovens §§ 114, stk. 1, 1. pkt. og 11 g, stk. 1, 1. pkt. afsætte kurator og rekonstruktøren, såfremt særlige grunde taler derfor. Dette kan eksempelvis være aktuelt, hvis de undlader at fremme boets behandling mest muligt eller i øvrigt ikke iagttager de pligter, de er pålagt i medfør af konkursloven.<sup>227</sup> Inhabilitet er en anden grund, der kan medføre, at en kurator eller rekonstruktør kan blive afsat.<sup>228</sup>

---

<sup>225</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 179

<sup>226</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, *Konkurs*, side 137 ff.

<sup>227</sup> *Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørsgaard*, *Konkursloven med kommentarer*, side 801

<sup>228</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, *Konkurs*, side 101



I forbindelse med afgivelse af betænkning 1484/2006 om hurtigere behandling af konkursboer overvejede Konkursrådet, om der skulle genindføres et system, hvor fastsættelsen af størrelsen af kurators honorar skulle ske på baggrund af vejledende retningslinjer med fastsatte standardtakster, som derved skulle danne grundlag for beregningen af kurators honorar. Formålet med en sådan ordning ville være, at dette skulle skabe incitament til, at kurator ville fremme boets behandling mest muligt. Derudover ville skifteretten igennem denne ordning have mulighed for at honorere en hurtig bobehandling samtidig med, at kurator kunne sanktioneres, såfremt bobehandlingen var langsommelig. Ordningen ville endvidere give skifteretten et alternativ til at afsætte kurator, idet dette ikke altid er en proportional og hensigtsmæssig reaktion fra skifterettens side. Konkursrådet fandt dog ikke grundlag for at anbefale indførelsen af et sådant system, dels fordi udgangspunktet for udregningen af honoraret formentlig ville blive aktivmassens størrelse, dels fordi et system, der tager udgangspunkt i aktivmassens størrelse, ville medføre, at kurators honorar i langt de fleste boer ville blive betydeligt forhøjet eller nedsat i forhold til det honorar, som blev udmålt på daværende tidspunkt. En indførelse af ordningen ville dermed have betydet, at kurators vederlag i nogle boer ville blive væsentlig nedsat, selvom kurator skulle udføre det samme arbejde, hvilket kunne medføre en forringelse af kvaliteten af arbejdet, mens honoraret i andre boer ville blive forhøjet væsentligt, hvilket ville medføre nedsat dividende til boets fordringshavere.<sup>229</sup>

Lovgivningsmagten fulgte Konkursrådets anbefaling og indførte således *ikke* et sådant system. I stedet fastsættes vederlaget til kurator og rekonstruktør på baggrund af en begrundet indstilling fra disse, som skal indeholde oplysninger om “[...] *den tid, der er medgået til udførelsen af de enkelte opgaver, som de pågældende har varetaget, og om, hvornår opgaverne er udført*”, jf. konkurslovens § 239, stk. 1. Herefter fremgår det af bestemmelsens stk. 2, at fastsættelsen af vederlagt skal ske ud fra en samlet vurdering af det udførte arbejde, og at der herved skal tages hensyn til arbejdets omfang, boets beskaffenhed, det ansvar, der er forbundet med arbejdet samt de opnåede resultater.

Skifteretten kan således sanktionere kurator og rekonstruktør ved at afsætte disse eller nedsætte vedkommendes vederlag.

---

<sup>229</sup> Betænkning nr. 1484/2006, side 16 f.

## 7.2. Skifterettens ansvar

Højesteret tog i UfR 2000.1985/1 H stilling til, om skifteretten skulle hæfte for kurators fejl og for-sømmelser.

I UfR 2000.1985/1 H påstod en af stifterne, A, i det konkursramte selskab, at Domstolsstyrelsen skulle tilpligtes at betale et beløb på 700.000 kr., idet A blandt andet gjorde gældende, at han havde lidt et tab ved, at kurator B, som var blevet beskikket af skifteretten, ikke havde reageret på, at sagsøgeren A havde underrettet kurator B om en sag anlagt af sagsøgeren A. Subsidiært gjorde sagsøgeren A gældende, at han havde lidt et tab på grund af omstændighederne i forbindelse med, at Højesteret ved behandlingen af en ankesag havde ændret en landsretsafgørelse til ulempe for sagsøgeren.

Ved dommen udtalte Højesteret blandt andet, at skifteretten, uanset om kurator er udpeget af denne eller valgt af boets fordringshavere, ikke hæfter for fejl begået af kurator.

Selvom UfR 2000.1985/1 H alene relaterer sig til fejl begået af kurator, antages det, at skifteretten heller ikke hæfter for fejl begået af en rekonstruktør, idet der ikke er forhold, der begrunder, at retsstillingen skulle forholde sig anderledes, når rekonstruktøren udviser ansvarspådragende adfærd. Dette understøttes endvidere af, at skifteretten, som tidligere nævnt, har en mere tilbagetrukket rolle under rekonstruktionsbehandlingen end under konkursbehandling. Det vil dermed være modsigende, såfremt skifteretten kunne risikere at ifalde ansvar for fejl begået af rekonstruktøren, når skifteretten ikke i øvrigt hæfter for fejl begået af kurator. Der er dermed umiddelbart ingen argumenter, der taler for, at skifteretten ville kunne hæfte for fejl begået af rekonstruktøren.

Skifteretten kan dog naturligvis ifalde et selvstændigt ansvar, såfremt det fornødne ansvarsgrundlag foreligger, og de øvrige erstatningsbetingelser er opfyldt.<sup>230</sup>

---

<sup>230</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 125 og *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 4

## Kapitel 8 – Sammenligning

Formålet med nærværende kapitel er på baggrund af de foregående kapitler at sammenligne kurators og rekonstruktørs opgaver med henblik på at afklare, om ansvarsbedømmelsen for de to hverv er identiske samt klarlægge, hvilken ansvarsnorm aktørerne er underlagt. I de foregående kapitler er der redegjort for en afgrænset del af de opgaver, som rekonstruktør og kurator påtager sig, og i den forbindelse er der samtidig gennemgået en række ansvarssituationer, som vil blive inddraget i det følgende.

### 8.1. Er ansvarsnormen den samme for kurator og rekonstruktør?

Som indledende betragtning kan det anføres, at konkursloven i højere grad regulerer processen i rekonstruktionsbehandling og rekonstruktørens opgaver, end det er tilfældet ved konkursbehandlingen.

Der er i nogle tilfælde sammenfald mellem rekonstruktørens og kurators opgaver. Både rekonstruktør og kurator skal blandt andet sørge for, at behandlingen fremmes mest muligt, ligesom begge aktører anses for at være fordringshavernes repræsentant. Den åbenbare forskel på kurators og rekonstruktørens roller er, at kurator arbejder med henblik på at afvikle virksomheden, mens rekonstruktøren søger at rekonstruere en mulig levedygtig virksomhed. Rekonstruktøren skal endvidere under rekonstruktionsbehandlingen have for øje, hvorvidt rekonstruktion af virksomheden er realistisk, eller om virksomheden skal tages under konkursbehandling. Der er ydermere den forskel, at kurator i alle tilfælde overtager virksomhedens ledelse, mens en rekonstruktør kun i nogle tilfælde overtager ledelsen. Uanset, at rekonstruktøren ikke overtager ledelsen, skal denne imidlertid godkende alle væsentlige dispositioner.

Idet kurator og rekonstruktør er underlagt de samme habilitetskrav i medfør af konkurslovens § 238, og idet rekonstruktøren gennem rekonstruktionsbehandlingen har opnået et indgående kendskab til virksomheden, vil rekonstruktøren ofte blive udpeget som kurator, såfremt en virksomhed under rekonstruktion efterfølgende tages under konkursbehandling. Dette underbygger, at rekonstruktøren og kurator er i stand til at varetage samme type af opgaver, og at hvervene i høj grad er sammenlignelige.

Kurator og rekonstruktør indtager overordnet set den samme rolle i forhold til den insolvente virksomhed, idet de overtager ansvaret for virksomhedens drift eller afvikling. Henset hertil findes det hverken rimeligt eller hensigtsmæssigt, såfremt ansvarsbedømmelsen for de to hverv er differentieret.

På baggrund af ovenstående lægges det til grund, at kurator og rekonstruktør i deres virke som udgangspunkt er underlagt samme ansvarsnorm.

## 8.2. Ansvarsnormen for kurator og rekonstruktør

Som det er beskrevet i ovenfor i kapitel 3, er det karakteriserende for professionsansvaret, at det kræves, at udøvere af en bestemt profession udviser den omhu og faglige dygtighed, som må forventes af udøvere af den pågældende profession. Det er endvidere beskrevet i kapitel 4, at det er karakteriserende for ledelsesansvaret, at der ikke stilles krav om, at et ledelsesmedlem skal agere på den mest optimale vis, men at ledelsesmedlemmer derimod bedømmes ud fra, hvordan det gennemsnitligt omhyggelige ledelsesmedlem forventes at ville have ageret. Der er dermed grundlæggende forskel på, hvilken agtpågivenhed det må forventes, at en udøver af en profession og et ledelsesmedlem udviser. I det foregående er gennemgået en række ansvarssituationer. Det har givet anledning til, at der i det følgende sondres mellem opgaver, som kurator og rekonstruktør varetager, der har ledelsesmæssig karakter, og opgaver, der er særlige for kurator- og rekonstruktørhvervet.

### 8.2.1. Opgaver af ledelsesmæssig karakter

Under denne betegnelse henføres opgaver som rekonstruktør og kurator varetager, som den almindelige selskabsledelse tillige varetager. Dette være sig blandt andet opsyn og kontrol med virksomheden, beslutninger med betydning for virksomhedens videre drift med videre.

I UfR 1977.274 H ifaldt ledelsen ikke ansvar for det tab, som blev påført den kreditgivende fordringshaver, idet der blev ført seriøse forhandlinger om kapitaltilførsel eller salg med henblik på at genoprette virksomheden, uanset at muligheden for at tilvejebringe en løsning blev anset for ringe. Det kan dermed udledes af afgørelsen, at ledelsen i en virksomhed, der ikke er taget under rekonstruktions- eller konkursbehandling, har vide rammer til at forsøge at redde virksomheden ved økonomiske vanskeligheder, forinden håbløshedstidspunktet indtræder. Dette begrundes med, at det primære hensyn, som selskabsledelsen skal varetage, er selskabets interesser.

Når en virksomhed tages under rekonstruktionsbehandling, skal rekonstruktøren forsøge at etablere en ordening med fordringshaverne for at undgå, at virksomheden overgår til konkursbehandling. Rekonstruktøren skal endvidere tage del i styringen af virksomheden, og i den forbindelse skal han til enhver tid vurdere selskabets levedygtighed. Såfremt rekonstruktøren vurderer, at det ikke er muligt

at rekonstruere virksomheden, må han meddele skifteretten, at selskabet skal overgå til konkursbehandling og afvikles. Dette er et udtryk for, at rekonstruktøren skal foretage et forretningsmæssigt skøn og dermed vurdere, hvornår driften af virksomheden må anses for formålsløs. Denne vurdering kan derved sammenlignes med selskabsledelsens vurdering af, hvornår håbløshedstidspunktet indtræder - dog med den forskel, at virksomhedens økonomiske vanskeligheder erkendes ved indledningen af rekonstruktionsbehandlingen, og at rekonstruktøren herefter agerer som repræsentant for fordringshaverne.

Umiddelbart forekommer det nærliggende at antage, at rekonstruktøren er underlagt den samme ansvarsbedømmelse som selskabsledelsen, når disse skal vurdere om håbløshedstidspunktet er indtrådt.<sup>231</sup> Imidlertid må rekonstruktøren i højere grad, som fordringshavernes repræsentant, have fordringshavernes interesse for øje og sikre, at disse ikke påføres yderligere tab. Dette blev statueret i UfR 2003.81 H, hvor en advokat, der var beskikket tilsyn, ifaldt ansvar, fordi vedkommende burde have indset, at fortsættelse af driften var formålsløs, og at der samtidig var nærliggende risiko for, at fordringshaverne ville blive påført yderligere tab ved fortsat drift.

I situationer, hvor rekonstruktøren tillader formålsløs drift, ifalder rekonstruktøren således ansvar, når denne burde have indset, at der var *nærliggende* risiko for, at fordringshaverne ville blive påført yderligere tab. Til sammenligning ifaldt selskabsledelsen i UfR 1977.274 H ikke ansvar, uanset at der blot var en ringe sandsynlighed for at tilvejebringe en ordning. Henset til dette må det antages, at rekonstruktøren er underlagt et skærpet ansvar i forhold til den almindelige selskabsledelse, når det skal vurderes om videreførelse af driften er formålsløs.

Når en virksomhed tages under konkursbehandling, skal kurator varetage boet med afvikling for øje, hvorved han skal opnå det mest gunstige resultat for fordringshaverne. Efter afsigelsen af konkursdekretet skal kurator tage stilling til, om driften af virksomheden skal fortsætte eller indstilles. Beslutningen skal træffes kort tid efter dekretets afsigelse, hvorfor kurator ikke har mulighed for at gøre sig bekendt med alle virksomhedens forhold. Kurator er derfor nødt til at foretage et skøn, hvor det vurderes, hvad der den bedste forretningsmæssige beslutning. Disse forhold må derfor tages i betragtning ved bedømmelsen af kurators ansvar.<sup>232</sup> Det kan udledes af UfR 1979.516 H, at domstolene

---

<sup>231</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, *Rekonstruktion – teori og praksis*, side 207

<sup>232</sup> *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 4.1. og *Poul Brincker*, *Advokaten* 5/1983, side 81

stiller krav om, at beslutningen træffes på et rimeligt og forsvarligt grundlag. Dette kan sammenlignes med the business judgement rule, hvorefter ledelsen af et selskab ikke ifalder ansvar, når den forretningsmæssige beslutning er foretaget i god tro og på et oplyst og forsvarligt grundlag.

Som beskrevet under pkt. 6.3.2. skal rekonstruktøren godkende alle væsentlige dispositioner, uanset at rekonstruktøren ikke, hverken foreløbigt eller varigt, har overtaget ledelsen i virksomheden. Dermed indtager rekonstruktøren en rolle, hvor denne varetager en central ledelsesopgave. Når rekonstruktøren skal træffe beslutning om væsentlige dispositioner, antages det i teorien, at rekonstruktøren ikke ifalder et erstatningsansvar, såfremt beslutningen træffes på et sagligt grundlag.<sup>233</sup> Dette er i overensstemmelse med hvad der gælder, når kurator skal træffe beslutning om fortsat drift af virksomheden under konkurs og kan tillige sammenlignes med the business judgement rule.

På baggrund af ovenstående kan det udledes, at når kurator og rekonstruktør varetager opgaver, som har ledelsesmæssig karakter, inddrages de hensyn og interesser, som danner baggrund for bedømmelse af ledelsesansvar. Domstolene lægger særlig vægt på, at rekonstruktør og kurator træffer beslutninger af ledelsesmæssig karakter på et sagligt og forsvarligt grundlag. Det kan derfor udledes, at kurator og rekonstruktør er underlagt en ledelsesansvarsnorm i relation til beslutninger og handlinger af ledelsesmæssig karakter.<sup>234</sup> Det antages dog, at ansvarsnormen for rekonstruktøren skærpes i forhold til den almindelige ledelsesansvarsnorm, når det skal vurderes, om fortsat drift af virksomheden er formålsløs, idet selskabets økonomiske vanskeligheder allerede er konstateret.

Når der skal træffes beslutninger af ledelsesmæssig karakter i et selskab, vil beslutningen ofte skulle træffes på baggrund af et forretningsmæssigt skøn. Dermed vil en differentieret ansvarsbedømmelse mellem kurator og rekonstruktør og selskabsledelsen tillige forekomme urimelig og ufornuftig.

Det skal dog bemærkes, at hvor en advokat sidder i en bestyrelse i et selskab, tillægges det betydning, at han har nogle særlige faglige forudsætninger og juridisk viden i kraft af, at han er advokat. Dette har som beskrevet under pkt. 4.2.4. givet anledning til, at det i teorien er antaget, at ledelsesansvarsnormen skærpes for vedkommende ledelsesmedlem, når denne har særlige forudsætninger for at

---

<sup>233</sup> Mads Bryde Andersen, Advokatretten, side 793

<sup>234</sup> Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen *m.fl.*, Rekonstruktion – teori og praksis, side 207 og Jens Paulsen, Insolvensret – Rekonstruktion, side 146

identificere særlige problemstillinger.<sup>235</sup> Det må antages tillige at gøre sig gældende, når en kurator eller rekonstruktør, der er advokat, overtager ledelsen i et selskab i forbindelse med konkurs- og rekonstruktionsbehandling. Dette særligt henset til at disses faglige forudsætninger og erfaring tillægges betydning ved udpegningen.

### 8.2.2. Opgaver, der er særlige for kurator- og rekonstruktørhvervet

Ud over ledelsesmæssige opgaver er der en række andre opgaver, som kurator og rekonstruktør skal varetage under henholdsvis konkurs- og rekonstruktionsbehandlingen. Selvom der ikke stilles krav om, at kurator eller rekonstruktør er advokat, har en række af de påtagede opgaver karakter af juridiske vurderinger og opgaver. Herunder skal kurator og rekonstruktør varetage nogle opgaver, som traditionelt set kan karakteriseres som advokatopgaver.

Af opgaver, som traditionelt set kan karakteriseres som advokatopgaver, kan blandt andet fremhæves beslutningstagen om, hvorvidt der skal anlægges en retssag, hvor der i den forbindelse skal foretages en juridisk vurdering af, om retssagen kan falde ud til dennes fordel. En særlig opgave for kurator er, at der skal foretages en vurdering af, om anlæggelse af en omstødsessag kan indbringe midler til boet. Det kan af UfR 1990.492 Ø udledes, at domstolene forventer, at en kurator skal kunne indse, når en omstødsessag med overvejende sandsynlighed kan vindes og indbringe midler til boet. I dette tilfælde var det ansvarspådragende, at kurator undlod at anlægge omstødsessag. Modsat handlede kurator i UfR 2010.1172 H ikke ansvarspådragende ved at anlægge en omstødsessag, som boet tabte, idet kurator havde grund til at antage, at der forelå omstødelige betalinger. Vurderingen af, om en sag skal anlægges, er et skøn, idet kurator ikke på forhånd kan vide sig sikker på udfaldet. Idet domstolene forventer, at kurator foretager et kvalificeret skøn på baggrund af de juridiske muligheder for at vinde sagen, må det lægges til grund, at domstolene lægger vægt på, at kurator skal udvise en vis omhu og faglig dygtighed, uanset at dette ikke er udtalt i afgørelserne.<sup>236</sup>

En af kurators og rekonstruktørs særlige opgaver er at varetage boets interesser og være fordringshavernes repræsentant. Heraf følger, at kurator og rekonstruktør må foretage en række undersøgelser af boet eller skyldneren, som giver kurator og rekonstruktør tilstrækkeligt grundlag til at foretage de dispositioner, der er mest gunstige for boet, skyldneren og fordringshaverne. Retten har i flere tilfælde

---

<sup>235</sup> Søren Halling-Overgaard, Advokatens erstatningsansvar, side 186 ff.

<sup>236</sup> Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen, ET.2016.79, pkt. 5.1. og Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl., Konkurs, side 632

statueret, at kurator og rekonstruktør ikke har foretaget tilstrækkelige undersøgelser. Dette særligt når kurator og rekonstruktør får viden om forhold, som burde give anledning til yderligere undersøgelser. Dette fremgår eksempelvis af FED 2004.2859 Ø, hvor kurator ikke havde gennemset retsbogen og UfR 2001.325 H, hvor rekonstruktøren ikke havde skærpet kontrollen, da han fik kendskab til uregelmæssigheder. Idet kurator og rekonstruktør forventes at foretage undersøgelser i det omfang, det forekommer relevant, således denne får det nødvendige og tilstrækkelige beslutningsgrundlag, stilles der krav til vedkommendes faglighed og omhu, hvilket indikerer, at ansvaret må bedømmes ud fra en professionsansvarsnorm.

Der findes adskillige afgørelser, hvor advokater, der har påtaget sig hvervet som kurator eller rekonstruktør i forbindelse med udførelsen af dette hverv, har begået fejl. Dette har i flere sager medført et erstatningsansvar for kurator eller rekonstruktøren. Domstolene lægger i forbindelse med ansvarsbedømmelsen blandt andet vægt på karakteren af den begåede fejl, herunder om der er tale om en klar fejl. Dette er kommet til udtryk i forskellige situationer. Det fremgår blandt andet af UfR 1999.473 V, hvor en advokat, der var beskikket tilsyn, ifaldt erstatningsansvar for det tab, som en pantøver havde lidt i forbindelse med, at tilsynet ikke havde iagttaget sikringsakten med tilstrækkelig hurtighed. I UfR 1961.636 Ø havde en kurator begået en fejl, idet han ikke havde medtaget et anmeldt og anerkendt krav i boopgørelsen, hvorfor fordringshaveren, der havde anmeldt kravet, ikke modtog dividende. I den konkrete sag blev kurator fundet ansvarlig, uanset at fordringshaveren ikke havde anket bobehandlingen inden fristens udløb. I UfR 1990.492 Ø blev kurator fundet erstatningsansvarlig over for boet, idet han ikke inden for fristen havde anlagt omstødelsessag i en sag, som boet med overvejende sandsynlighed kunne have vundet. Henset til karakteren af fejlene, og at opgaverne må anses for at være advokatopgaver eller en af kurator og rekonstruktørens centrale forpligtelser, måtte disse fejl anses som klare og ansvarspådragende.

Det kan af ovenstående udledes, at når rekonstruktør eller kurator begår klare fejl eller begår fejl i forbindelse med udførelsen af opgaver, som er særlige for hvervet, og dermed ikke lever op til de krav, der med rette kan stilles til dem, har disse ikke udvist den omhu og faglige dygtighed, som det med rette kan forventes, at en kurator eller rekonstruktør udviser.<sup>237</sup> Det må dermed antages, at kurator og rekonstruktøren i disse situationer er underlagt en professionsansvarsnorm.

---

<sup>237</sup> *Ulrik Rammeskov Bang-Pedersen m.fl.*, Konkurs, side 125



Når skifteretten skal udpege en kurator eller rekonstruktør, tillægges det særligt betydning, om vedkommende har erfaring med behandling af konkursboer samt dennes faglige indsigt og forudsætninger for at varetage hvervet.<sup>238</sup> I og med det tillægges betydning, om vedkommende har en vis erfaring og faglighed, forekommer det nærliggende at antage, at vedkommende i hvervet som kurator eller rekonstruktør forventes at agere som den almindelig gode udøver af hvervet. Da kurators og rekonstruktørs faglighed tillægges betydning, forekommer det rimeligt, at vedkommendes ansvar tilsvarende bedømmes herefter i form af en professionsansvarsnorm.

---

<sup>238</sup> Betænkning nr. 1273/1994, side 23 og 26 og *Pernille Bigaard og Victoria Grevit Eriksen*, ET.2016.79, pkt. 2.1.

## Kapitel 9 – Konklusion

Nærværende afhandling har haft til hensigt at klarlægge, hvilken ansvarsnorm kurator og rekonstruktør er underlagt i deres hverv. I forbindelse med besvarelse af afhandlingens problemformulering, er der i høj grad blevet inddraget retspraksis samt litteratur.

Efter grundig undersøgelse af en række ansvarssituationer, kan det indledningsvist konkluderes, at kurator og rekonstruktør i deres virke som udgangspunkt er underlagt den samme ansvarsnorm. Dette særligt henset til at kurator og rekonstruktør i forhold til den insolvente virksomhed i vidt omfang indtager sammenlignelige roller.

Det kan endvidere konkluderes, at afhandlingens problemformulering ikke kan besvares entydigt, idet ansvarsbedømmelsen for kurator og rekonstruktør i høj grad afhænger af, hvilken opgave vedkommende varetager i den konkrete situation. Overordnet kan opgaverne inddeles i to kategorier; i) opgaver af ledelsesmæssig karakter og ii) opgaver der er særlige for kurator- og rekonstruktørhvervet.

Opgaver af ledelsesmæssig karakter omhandler blandt andet beslutning om fortsat drift af virksomheden, og hvornår driften synes formålsløs. Det gør sig særligt gældende ved disse opgaver, at domstolene ved afgørelsen af, om kurator eller rekonstruktør har handlet ansvarspådragende, inddrager de hensyn og interesser, der inddrages ved bedømmelse af ledelsesansvaret. Dette være sig eksempelvis om kurator og rekonstruktør har truffet den ledelsesmæssige beslutning på et sagligt og forsvarligt grundlag. Det kan derfor konkluderes, at kurator og rekonstruktør, når disse træffer beslutninger af ledelsesmæssig karakter, er underlagt en ledelsesansvarsnorm. Dette dog under hensyntagen til, at kurator og rekonstruktøren med disses faglige baggrund har særlige erfaringer og forudsætninger for at identificere visse problemstillinger, hvilket kan forekomme skærpene set i forhold til den almindelige ledelsesansvarsnorm. Det kan endvidere konkluderes, at ansvarsnormen for rekonstruktøren, set i forhold til den almindelige ledelsesansvarsnorm, skærpes, når der skal træffes beslutning om, hvorvidt den fortsatte drift af virksomheden er formålsløs. Dette særligt henset til rekonstruktørens forpligtelse over for fordringshaverne, når de økonomiske vanskeligheder er konstateret.

Opgaver, der er særlige for kurator- og rekonstruktørhvervet, omfatter blandt andet anlæggelse af omstødsessager og varetagelse af boets interesser. Ved domstolenes bedømmelse af kurators og

rekonstruktørs ansvar tages deres erfaring og faglige indsigt særligt i betragtning. Det forhold, at kurators og rekonstruktørs erfaring og faglige indsigt inddrages i vurderingen af deres ansvar, og at det tillige forventes, at disse udviser omhu og faglig dygtighed, indikerer, at disse er underlagt en professionsansvarsnorm. Dette uanset at det ikke udtales direkte af domstolene.

Ansvarsnormen, som kurator og rekonstruktør er underlagt, afhænger dermed i høj grad af, hvilke konkrete opgaver og forpligtelser, som den potentielt ansvarspådragende handling relaterer sig til.

Afslutningsvist kan det konkluderes, at skifteretten ikke hæfter for fejl begået af hverken kurator eller rekonstruktør, uanset om denne er udpeget af skifteretten eller af fordringshaverne.

## Kapitel 10 – Litteraturliste

### Love og bekendtgørelser

Lovbekendtgørelse nr. 775 af 3. maj 2021 – Konkursloven

Lovbekendtgørelse nr. 193 af 2. marts 2016 – Aftaleloven

Lovbekendtgørelse nr. 1446 af 29. september 2020 – Retsplejeloven

Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 – Selskabsloven

Lovbekendtgørelse nr. 1070 af 24. august 2018 – Erstatningsansvarsloven

Konvention til beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder af 4. november 1950 – Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

### Forarbejder:

Betænkning nr. 606/1971 om konkurs og tvangsakkord.

Betænkning nr. 871/1979 vedrørende revision af retsplejelovens afsnit om advokater.

Betænkning nr. 1273/1994 om rationalisering og modernisering af konkursbehandlingen.

Betænkning nr. 1512/2009 om rekonstruktion mv.

Betænkning nr. 1498/2008 om modernisering af selskabsretten.

Betænkning nr. 1436/2004 om adgang til domstolene: reform af den civile retspleje III.

L 199 FT 2009-10 – Forslag til lov om ændring af konkursloven og forskellige andre love.

### Retspraksis

FED 1997.820 V

UfR 1961.636 Ø

FED 2003.1409 Ø

UfR 1964.507 H

FED 2004.1724 V

UfR 1977.274 H

FED 2004.2859 Ø

UfR 1978.653 H

UfR 1979.516 H

FM 2011.121

UfR 1980.404 H

UfR 1982.1968 Ø

NJA 2006.420

UfR 1985.416 V

UfR 1987.90 H

UfR 1990.492 Ø  
UfR 1990.897 H  
UfR 1995.245 V  
UfR 1998.1137 H  
UfR 1999.473 V  
UfR 1999.1195 H  
UfR 2000.1985/1 H  
UfR 2001.325 H

UfR 2003.81 H  
UfR 2005.918 H  
UfR 2005.2235 H  
UfR 2010.1172 H  
UfR 2014.90 V  
UfR 2015.257 V  
UfR 2016.1995 V  
UfR 2019.1907 H

### **Bøger**

Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow, Lasse Højlund Christensen og Kim Sommer Jensen, 2020, *Konkurs*, 2. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow, Lasse Højlund Christensen, Kim Sommer Jensen og Christian Jul Madsen, Andreas Kærsgaard Mylin, 2020, *Rekonstruktion – teori og praksis*, 2. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Bang-Pedersen, Ulrik Rammeskow, Lasse Højlund Christensen og Clement Salung Petersen, 2020, *Den civile retspleje*, 5. udgave, 1. oplag, Hans Reitzels forlagkre

Bloch Ehlers, Andreas, 2019, *Grundlæggende erstatningsret*, 1. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Bryde Andersen, Mads, 2005, *Advokatretten*, 1. udgave, 1. oplag, BookPartner A/S

Bønsing, Sten, 2001, *Brancheregler og branchepoces*, 1. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Gomard, Bernhard, 2002, *Moderne erstatningsret*, 1. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Halling-Overgaard, Søren, 2011, *Advokaters erstatningsansvar*, 3. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Heiberg, Henry, Lars Lindencrone Petersen og Anders Ørgaard, 2018, *Rekonstruktionsret*, 5. udgave, 1 oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Hørlyck, Erik, 2020, *Bevisbyrden i civile sager*, 1. udgave, 1. oplag, Djøf Forlag

Krüger Andersen, Paul, 2019, *Aktie- og anpartsselskabsret Kapitalelskaber*, 14. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Kuld Hansen, Torben og Lars Lindencrone Petersen, 2020, *Insolvensprocesret*, 4. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Langsted, Lars Bo, 2004, *Rådgivning I – det professionelle erstatningsansvar*, 1. udgave, 1. oplag, Forlaget Thomsen A/S

Lindencrone Petersen, Lars og Anders Ørgaard, 2018, *Konkursloven med kommentarer*, 14. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Lynge Andersen, Lennart, 2014, *Aftaleloven med kommentarer*, 6. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Munk-Hansen, Carsten, 2018, *Retsvidenskabsteori*, 2. udgave, 1. oplag, Djøf Forlag

Nielsen, Ruth, 2002, *Retskilderne*, 7. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Paulsen, Jens, 2010, *Insolvensret - konkurs*, 1. udgave, 1. oplag, Thomson Reuters Professional A/S

Paulsen, Jensen, 2011, *Insolvensret – rekonstruktion*, 2. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Samuelsson, Morten og Kjeld Søgaard, 1997, *Bestyrelsesansvaret*, 1. udgave, 1. oplag, Forsikringshøjskolens Forlag

Stubkjær Andersen, Klaus, 2011, *Ledelsesansvar og ledelsesansvarsforsikring*, 1. udgave, 1. oplag, Karnov Group Denmark A/S

Tvarnø, Christina D. og Ruth Nielsen, 2014, *Retskilder og retsteorier*, 4. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Ulfbeck, Vibe, 2010, *Erstatningsretlige grænseområder*, 2. udgave, 3. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Vinding Kruse, Anders, 1990, *Advokatansvaret*, 6. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

von Eyben, Bo og Helle Isager, 2019, *Lærebog i erstatningsret*, 9. udgave, 1. oplag, DJØF Forlag

Werlauff, Erik, 2019, *Selskabsret, Selskabsret*, 11. Udgave, 1. Oplag, Karnov Group Denmark A/S

Winther Høy, Janus, 2020, *Bestyrelsens ansvar*, 1. udgave, Karnov Group Denmark A/S

Ørgaard, Anders, 2018, *Konkursret*, 12. udgave, 1. oplag, Jurist- og Økonomforbundets Forlag

### **Juridiske artikler**

Bigaard, Pernille og Victoria Grevit Eriksen, *Kurators ansvar*, trykt i ET.2016.79

Borch, Ole og Torben Vistisen, *30 år efter Havemann – nogle betragtninger om, hvorvidt ledelsesansvar bedømmes efter en ren culpanorm efter dansk ret*, trykt i ET.2007.237

Boe, Jørgen, *Bestyrelsesmedlemmers og direktørers ansvar*, trykt i UfR 1984B.385

Brincker, Poul, *Hæfter kurator for massekrav, der er ufyldestgjorte efter midlertidig fortsættelse af skyldnerens erhvervsvirksomhed*, trykt i Advokaten 5/1983

Engsig Sørensen, Karsten, *Ledelsesansvar og det forretningsmæssige skøn – konturerne af den danske version af Business Judgement Rule*, trykt i UfR 2019B.299

Gomard, Bernhard, *Bestyrelsesansvar*, trykt i UfR 1993B.145

Nørager-Nielsen, Jacob, *Anmeldelser*, trykt i UfR 1989B.14

Samuelsen, Morten, *Advokat eller bestyrelsesmedlem?*, trykt i ET 2009.3

Sommer Jensen, Kim, *U 2009.2607 ØLK Ad hoc kuratorer og udskiftning af kurator*, trykt i ET 2010.53

Sommer Jensen, Kim, *Habilitetskravene til kurator*, trykt i UfR 1997B.205

Sommer Jensen, Kim, *Hæftelse for sagsomkostninger (i konkursboer)*, trykt i ET.2010.3

Ørgaard, Anders, *Konkurs over skyldneren uden midler*, trykt i SKAT med omtanke – festskrift til advokat Tommy V. Christiansen

## **Diverse**

Corporate Governance, Anbefalinger for god Selskabsledelse af 2. december 2020